

ПРЕДСЈЕДНИК ОПШТИНЕ СЕЧАЊ

ПРЕДРАГ РАЂЕНОВИЋ

Морамо да унаприједимо пољопривреду и зауставимо одлив људи

ПРЕДСЈЕДНИК ОПШТИНЕ ОСЕЧИНА

ДРАГАН АЛЕКСИЋ

Ако се Србија по шљиви препознаје, онда је Осечина њена престоница

ОБРАЗАЦ ССР ПОПУНИЛО 10.332 ОШТЕЋЕНИХ ПОРОДИЦА ИЗ ХРВАТСКЕ, БИХ И СЛОВЕНИЈЕ

Линта: Извјештај о отетој и уништеној имовини прогнаних Срба биће послан међународним организацијама!

» Савез Срба из региона је након завршетка евиденције отете и уништене имовине, ангажовао редовног професора на Филозофском факултету у Београду проф. др Владимира Вулетића који је извршио анализу прикупљеног материјала и урадио свеобухватан извјештај са прецизним подацима о систематском кршењу људских права избјеглих и прогнаних лица и других оштећених грађана

» Све битне међународне организације (Уједињене нације, Европска Унија, ОСЦЕ, Савјет Европе...) биће упознате са овим извјештајем

ПРИЈЕМ ПОВОДОМ 27 ГОДИНА ОД ДОНОШЕЊА ПРВОГ УСТАВА РС

Република Српска - поносна и вјечна

КЊИГА РАТНИ ЗЛОЧИНИ НАД СРБИМА У ХРВАТСКОЈ И НА КОСОВУ И МЕТОХИЈИ

Борба за истину – дуг према жртвама рата

УВОДНИК

» Пише: Трифко Ђоровић

Сретењски сусрети

Најважнији дан у фебруару несумњиво је било Сретење Господње, Дан државности Србије са именованог хришћанског изворника. Свето Писмо биљежи да је тог дана Пресвета Богородица први пут унијела дијете Исуса у храм на поклоњење Господу. По древном јеврејском обичају 40 дана послје рођења дијете је у наручју родитеља уношено у храм код свештеника, а као залог вјере родитељи су пред олтар приносили јагње или пар голубова. Малог Исуса у храму је дочекао свештеник Симеон који у дјетету одмах препозна божански одсјај душе и поклони му се примајући га на руке. Од тада се овај свештеник прозва Свети Симеон Богопримац. Велики је то час и дан у историји свијета и човјечанства, предивна слава и опомињање на добро. Господ се на Сретење сусрете са својим Сином. 15. фебруар 1804. године памтимо као дан када се Ђорђе Петровић, богати и угледни домаћин тополски срео са кнезовима Шумадије у Орашцу, на обронцима Букуље. Били су скривени у долини која се звала Марићевића јаруга. Највјероватније то бијаше посјед Теодосија Марићевића, кнеза Орашца и Јасенце, који такође би учесник овог збора. И данас се ова јаруга тако зове, а и Марићевића има подно Букуље.

Ови српски прваци окупише се око Часног крста у десници проте Атанасија Буковичког. Пољубивши крст и завјетоваше се на непрестани бој за слободу Србину. Зарекоше се на приврженост један другом, а ако би ко издао заклетву, тешко да му буде. Тог великог дана Срби и Србија се тргоше из вјековног малодушја, зажељевши поноса и части које обилно имаше њихови стари, те бољег времена за својој дјечи, која до тад пропадеше у сужању, јањичарству, беговским харемима и свакојаком мучењу, лутању и расипању. Само је Карађорђе могао остварити тај далеки циљ. Србија се сусрете са оцем и домаћином.

Сретење Господње је важно и због тога што је овог дана 1835. године Кнежевина Србија у Крагујевцу усвојила свој први устав. "Сретењским уставом извршена је подјела власти на законодавну, извршну и судску, што се и данас сматра стандардом демократије и уставности." То је био један од првих демократских устава у тада феудалној Европи, а који је забрањивао кметство. Србија је била међу првим државама слободних. То ће наићи на жестоку осуду феудалног Запада и Истока, а Сретењски устав ће убрзо бити суспендован. Но како било, Европа се у Србији срела са оним што се данас сматра основом "људских права".

На Сретење 2019. године Орашац су посјетили државни представници Србије, било је тамо и народа, различитих група и многих барјака, протеста и парола. Положени су вијенци, поменут је Вожд, његова снага, воља... И сваки својим путем.

Наредног дана пољана око Карађорђевог споменика, била је прекривена смећем, пластичним отпадом, салветама, опушцима, пивским чеповима.... Двоје кучића развлачили су масне фишке цвилећи на леденом јутру. У цркви Светог Спаса испред које су сахрањени неки од учесника Првог српског устанка стајала је добра жена која брине о храму, подигнутом на мјесту гдје се указа васкрс Србије. Сретосмо се и као род поздрависмо, честитасмо једно другом Сретење Господње и сретење српске слободе. Тужни што нисмо бољи и што нам није боље.

СРПСКО КОЛО

Оснивач и издавач: Савез Срба из региона

Главни и одговорни уредник: Трифко Ђоровић

Лектор: Драгана Бокун

Веб администратор: Милисав Шапић

Редакција: Жељко Ђекић, Снежана Станишић и Јелена Роквић

Сарадници: Боро Ркман (Хрватска), Весна Вуковић,

Ратко Бубало, Шпиро Лазиница (правни савјети)

Адреса: Краљице Марије 47, Београд

Дописништво: Булевар ослобођења 26, Нови Сад

Мејл: srpskokolo@ssr.org.rs

Телефон: 011/3820-250, 021/6613-600

Сајт: www.ssr.org.rs

Тираж: 31.000 примјерака

Дизајн и прелом: Студио Хум, Барајево

Штампа: Штампарница Графопродукт, Нови Сад

Лист излази посљедњег дана у мјесецу.

Рукописи и фотографије се не враћају.

ISSN 2466-3476

Штампање Српског кола помогли су
Министарство културе и информисања, Комесаријат за избеглице
и миграције, општина Сечањ и општина Осечина

УСПЈЕШНА ХУМАНИТАРНА АКЦИЈА У ОРГАНИЗАЦИЈИ МИРЈАНЕ ВУЛЕТИЋ И ОМЛАДИНСКОГ ТИМА ВУЧЈЕ СРЦЕ

Скупљено 228.700 динара за лијечење Ведране Ђоралић

У печењари Велебић, 21. фебруара одржано је Хуманитарно вече за обољелу Ведрану Ђоралић. Организатори су били Омладински тим Вучје срце на челу са Мирјаном Вулетић.

Млада Ведрана већ неколико година болује од аутоимуне болести Лупус. То је болест у којој имунски систем постаје хиперактиван и напада нормално, здраво ткиво. То резултује симптомима као што су запаљење, оток и оштећење зглобова, коже, бубрега, крви, срца и плућа. Нажалост, трајног излечења нема, него се болест контролише лијековима који су веома скупи.

ВЕЛИКИ ОДАЗИВ ПРИЈАТЕЉА

Ведранини родитељи са њом и њеном седмогодишњом сестром живе као подстанари у Новом Саду, оба родитеља су незапослена, а да несрећа буде већа Ведранин отац Драгољуб се разболио и имао операциони захват. Он није у могућности да било шта физички ради. Ту је и настао проблем око набавке мјесечне дозе лијекова за Ведрану, јер док се Драгољуб није разболио успијевали су некако да си приуште те лијекове.

– Ми као тим смо се радо одазвали да помогнемо. Уз помоћ власника печењаре Велебић Петра Драгичевића организовали смо хуманитарно вече у омиљеном ресторану крајишког народа – рекла нам је Мирјана Вулетић.

Извођачи који су се одазвали и пјевали крајишке пјесме су: Миле Делија, Гоци и Лазо, Момци Буковице, Миленко Крндија, Жаре Ђукић, Мајкани, Синоша Вукчевић, Бора Дрљача, Личка група Коријени, Саво и Љубиша, Српска Тромећа, Борислав Зорић Личанин и Мариана Жутотомарковић.

За музику су били задужени Синоша Анђелковић, Игор Голубић и Дејан Балешевић.

Водитељи програма су били Петар Травица и Слађана Безбрадица. Медијски ову ак-

» Ведрана Ђоралић са малом сестром Звезданом и Мирјаном Вулетић

» Синоша Анђелковић

» Миле Делија

цију су помогли Радио Крајишник и Cool радио из Опова, док је штампарија Dignet из Зрењанина штампала улазнице.

Како нам је организаторка Мирјана Вулетић рекла, већ по самом објављивању плаката на друштвеним мрежама, сва мјеста су била резервисана.

– Вече је било весело, испуњено пјесмом и игром, што је младој Ведрани дало наду у боље сутра. На самом почетку смо јој уручили по-

клон слику са логом Вучје срце, као успомену на ово вече.

Цијена улазнице је износила 400 динара. Приликом продаје улазница, многи нису хтјели да узму улазнице већ су у кутију дали добровољни прилог много већи од цијене улазнице. Тако да је од 375 улазница продата 191 улазница, али је људи било много више.

– Било је људи који нису могли да дођу на весеље, али су по другима послали новац у коверти да се убаци у кутију. Тако је и власник ресторана Кулин мост у Земун Пољу донирао новац који је скупио са својим пријатељима, и Миле Делија је коверту свог пријатеља убацио у кутију за добровољне прилоге у износу од 15.000 динара.

УПЛАЂЕНО 228.700 ДИНАРА

На крају вечери екипа Вучје срце (Мирјана Вулетић, Савољуб Петровић, Александар Станојковић и Мирослав Митић) и добровољци међу гостима Николина Добријевић Вуковић, Петар Бурсаћ и Весна Глушица су избројали новац. Од улазница је скупљено 76.500 динара, заједно са добровољним прилогом је износило 228.700 динара. Уз динарску кутију је било

и страних валута: 120 евра, 2.000 мађарских форинти и 50 норвешких круна. Приликом уплате на рачун Драгољуба Ђоралића у банци је уплаћено 244.050 динара.

– Као и сваке хуманитарне вечери пружамо шансу младим талентима да пјевају са легендама крајишке музике. По препоруци текстописца Петра Бурсаћа који нам је веома помогао у реализацији ове вечери, пјевала је Марина Жутотомарковић из Батајнице – рекла је Мирјана Вулетић и захвалила се свим учесницима вечери, спонзорима, извођачима, гостима као и донаторима који нису били присутни.

ОРГАНИЗАЦИЈА ВУЧЈЕ СРЦЕ

Организација Вучје срце је омладински тим који ради на очувању традиционалних и културних обичаја из свих крајева РСК. Организација је настала тако што је Мирјана Вулетић родом из села Медак у Лици, којој је слух оштећен током рата, присуствовала прослави 60 година постојања организације глувих лица из Новог Сада.

– На тој прослави сам упознала покојну Терику Машећ за коју сам касније организовала прво хуманитарно вече које сам радила као појединац. Млада жена је боловала од тежег облика рака, па су ме њени пријатељи замолили да јој помогнем скупљањем новца за лијечење. Била сам несигурна у себе, без искуства. Међутим, пјевачи крајишке музике су ме подржали и тако је почела прича... Временом сам почела да организујем и традиционалне вечери са групом Момци Буковице, Милом Делијом и Синошом Анђелковићем.

Послије су јој се придружили и млади људи са жељом да и они дају свој допринос и помогну другима. Мирослав Митић (Мића Прелција), поријеклом из Вишеграда и Ниша, а живи у Опову. Славољуб и Јована Гајић родом из Рађевине код Шапца, живе у Ченти, Александар Станојковић из села Остриковца (Ђуприја).

– Свако је из различитих крајева, али сви имамо исто храбро срце, вучје срце, исту жељу да помогнемо, да се посветимо нечем заиста вриједном. Покушавамо показати остатку омладине да постоје много вриједније ствари у животу од материјалних – рекла нам је Мирјана и додала да су чланови Вучје срца сложни, храбри, вриједни, поштени и насмијани.

Хуманитарној вечери у Велебићу нису присуствовали брат и сестра Славољуб и Јована Гајић због смртог случаја у породици. Вучје срце прима нове чланове, заинтересовани се могу јавити на мејл alexandria801@hotmail.com и број телефона 063 826 3931 (слати СМС или се јавити на вибер јер Мирјана има оштећен слух).

ДРАГАНА БОКУН

» Момци Буковице: Давор Олујић и Недељко Стојковић

ПРИЈЕМ У БЕОГРАДУ ПОВОДОМ 27 ГОДИНА ОД ДОНОШЕЊА ПРВОГ УСТАВА РС

ПОНОСНА И ВЈЕЧНА

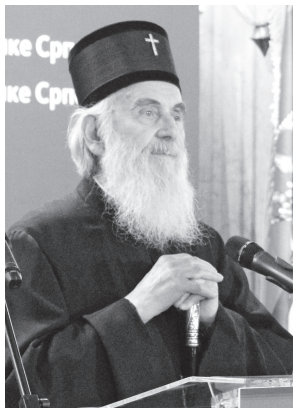
У Београду је 28. фебруара 2019. године одржан свечани пријем поводом Дана Републике Српске и 27 година од проглашења првог Устава Српске. Пријем је организовало Представништво Републике Српске у Србији.

Председница Српске рекла је да је пријем посвећен обиљежавању два најзначајнија датума у процесу стварања Републике Српске – 9. јануара 1992. када је Република рођена и 28. фебруара исте године, када је Српска добила свој Устав, а на темељу уставности и своје правно, политичко и административно функционисање.

– Данас можемо с правом рећи да смо поносни на сваки корак који је Српска начинила у 27 година свог постојања и развоја чинећи истовремено поносним и све нас заједно – и оне који су је створили, и оне који су је након тога развијали, оне који су у вријеме њеног настанка већ били рођени, али и оне који су се родили након тога или ће тек бити рођени – истакла је Цвијановићева обраћајући се присутнима.

ДОДИК: СРПСКИ НАРОД ЈЕ СВИМА ДАРОВАО СЛОБОДУ

Председавајући Председништва БиХ Милорад Додик изразио је задовољство што се у Београду обиљежава дан када је Српска добила први Устав.

» Патријарх Иринеј

» ПРАЗНИК: Милорад Додик честита празник председници РС Жељки Цвијановић у друштву министра Златана Клокића, директора представништва РС у Београду Млађена Цицовића и премијера Радована Вишковића

– Био сам један од оних који је прије 27 година дигао руку и дао свој глас за доношење првог Устава Српске – рекао је Додик.

Он је истакао да је српски народ страдалнички народ који се кроз вјекове борио за слободу и дијелио ту слободу са другима.

Додик је нагласио да је Српска формирана као одраз слободе српског народа, те да за Србе нема слободе без државе.

– Ароганција међународног фактора, који је имао највећу операцију „провођења мира“, није успјела у 20 година да умањи Републику Српску. Нешто су нам узели, али

нису успјели у свом циљу. Република Српска поштује међународно право – поручио је Додик и додао да Српска свој пут веже за народно јединство на овим просторима.

Председавајући Председништва је нагласио да је Српска загледала у Србију и захвалио српском руководству за помоћ и подршку.

ПАТРИЈАРХ: ЈЕДИНСТВО СРБА ЈАЧЕ ОД ИСКУШЕЊА

Патријарх српски Иринеј благословио је окупљање, честитаваши Републици Српској 27 година постојања.

Он је навео да Српска и Србија подносе многа искушења од оних којих су им не-

кад били пријатељи и којима су сада „трн у оку“.

– Искушењима можемо одолети само ако Република Српска буде јединствена, исто као и Србија. Ријека Дрина нас не дијели, већ спаја – поручио је патријарх српски.

Пријему у Београду присуствовали су и представници дипломатског кора у Београду, угледне личности из свијета културе, умјетности, науке, просвјете, привреде и спорта Србије и Републике Српске и велики број званика и гостију.

У умјетничком дијелу програма учествовали су Гудачки састав Бањалучке филхармоније и вокалне умјетнице Валентина Милекић, Кристина Ивановић и Ана Марковић Малбаша.

Пријему су присуствовали председница Републике Српске Жељка Цвијановић, председник Народне скупштине Недељко Чубриловић, премијер Српске Радован Вишковић, председавајући Председништва БиХ Милорад Додик, потпредседници скупштине Србије и Републике Српске, министри у владама Србије и Српске и остали званичници Србије и Српске.

PСК/АГ

» Жељка Цвијановић

» Милорад Додик

ЦИЦОВИЋ: СРПСКА СЕ ВОЛИ И ПОШТУЈЕ

Директор Представништва Српске у Србији Млађен Цицовић рекао је да су институције Републике Српске чврсто одређене за успјех БиХ који је могућ искључиво уз пуну и вјерну примјену дејтонског Устава. Он је изразио задовољство чињеницом да и ове године Србија и Српска обиљежавају заједно ова два важна историјска датума.

– То што смо заједно видим не само као јасну потврду да ми волимо своју Републику Српску, него и да јој својим присуством овдје поштовање указују и представници других народа и држава, којима се и овом приликом захваљујем – истакао је Цицовић.

УСТАВ КАО ОСНОВ ЗА СТВАРАЊЕ РС

Навршило се 27 година од доношења првог Устава Републике Српске, једног од најважнијих конститутивних аката који су били основ за њено стварање. Скупштина српског народа у БиХ, која је основана 24. октобра 1991. године након што су 14. октобра српски посланици прегласани у Скупштини тадашње СР БиХ, донијела је десетак конститутивних аката који су били уставноправна основа за стварање Републике Српске, али два су најбитнија – Декларација о проглашењу Републике Српске и Устав Републике Српске.

Линта: Једна од најважнијих одлука у настанку РС

Председник Савеза Срба из региона Миодраг Линта оцјењује да је доношење првог Устава 28. фебруара 1992. године једна од најважнијих историјских одлука у циљу настанка Републике Српске. Усвајањем Устава прије 27 година Скупштина српског народа у БиХ поставила је темеље за стварање Републике Српске која је заснована на темељима слободе, правде и толеранције. Устав Републике Српске је један од најважнијих доказа да је Република Српска настала прије једностраног ме-

ђународног признања Босне и Херцеговине и почетка крвавог рата. Српски народ је био принуђен да своју слободу и своју државу брани у одбрамбено-отаџбинском рату од снага које су се залагале да се створи унитарна и происламска БиХ. Дејтонски споразум је само потврдио постојање и међународно-правни субјективитет Републике Српске. Наведене чињенице демантују лажне тезе бошњачких политичара да је Република Српска тобоже настала у Дејтону. Линта посебну захвалност исказу-

је према српским посланицима који су имали визију и храброст да 24. октобра 1992. године оснују Скупштину српског народа у БиХ чиме је започео процес стварања Републике Српске. Скупштина српског народа у БиХ донијела је двије историјске одлуке од највећег значаја за читав српски народ, а посебно за прекодринске Србе. Наиме, 9. јануара донијета је Декларација о проглашењу Републике Српске а 28. фебруара Устав Републике Српске чиме су ударени темељи западној српској држави.

ХУМАНИТАРНИ ЦЕНТАР ЗА ИНТЕГРАЦИЈУ И ТОЛЕРАНЦИЈУ

Србија
21000 Нови Сад
Војвођанских бригада 17
телефон: 021/ 528 132, 021/ 520 030
мејл: office@hcit.rs; hcitns@gmail.com;
cajtr: www.hcit.rs

Поступак за наслеђивање имовине у Федерацији БиХ

● Живим у Београду у који сам дошла као избјеглица из БиХ, са подручја које припада ФБиХ. Супруг и ја имамо у заједничком власништву кућу и земљиште у Унско-санском кантону, на подручју општине Босански Петровац. Прије двије године супруг ми је преминуо у Београду. Иза његове смрти, поред мене, као његовог законског наследника, остале су и наше двије кћерке као његове законске наследнице. Након његове смрти ја сам поднјела приједлог за покретање оставинског поступка пред Општинским судом у Београду. Након шест мјесеци од подношења тог приједлога отишла сам у суд да се информишем о стању тог предмета. Од службене особе добила сам усмени одговор да судови у Србији нису надлежни за провођење оставинског поступка за некретнине које се налазе на подручју БиХ. Молим вас да ми одговорите којем се суду на подручју БиХ треба поднијети приједлог за покретање оставинског поступка?

– Приједлог за покретање оставинског поступка за некретнине које се налазе на подручју Општине Босански Петровац треба се поднијети Општинском суду у Бихаћу, као мјесно и стварно надлежном суду за провођење оставинских поступака за то подручје. Оставински поступак покрене суд по службеној дужности, након што му надлежни Матични уред достави смртваницу. Међутим, оставински поступак се може покренути и на захтјев заинтересоване странке (наследника), уз доставу суду доказа о смрти оставиоца, доказа о постојању имовине која је била на оставиоцу (поседавни лист и извод из земљишних књига о власништву некретнина које су биле на имену оставиоца, као и доказа о његовој покретној имовини), те адреса његових наследника.

Када Општински суд у Бихаћу, као надлежни суд, заприми Ваш приједлог са напријед наведеним доказима и адресама вас наследника, он тај ваш приједлог упућује одређеном јавном билежнику, који је судски опуномоћеник за провођење оставинског поступка у име суда. Јавни билежник потом упућује позиве Вама и вашим кћеркама да се одазовете у његов јавнобилежнички уред на оставинску расправу коју он у том позиву закаже одређеног датума. Уколико нисте у прилици да се појавите одређеног датума на оставинској расправи код јавног билежника, можете затражити од јавног билежника одгоду оставинске расправе за неки други датум, ако за то имате оправдане разлоге. Такође, имате и могућност да, умјесто да идете на оставинску расправу, Ваше наследничке изјаве дате пред надлежним судом или јавним билежником у мјесту Вашег садашњег пребивалишта у Републици Србији и исте прослиједите јавном билежнику пред којим се води оставински поступак.

Ако се ви и Ваше кћерке, по уредно добијеним позивима од стране јавног билежника не појавите пред јавним билежником и не доставите му Ваше наследничке изјаве овјерене пред судом или јавним билежником у мјесту вашег садашњег пребивалишта у Републици Србији, а јавни билежник који води оставински поступак има доказе да сте његов позив за оставинску расправу уредно примили, он ће донијети рјешење у којем ће утврдити да сте се Ви и Ваше кћерке прихватили наслеђа које Вам припада по закону, у једнаким дијеловима.

Уколико и поред ових наших одговора имате даљих нејасноћа на Ваша питања, а пошто нам нисте доставили никакав контакт телефон нити мејл адресу, како би Вас ми могли контактирати и детаљније Вам одговорити на Ваше упите, молимо Вас да нас позовете на наш контакт телефон број: 021528132, како би Вам дали одговоре и на та ваша, евентуална, додатна питања.

**ПРИПРЕМИО: ШПИРО ЛАЗИНИЦА,
ПРАВНИ САВЈЕТНИК ХЦИТ-А НОВИ САД**

Хуманитарни центар за интеграцију и толеранцију (ХЦИТ) пружа бесплатну правну помоћ избјеглицама у Новом Саду, Војвођанских бригада 17, сваког радног дана од 9 до 15 сати, а уторком, сриједом и четвртом и од 16 до 20 сати.
Бесплатну правну помоћ ХЦИТ пружа и у Апатину, Бачкој Тополи, Кикинду, Сомбору и Суботици.
О времену рада правног саветника ХЦИТ-а у овим мјестима информишите се на број 063 78 99 215.
ХЦИТ, поред осталог, прибавља и документе за избјеглице из БиХ и Хрватске. За социјално угрожене избјеглице из Хрватске документе прибавља бесплатно.

АНАЛИЗА РЕЗУЛТАТА АНКЕТЕ ОТЕТЕ И УНИШТЕНЕ ИМОВИНЕ ИЗБЈЕГЛИХ И ПРОГНАНИХ СРБА И ДРУГИХ ОШТЕЋЕНИХ ГРАЂАНА У ХРВАТСКОЈ, БИХ И СЛОВЕНИЈИ КОЈЕ ЈЕ СПРОВЕО САВЕЗ СРБА ИЗ РЕГИОНА

МИОДРАГ ЛИНТА: ИЗВЈЕШТАЈ ЋЕ БИТИ УПУЋЕН МЕЂУНАРОДНИМ ИНСТИТУЦИЈАМА

Правично рјешење имовинских питања протјераних Срба један од предуслова за успоставу повјерења

Савез Срба из региона покренуо је крајем 2015. године евидентирање отете, уништене, оштећене, неадекватно обновљене, неадекватно размијењене и неадекватно продате имовине избјеглих и прогнаних лица који живе расијани широм свијета и осталих оштећених грађана која се налази у Хрватској, Босни и Херцеговини и Словенији. Евиденција је трајала до 31. децембра 2017. године.

Укупно је 10.322 избјегличке породице попунило Образац за евиденцију. Према извјештају просјечна породица броји три члана, што значи да је овом евиденцијом обухваћено нешто више од 30.000 оштећених грађана. С обзиром да је са подручја Хрватске и Федерације БиХ протјерано више од милион Срба, ова евиденција може се сматрати веома репрезентативном анкетоу.

Главни разлог због чега је Савез Срба из региона кренуо у евиденцију отете, уништене, оштећене, неадекватно обновљене, неадекватно размијењене и неадекватно продате имовине избјеглих и прогнаних лица и осталих оштећених грађана која се налази у Хрватској, Босни и Херцеговини и Словенији јесте чињеница да су подаци из пописа имовине из 1996. године застарјели и у једном значајном дијелу промијењени.

Наиме, један мањи дио наших земљака и оштећених грађана је повратио, продао или размијенио имовину, другом дијелу су обновљене куће и др.

Једини попис имовине избјеглих и прогнаних лица са подручја данашње Хрватске урађен је још 1996. године, а Извјештај тек 2001. године. Нажалост, у претходне двије деценије нису предузете никакве мјере и активности од стране државе да се међународне организације и међународна јавност упозна са подацима о систематском кршењу људских права избјеглих и прогнаних лица на подручја данашње Хрватске који су наведени у Извјештају из 2001. године. Наш је став да није могуће успоставити односе ме-

ђусобног поштовања и повјерења међу државама насталим на простору бивше Југославије без проналажења правичног и трајног рјешења овог питања. Такође, подаци из пописа имовине из 1996. године нису обухватили прогнана лица Босне и Херцеговине и Словеније.

Савез Срба из региона је након завршене евиденције ангажовао редовног професора на Филозофском факултету у Београду проф. др Владимира Вулетича који је извршио анализу прикупљеног материјала и урадио свеобухватан извјештај са прецизним подацима о систематском кршењу људских права избјеглих и прогнаних лица и других оштећених грађана.

Израда извјештаја је трајала дужи временски период јер је било потребно да се телефонски позове значајан број породица које су електронски попуниле образац с циљем да се провери тачност података.

Извјештај ће бити преведен на енглески језик, а затим послан на адресе свих значајних међународних организација, као што су Уједињене нације, Европска унија, ОСЦЕ, Савет Европе и друге.

Савез Срба из региона ће тражити, прије свега од Европске уније тј. од њених институција: Европског парламента, Европског савета, Савета министара и Европске комисије да изврши притисак на Хрватску, Босну и Херцеговину и Словенију да поштују Повељу Уједињених нација о људским правима, Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода; да Словенија и Хрватска испуни преузете обавезе потписивањем Уговора о приступању Европској унији; и да Босна и Херцеговина испуни Анекс 7 Дејтонског мировног споразума који се односи на повратак имовине избјеглих и расељених лица.

Извјештај је доступан на сајту Савеза Срба из региона www.ssr.org.rs

ПРЕДСЈЕДНИК САВЕЗА СРБА ИЗ РЕГИОНА
МИОДРАГ ЛИНТА

Презентовани подаци односе се на имовину 10.322 породице које су попуниле образац и пријавиле причињену материјалну штету. Извјештај не доноси укупне материјалне губитке које су претрпјеле породице српске националности на територији три бивше југословенске републике

АУТОР АНАЛИЗЕ – ПРОФ. ДР ВЛАДИМИР ВУЛЕТИЋ

Основни циљ извјештаја је да се инострана и домаћа јавност упозна са размјером материјалне штете протјераних Срба

У овом извјештају презентовани су материјални губици избјеглих и прогнаних лица из БиХ, Хрватске и Словеније, као и лица која су имала имовину на територији ових држава, а пребивалиште им је било у Србији. Позиву за учешће у анкети се одазвало укупно 10.322 породица и овај извјештај се односи на та лица.

Од укупно 10.322 породица који су учествовали у овој анкети највише, 7.763 или три четвртине (75,2%), је пријавило материјалну штету у Хрватској. Једна четвртина (23,9%) односно 2.472 пријава се односи на штету у БиХ. На штету у Словенији односи се свега 87 пријава што је мање од 1%.

Нису сви грађани који су претрпјели материјалну штету живјели на територији тих република. Од 7.763 лица која су пријавила штету на територији Републике Хрватске 6.992 је живјело у Хрватској, док је 771 живјело у Србији. Материјалну штету на територији БиХ пријавило је 2.447 лица од којих је 1.970 живјело у БиХ, док је 408 живјело у Србији, а 69 није одговорило на питање о мјесту пребивалишта. У Словенији је живјело 72 лица од укупно 87 који су материјално оштећени на територији те републике, док их је 12 живјело у Србији, а за троје нема податка о пребивалишту.

Огромна већина од 10.322 породице које су учествовале у овој анкети била је присиљена да напусти стара пребивалишта и данас претежно живе у Србији (9.312 породица или 90,2%). Од породица које су живјеле и имале имовину на територији Хрватске, БиХ и Словеније данас тамо живи 600 породица, односно свега 5,8% од оних који су некада живјели у тим републикама. У разним земљама Европе и свијета сада живи 351 породица, а у земљама насталим на територији осталих бивших југословенских република (Македонија и Црна Гора) живи 59 породица.

Основни циљ извјештаја је да се инострана и домаћа јавност упозна са размјерама материјалне штете коју су након распада Југославије претрпјеле породице и лица српске националности која су имала имовину на територији наведених република.

Под материјалном штетом подразумијева се отета, уништена, оштећена и неадекватно размијењена или неадекватно продата имовина која није надокнађена, као и непризнати радни стаж, девизна и динарска штедња, заостале а неисплаћене пензије, покретна имовина, земљиште и друго.

У извјештају су презентовани само подаци о имовинским губицима лица која су се пријавила на позив Савеза Срба из региона.

Овај извјештај се односи искључиво на имовину 10.322 породица које су пријавиле губитак имовине и не представља укупне материјалне губитке које су претрпјеле породице српске националности које су имале имовину на територији три бивше југословенске републике.

Одговоре на питања у анкети су попуњавали појединци, али је јединица посматрања домаћинство, а податке о губицима домаћинства давали су испитаници из три категорије: носиоци домаћинства, чланови домаћинства и наследници имовине.

Овдје је важно још једном истаћи да су лица наводила укупне материјалне губитке, односно непокретну и покретну имовину, као и финансијске губитке. Када је о непокретној имовини ријеч неки испитаници су изгубили само један, а неки више објеката и због тога је укупан број уништених или отетих објеката већи од броја лица која су учествовала у анкети.

У извјештају су наведени подаци о непокретној и покретној имовини, неисплаћеним пензијама, дионицама и непризнатом радном стажу. Посебни дијелови извјештаја се односе на неадекватну размјену или неадекватну обнову или неадекватну продају непокретне имовине, као и на податке о судским процесима везаним за наведену имовину.

Структура овог извјештаја прати структуру Шестог привременог извјештаја о имовини прогнаних и избјеглих лица из Републике Хрватске и гдје год је то било могуће извршена су поређења са резултатима тог извјештаја. Тај извјештај је сачињен 2001. године на основу података које су 1996. године дала 68.076 лица избјегла са територије Републике Хрватске и 237 пријава лица која су прије рата имала имовину на територији те Републике.

За разлику од овога, наш извјештај се односи на имовину избјеглих и прогнаних лица са територије БиХ, Словеније и Хрватске, па су подаци презентовани за сваку од тих држава засебно.

У сваком дијелу извјештаја који се односи на три бивше југословенске републике наведени су конкретни подаци за материјалне губитке у шест категорија које су разврстане у поткатегије: непокретна имовина, покретна имовина, финансијски губици и непризнати радни стаж, неадекватна размјена, обнова и продаја имовине и судски процеси и искуства у надокнади штете.

- Више информација о извјештају и нашим будућим активностима можете добити у канцеларији Савеза Срба из региона у Новом Саду, Булевар ослобођења 26.
- Радно вријеме: понедељак, сриједа и петак од 9 до 16 часова и уторак и четвртак од 12 до 19 часова.
- Контакт: 021/661-3600, 021/2700-441, info@ssr.org.rs

10.322

грађана који су учествовали у овој анкети. Највише их је из Хрватске 7.763. Са територије БиХ учествовало је 2.472 грађана, док се најмање пријава односи на Словенију свега 87 пријава, што је мање од 1%

Извјештај о резултатима анкете Савеза Срба из региона можете прочитати на сајту www.ssr.org.rs

НАЈВИШЕ ОБРАЗАЦА (7.763) ПОПУНИЛЕ СУ СРПСКЕ ПОРОДИЦЕ КОЈЕ СУ ПРОТЈЕРАНЕ СА ПРОСТОРА ХРВАТСКЕ

СТАНОВИ ОТЕТИ, КУЋЕ УГЛАВНОМ УНИШТЕНЕ...

Материјалну штету на територији Републике Хрватске пријавило је 7.763 породице. У овој анкети је укупно пријављена материјална штета на 10.448 објеката од чега 7.562 куће, 2.008 станова, 337 викендица и 541 радњи и пословних објеката.

Посматрано према квадратури укупна површина уништеног стамбеног и пословног простора износи преко милион и двјеста хиљада (1.221.533) квадратних метара. Просјечна површина уништене куће била 135.1 квм; стана око 60 квм; пословног простора/радње 99.4 квм и викендице 76.5 квм.

ОБЈЕКТИ МЛАЂИ ОД 20 ГОДИНА

Углавном се ради о новим стамбеним објектима изграђеним након 1971. године који су имали високу употребну и тржишну вриједност.

Викендице, као плод релативно новог животног стила, имале су још повољнију старосну структуру, па је безмало свака девета (86.94%) била млађа од 20 година. Слично се може рећи и за радње и пословни простор јер је сваки осми (80.8%) припадао категорији релативно нових објеката.

УНИШТЕНО И ОШТЕЂЕНО ВИШЕ ОД ДВИЈЕ ТРЕЋИНЕ КУЋА

Више од двије трећине (69.5%) српских кућа у Хрватској је потпуно или дјелимично уништено што је последица чињенице да су се главна ратна дејства, односно активности хрватске војске у данима и недељама након протјеривања српског становништва, одвијала у сеоским предјелима на простору гдје доминирају индивидуалне стамбене јединице.

Значајан дио кућа је минирао у хрватским градовима у теористичким акцијама хрватских паравојних, војних и полицијских снага.

УНИШТЕНО И ОШТЕЂЕНО БЛИЗУ ДВИЈЕ ТРЕЋИНЕ ВИКЕНДИЦА И ПОСЛОВНИХ ОБЈЕКТА

Близу двије трећине викендица (62.6%), које се по правилу налазе ван градова и пословних објеката (65.3%) је уништено или оштећено током и после ратних дејстава.

Значајан дио викендица и пословних објеката је минирао у хрватским градовима у теористичким акцијама хрватских паравојних, војних и полицијских снага.

ОТЕТО 90% СТАНОВА

С друге стране, станови су најчешће, у девет од десет случајева (89.8%), отимани, што је било олакшано чињеницом да у то вријеме још није извршена приватизација такозваних друштвених станова. Власт у Хрватској је протјераним Србима на незаконит начин отимала станове на којима је постојало станарско право.

УНИШТЕНО ВИШЕ ОД ТРИ ЧЕТВРТИНЕ ПОМОЋНИХ ОБЈЕКТА

Укупно је уништено или отето 17.328 помоћних објеката укупне

» Српска имовина у Госпићу уништена до темеља / Фото Веритас

површине 852.006 квм, не рачунајући бунаре. Стаје, дворишне зграде, свињци и сјеници су објекти са највећом површином, па не чуди да је више од 76.4% укупне површине управо везано за те објекте.

Остали помоћни објекти су радионице, магацини, шупе, подруми, дрвене куће, пећане, пиране, млинови, курузане...

У просјеку према старости најмлађи објекти су гараже, од којих је безмало свака друга, или 46.6%, било изграђено током двадесет година прије уништења.

Највише су страдале стаје, дворишне зграде, свињци, сјеници и бунари, што свједочи о систематском уништавању сеоских домаћинстава како би се онемогућио било какав економски живот.

Појединачно посматрано ријеч је о: 87.5% стаја; 86.1% свињаца; 87.6% сјеника и 78.3% дворишних зграда и 72.9% свих осталих помоћних објеката.

ИЗГУБЉЕНО ЗЕМЉИШТЕ

Укупна површина изгубљеног земљишта износи 29.893,7 ха, а када се томе дода још 8.991,2 ха земљишта под засадима воћа, винове лозе и шуме укупан губитак земљишта износи 38.884,9 ха.

Од тога више од трећине (38.6%) чине оранице, а четвртину (25.5%) ливаде и пашњаци. Земљиште под шумом чини 15.2%, воћњаци и виногради 7.9%, а окућнице чине 10.6% изгубљеног земљишта. Томе треба додати и 2.2% трећеразредног земљишта као што су тршњаци, баре и остало необрадиво земљиште.

Више од двије трећине (70.2%) шума и исто толико (71.2%) винограда уништено је док су, на примјер, оранице и пашњаци углавном отимани јер нису могли бити физички уништени. Веома мали проценат, мање од 5% укупног земљишта, су његови бивши власници успјели да у нужди неадекватно продају или замјене.

На различите начине оштећени за преко милион и триста хиљада чокота винове лозе и преко триста

педесет хиљада садница различитог воћа.

УНИШТЕНА И ОТЕТА ПРИЈЕВОНА СРЕДСТВА

Када је о пријевоним средствима ријеч, према очекивању, највише је изгубљено оног чега је било највише – аутомобила и мотоцикала. Веома је тешко процијенити њихову тадашњу тржишну вриједност, тако да остаје само да се констатује да су грађани пријавили губитак 2.753 аутомобила и 950 мотоцикала, 237 камиона различите носивости, 191 чамац, 8 аутобуса и 27 минибусева. Поред тога, пријављено је 1.312 осталих превозних средстава међу којима због бројности несумњиво превладавају бицикли.

УНИШТЕНЕ И ОТЕТЕ ПРИКЉУЧНЕ МАШИНЕ

Највише је отето или уништено прикључних машина – 20.837 комада. Насупрот томе, релативно мали број изгубљених трактора – 2.298 посљедица је чињеница да су многе породице напустиле своје домове управо на тракторима који су били основно пријевонско средство.

ГУБИТАК ДОМАЋИХ ЖИВОТИЊА

Огромна материјална штета претрпљена је и губитком стоке. Тај податак је разумљив с обзиром на то да је током злочиначких акција Бљесак и Олуја углавном исељено сеоско становништво које је у свом посједу имало значајан број грла стоке. Релативно мали број коња последица је убрзане механизације којом су, двадесетак година прије рата, коњи замијењени тракторима, али је значајан број домаћинстава и даље чувао стоку ситног зуба, свиње и говеда.

ГУБИТАК УМЈЕТНИЧКИХ ПРЕДМЕТА

Лукузне комаде технике (телевизори, видео рекордери, музичке линије, шиваће машине) у просјеку је свако домаћинство изгубило 1.2 уређаја. Осим губитака намјештаја и кућне технике значајан број породица пријавио је и губитке умјетничких предмета. Свака породица која

је пријавила штету ове врсте оштећена је за, у просјеку, нешто више од шест умјетничких слика, односно двије иконе. Према процјенама самих грађана укупна вриједност отетих слика износи 5.435.030, а икона 666.390 њемачких марака.

НЕИСПЛАЋЕНА ДЕВИЗНА И ДИНАРСКА ШТЕДЊА

Девизна средства најчешће су чувана у њемачким маркама и америчким доларима. Укупна свота новца коју су изгубила лица која су учествовала у овој анкети износи 567.893 америчких долара и 4.682.395 ДМ. Но, осим у овим најпопуларнијим валутама грађани су имали штедњу и у другим валутама.

Укупан износ изгубљених динарских средстава, такође је тешко одредити због галопирајуће инфлације која је почетком деведесетих обезвриједила динар, па су овдје динарска средства представљена онако како су наведена у пријавама. Но, ако се као оријентациона тачка узме почетак рата односно март 1991. године када је њемачка марка вриједила 13 југословенских динара, онда укупна сума од 59.561.476 динара претворена у марке износи 4.581.652 њемачких марака само за лица која су учествовала у овој анкети.

ЗАОСТАЛЕ, А НЕИСПЛАЋЕНЕ ПЕНЗИЈЕ

Посебан проблем и материјални губитак представљају заостале, а неисплаћене пензије од обуставе у љето 1991. године до поновне успоставе.

У нашој анкети пријавило се 2.088 оштећених пензионера. Просјечан број зарађених, а неисплаћених пензија по једном лицу износи 79. То значи да Хрватска овим лицима дугује укупно 164.125 пензија. Обзиром да је просјечна пензија у Републици Хрватској око 350 евра значи да су само лица која су пријавила штету у овом истраживању на име пензија оштећена за око 57 милиона евра.

НЕПРИЗНАТИ РАДНИ СТАЖ

Веома је значајан губитак везан за непризнати радни стаж који директно утиче на вријеме одласка у пензију, па самим тим и на губитке на име пензија. Ову врсту губитка за период до почетка рата пријавило је 597 лица, а број изгубљених месеци у просјеку износи преко шест година.

Овом непризнатом радном стажу треба додати и непризнати радни стаж у периоду од 1991. до 1995. године за вријеме Републике Српске Крајине. Укупан број оштећених грађана за овај период је 2.157, што укупно чини 99.653 месеци непризнатог радног стажа.

ГУБИЦИ У МАТЕРИЈАЛУ И ЗАЛИХАМА

Губитке у материјалу, опреми и штету због недовршених грађевинских радова навело је 1.302 лица. Укупни губици по том основу су 15.747.174 ДМ. Губици у залихама разне трговинске робе, пољопривред-

них и других производа које је пријавило 1.556 лица изnose готово 20 милиона (19.347.390 ДМ), што све укупно износи преко 40 милиона ДМ или 12.399 ДМ по једној пријави.

НЕАДЕКВАТНА РАЗМЈЕНА

Посебан облик штете представљају ефекти неадекватна размјена имовине.

Подаци у овој анкети показују да је укупно 108 лица ушло у процес размјене. Од тих лица њих 40 је у размјену понудило објекте веће од 200 квм, 33 објекта површине између 100 и 200 квм, а 35 лица објекте површине до 100 квм.

Након размјене, од 40 лица која су мијењала објекте веће од 200 квадратних метара само њих 4 је у замјену добило објекат сличне величине. Од 33 лица која су мијењала простор величине између 100 и 200 квадрата њих 25 је у замјену добило објекат сличне величине.

НЕАДЕКВАТНА ОБНОВА

Према резултатима наше анкете 470 лица поднијело је захтјев за обнову. Сваком седмом лицу (14.3%) није услишена молба. Од 127 лица која су имала објекте веће од 200 квм, само је у 2 случаја извршена адекватна обнова. Најбројнији су они који су прије рата имали простор величине од 100 до 200 квадратних метара. Међутим, од њих 218 након обнове само је њих 23, односно сваки десети добио простор сличне величине. Свега 27 лица, односно 4.6% од оних који су ушли у процес обнове, након обнове добило је објекат исте или веће површине него прије обнове.

Огромна већина, њих 78%, након обнове, добила су мањи простор, а то умањење за 192 лица је било драстично, јер им је обновом објеката ускраћено више од 100 квадратних метара.

ПОРЕЂЕЊЕ СА ШЕСТИМ ПРИВРЕМЕНИМ ИЗВЈЕШТАЈЕМ

Процјена поменутог Шестог привременог извјештаја објављеног 2001. године била је да је у питању 2.766.456.666,73 њемачких марака или преко милијарду и триста осамдесет три милиона евра.

Наш извјештај се односи на знатно мањи број пријава и подаци којима располажемо могу само приближно да се користе за процјену укупне штете.

ИМОВИНА СИСТЕМАТСКИ УНИШТАВАНА

Подаци до којих је дошло ово истраживање упућују на опрез јер је губитке и штету тешко утврдити, због непостојања установљене методологије.

Оно што можемо са сигурношћу закључити из ове анкете је сте да је уништавање, отимање и плачкање непокретне и покретне имовине Срба у Хрватској било систематско с циљем спријечавања повратка протјераних Срба на своја огњишта.

ПРОФ. ДР ВЛАДИМИР ВУЛЕТИЋ

2.472 СРПСКЕ ПОРОДИЦЕ ПРОТЈЕРАНЕ СА ТЕРИТОРИЈЕ БИХ ПРИЈАВИЛО ПРИЧИЊЕНУ МАТЕРИЈАЛНУ ШТЕТУ

Систематско уништавање сеоских имања

Материјалну штету на територији Републике Босне и Херцеговине пријавило је 2.472 породице. У овој анкети пријављена је материјална штета на 2.425 куће, 591 станова, 177 викендица и 159 објеката који су служили као пословни простор и угоститељске или занатске радње.

Посматрано према квадратури укупна површина уништеног стамбеног и пословног простора износи готово триста хиљада (295.110,7) квадратних метара.

Посматрано према појединачним губицима то значи да је просјечна површина изгубљене куће била 121,7 квм; стана око 61 квм; пословног простора/радње око 70 квм и викендице 72,9 квм.

ОБЈЕКТИ МЛАЂИ ОД 25 ГОДИНА

Структура уништених стамбених и пословних објеката према старости, односно години изградње показује да у тренутку уништавања или отимања половина кућа (50,1%) и станова (58,9%) није била старија од 25 година.

УНИШТЕНО ИЛИ ОШТЕЋЕНО 90% КУЋА

Када је ријеч о врсти штете на непокретној имовини може се видјети да је највећи број српских кућа у БиХ, осам од десет (79,6%), потпуно уништено. Томе треба додати и да је свака десета (10,8%) оштећена, из чега слиједи да су у преко 90% случајева српске куће биле мета оружаних дејстава и гранатирања. То се може објаснити немилосрдношћу сукоба и чињеницом да су се дугогодишња ратна дејства одвијала на територији гдје су Срби представљали значајан дио становништва.

УНИШТЕНО ИЛИ ОШТЕЋЕНО ТРИ ЧЕТВРТИНЕ ВИКЕНДИЦА И ПОСЛОВНИХ ОБЈЕКТА

Готово идентична ситуација је и са викендицама, које се по правилу налазе ван градова, а које су већим дијелом биле у посједу Срба који су живјели у великим градовима, или у Србији. Анкета је показала да је 87,6% викендица потпуно уништено или оштећено. Када је ријеч о пословним објектима они су, у односу на друге објекте, у мањем постотку (74,8%) уништани, а разлог је што је дио тих објеката био у градовима из којих су Срби протјерани, тако да су им ти објекти били отети или су били принуђени да их неадекватно продају.

ОТЕТО ДВИЈЕ ТРЕЋИНЕ СТАНОВА

С друге стране, станови су најчешће, у безмало двије трећине случајева (64%), отимани. И овај налаз је очекиван јер је ријеч углавном о становима Срба који су живјели у

» Пребиловци - једно од српских села у Федерацији БиХ која су претрпјела систематско страдање

градовима на територији Федерације БиХ из којих су протјерани, а њихови станови отети или, у ситуацији крајње нужде, неадекватно продати или замијењени (10%). Отимање станова је, као и у Хрватској, олакшано чињеницом да у то вријеме још није извршена приватизација такозваних друштвених станова, тако да су протјерани Срби једноставно изгубили станарско право на незаконит начин.

УНИШТЕНО И ОШТЕЋЕНО ВИШЕ ОД 90% ПОМОЋНИХ ОБЈЕКТА

Уништено је или отето 5.394 помоћних објеката, или у просјеку по 2,18 по домаћинству. Највише су страдале стаје, свињци, дворишне зграде, сјеници и бунари, што, као и у случају Хрватске, свједочи о систематском уништавању сеоских домаћинстава како би се онемогућио било какав економски живот у будућности. Укупна површина уништених/отетих помоћних објеката, не рачунајући бунаре, износи 208.081,5 квм.

Помоћни објекти углавном су потпуно уништени или оштећени. Појединачно посматрано, уништено и оштећено: 97,2% стаја; 96% свињаца; 97,3% сјеника и 95,8% дворишних зграда; 95,1% помоћних просторија; 93% магацина; 95,2% осталих објеката; 97,7% курузана; 97,4% дрвених кућа; 86,2% шупа; 84,3% гаража; 71,9% подрума.

У просјеку, према старости, најмлађи објекти су гараже, од којих је 43,7%, било изграђено у деценији прије уништења. Најстарији објекти су стаје и сјеници које свако сеоско домаћинство има од свог заснивања.

ИЗГУБЉЕНО ЗЕМЉИШТЕ

Укупна површина изгубљеног земљишта износи 8.717,7 ха, а када се томе дода још 3.293,6 ха земљишта под засадима воћа, винове лозе и шуме, укупан губитак земљишта износи 12.011,3 ха. Од тога трећину (32,4%) чине оранице, а 37,7% ливаде и пашњаца. Земљиште под шумом чини 20%, воћњаци и виноград 7,4%, а окућнице 11,7% изгубљеног земљишта. Томе треба додати и 1,6% трећеразденог земљишта као што су тршњаци, баре и остало необрадиво земљиште.

Анкета показује да је готово три четвртине (73,6%) шума и више од три четвртине винограда (78,2%) уништено, док су остале врсте земљишта углавном отимане, јер нису могле бити физички уништене. Једино када је ријеч о окућницама бивши власници су у значајнијем проценту успјели да их неадекватно продају (33,1%) или замијењене (4,5%). Срби су на различите начине оштећени за 52.730 чокота винове лозе и 169.099 садница различитог воћа.

УНИШТЕНА И ОТЕТА ПРИЈЕВАЗНА СРЕДСТВА

Грађани су пријавили губитак 2.753 аутомобила и 950 мотоцикала, 237 камиона различите носивости, 191 чамац, 8 аутобуса и 27 минибусева. Поред тога, пријављено је 1.312 осталих превозних средстава међу којима, због бројности, несумњиво превађавају бицикли.

Такође, отето је или уништено различитих комада прикључних машина – 2.013.

ГУБИТАК ДОМАЋИХ ЖИВОТИЊА

Значајна материјална штета претрпљена је губитком стоке. Највише је изгубљено оваца – преко 20.000 комада и готово исто толико комада живине. Када је о крупној стоци ријеч, треба истаћи да је нестало готово 4.500 грла говеда и око хиљаду коња.

ГУБИТАК УМЈЕТНИЧКИХ ПРЕДМЕТА

Осим губитака намјештаја и кућне технике значајан број породица пријавио је и губитке умјетничких предмета. Свака породица која је пријавила штету ове врсте оштећена је за, у просјеку, нешто мање од шест умјетничких слика, односно двије иконе.

Према процјенама самих грађана укупна вриједност отетих слика износи 1.311.301, а икона 328.190 њемачких марака, што у еврима износи око 650, односно 170, или укупно узето око 820 хиљада данашњих евра.

НЕИСПЛАЋЕНА ДЕВИЗНА И ДИНАРСКА ШТЕДЊА

Девизна средства најчешће су чувана у њемачким маркама и америч-

ким доларима, па је њихова укупна количина тако и представљена. Укупан број лица која су пријавила губитак доларских улога је 54, а оних који су изгубили улоге у маркама је знатно већи – 250. То је очекивано, с обзиром на то да су многи Срби с подручја БиХ радили или имали чланове породице који су радили у Њемачкој, или другим западноевропским земљама, и чували новац углавном у ДМ. Укупна свота новца коју су изгубила лица која су учествовала у овој анкети износи 1.971.121 ДМ и 235.422 америчких долара. Но, осим у овим најпопуларнијим валутама грађани су имали, али у знатно мањим износима, и штедњу у другим валутама.

Укупан износ изгубљених динарских средстава такође је тешко одредити због галопирајуће инфлације која је почетком деведесетих обезвриједила динар, па су овдје динарска средства приказана онако како су наведена у пријавама. Но, ако се као оријентациона тачка узме почетак рата, односно март 1991. године, када је њемачка марка вриједила 13 југословенских динара, онда укупна сума од 27.344.605 динара претворена у марке износи 2.103.431 њемачких марака, само за 113 лица која су у овој анкети изјавила да су имали ову врсту материјалне штете. На тај начин су та лица оштећена за, у просјеку, тадашњих 241.987 динара или 18.614 марака.

НЕИСПЛАЋЕНЕ ПЕНЗИЈЕ

Посебан проблем и материјалну штету представљају неисплаћене пензије. Ови подаци показују да су грађани српске националности, који су пријавили штету по овом основу, оштећени за укупно 9.989 пензија. Ако се има у виду да је просјечна пензија у Федерацији БиХ око 360 КМ или 180 евра, то значи да су само лица која су пријавила штету у овом истраживању на име пензија оштећена за готово два милиона (1.798.020) евра.

НЕПРИЗНАТИ РАДНИ СТАЖ

На крају треба рећи да је веома значајан губитак везан за непризнати радни стаж који директно утиче

на вријеме одласка у пензију, па самим тим и на губитке на име пензија. Ову врсту губитка за период до почетка рата пријавило је 154 лица, а број изгубљених мјесеци у просјеку по оштећеном износи преко пет година (62 мјесеца).

Овом непризнатом радном стажу прије рата треба додати и непризнати радни стаж у периоду од 1992. до 1995. године. Укупан број пријава за овај период од скоро четири године износи 311. Укупан број мјесеци за које тим људима нису исплаћене плате у том периоду износи 11.193, или у просјеку по 36 мјесеци, односно три године.

НЕАДЕКВАТНА ОБНОВА

Одређени број лица који је одлучио да се након рата врати у Федерацију добио је средства од међународних организација за обнову својих уништених или оштећених стамбених објеката.

Од 27 лица која су имала објекте веће од 200 квм, само је у једном случају извршена адекватна обнова. Најбројнији су они који су прије рата имали простор величине од 100 до 200 квадратних метара. Међутим, од њих 53 након обнове само је њих 8 или 15% добило простор сличне величине.

Свега 9 лица, односно 7% од оних који су ушли у овај процес, након обнове добило је објекат исте или веће површине него прије обнове. Огромна већина, њих 63%, након обнове, добили су мањи простор, а то умањење за 36 лица је било драстично јер им је обновом објеката ускраћено више од 100 квадратних метара.

Другим ријечима, процес обнове имао је, прије свега, функцију збрињавања лица којима је штета причињена, а не правичну надокнаду начињене штете.

ИМОВИНА СИСТЕМАТСКИ УНИШТАВАНА

Укупну материјалну штету је тешко у потпуности сагледати. Прије свега, многи носиоци имовине која је оштећена данас више нису међу живима, а њихови наследици нису се из различитих разлога одазвали позиву да попуне ову анкету.

Подаци до којих је дошло ово истраживање упућују на опрез јер је губитке и штету тешко утврдити, због непостојања установљене методологије.

Оно што можемо са сигурношћу закључити из ове анкете јесте да је уништавање, отимање и пљачкање непокретне и покретне имовине Срба у БиХ, а посебно у Федерацији БиХ, било систематско с циљем спријечавања повратка протјераних Срба на своја огњишта.

ПРОФ. ДР ВЛАДИМИР ВУЛЕТИЋ

И СРБИ У СЛОВЕНИЈИ НАЈВИШЕ ОШТЕЋЕНИ ГУБИТОМ КУЋА И СТАНОВА

С обзиром на то да се извјештај односи на све људе који су пријавили материјалну штету на простору бивших југословенских република, овдје се налазе и подаци за 87 лица која су оштећена на територији Републике Словеније, а до данас нису успјели да је врате или надокнаде.

Срби у Словенији материјалну штету су претрпјели углавном губитком станова и кућа. Разумљиво је да је овај број неупоредиво мањи у односу на лица оштећена

у Хрватској и БиХ, с обзиром на то да је овдје ријеч углавном о лицима која не потичу са овог подручја, већ су углавном радила на територији Републике Словеније, најчешће као војна лица. У овој анкети је укупно пријављена штета на 9 кућа и 67 станова.

Према очекивању, до штете је дошло углавном тако што су станови отети, односно што су њихови станари онемогућени да их откупе на начин на који је омогућен осталим држављанима Словеније.

Од 67 станова 64 су отуђена на тај начин. Када је о кућама ријеч њихови бивши власници су подједнако оштећени отимањем (три случаја), оштећењем (три случаја) и неадекватном продајом (три случаја). Срби који су претрпјели материјалну штету у Словенији углавном нису посједовали земљу – осим окућница.

Осим губитка стамбеног простора, највећу материјалну штету грађани који су прогнани из Словеније претрпјели су губитком по-

кућства, односно намјештаја и кућне технике.

Осим губитака у њемачким маркама, које су из различитих разлога остале у банкама, није било других директних финансијских губитака. У том смислу у Словенији није било ни неисплаћених пензија. Међутим, одређени број грађана је пријавио индиректне губитке преко непризнатог радног стажа.

Ријеч је о седам случајева грађана који су пријавили укупан број

од 404 мјесеца непризнатог радног стажа, односно од готово пет година по особи.

Ако се томе дода још пет случајева који су пријавили непризнати радни стаж у периоду након 1991. године у укупном износу од 150 мјесеци добија се укупна цифра од преко 550 мјесеци непризнатог радног стажа што, ако се има у виду да је просјечна плата у Словенији нешто преко 1.000 евра, износи око 600 хиљада евра.

ПРОФ. ДР ВЛАДИМИР ВУЛЕТИЋ

СРБИ У МАКЕДОНИЈИ СВЕЧАНО ОБИЉЕЖИЛИ ДАН ДРЖАВНОСТИ СРБИЈЕ

У организацији Амбасаде Републике Србије у Републици Сјеверној Македонији, а поводом Дана државности Републике Србије и дана Српске војске, 2. марта 2019. године наступило је Позориште на Теразијама са музиклом Зона Замфиорова на сцени Народног театра у Скопљу. На пријем су дошли представници државног врха Сјеверне Македоније, страни амбасадори, војни аташеи и представници српских организација. Такође, 15. фебруара 2019. године у организацији Срба из општина Росоман и Кавадарци одржана је прослава поводом Дана државности Републике Србије. На прослави су били Амбасадор Србије у Македонији Душанка Дивјак Томић, председник Српске странке у Македонији и посланик у Скупштини Сјеверне Македоније Мирослав Јовановић, градоначелник скопске општине Центар Саша Богдановић, заменик министра пољопривреде у влади Сјеверне Македоније Благe Цветковић и председници општине Росоман и општине Кавадарци.

ПРОЦЕС СРБИН ИЗ АДЕ КОД ОСИЈЕКА ДРАГИ БАРОШЕВИЋ ЈЕ ЗНАО ДА ЈЕ ПРАВДА СПОРА, САД СЕ ПИТА ДА ЛИ ЈЕ И ДОСТИЖНА

НЕПРАВЕДНА СУДБИНА БОРЦА ЗА ПРАВДУ

Драги Барошевић, седамдесетогодишњак из села Ада у близини Осиека вјеројатно је први Србин у Хрватској којем је дијагностикован ратни синдром Пострауматског стресног поремећаја (ПТСП). До сада је то био ексклузивитет за Хрвате из којег, што стварни, а што лажни ПТСП-овци, остварују материјалне повластице. Никада није облачио нити једну униформу, никада није био нити у једној како се каже одбрамбеној или офанзивној акцији.

Због тешког инвалидитета који је осликавала смрвљена десна шака и повријеђено око што као дар носи од предратне 1987. и тешке повреде на раду у тадашњој осјечкој творници намјештаја *Мобилија*, никада није био војни обвезник. Једино што је био и што га повезује са ратом, а и због чега вуче коријен ратног ПТСП којег је наставио „кафкијанским“ процесима у миру, је чињеница да је суморне јесени 1991. брао кукуруз на својој њиви званој „Ђурин салаш“.

СА ЂУРИНОГ САЛАША ПО БАТИНЕ У ЂАКОВАЧКУ ПОЛИЦИЈУ

– Тог несретног дана отишао сам брати кукуруз на својој њиви. Непримјетно су ми се привукла петорица–шесторица хрватских војника, ухапсили ме, везали и силом одвели до полицијске станице у Ђакову – прича на моменте врло жустро подижући тон Драги. Од његове њиве до Ђакова је четрдесетак километара.

У Ђакову је провео, како каже, пет најтежих дана у животу.

– Ту почињу моје физичке муке јер сам током пет дана боравка у хрватској полицији константно био изложен физичкој тортури, односно тучи. У ударцима се смјењивао како је ко хтио. Поломљена ми је нога, ударцем кундаком избијени предњи и доњи зуби – рекао је Драги и додао како је преживио и десетак „шкљоцања“ пиштоља чија му је циљ била у устима.

– Ај’ ти знај ’ел пиштољ пун ил’ празан. Док „шкљоцне“ и схватиш да си овај пут остао жив прође читава вјечност. И тако у круг – прича за *Српско коло* Драги Барошевић.

Након, како каже пет најдужих дана у животу, пуштен је без икаквог писаног доказа да је боравио у притвору, да је за било шта осумњичен, осуђен или пресуђен. Размијењен је, наравно као цивил, у Неметину близу Осиека.

У својој родној Ади наредних година Драги се опорављао од физичких и психичких траума. Поломљене кости су зарасле, али не и зуби избијени у ђаковачкој полицији. Временом Драги сазнаје да му се име налази на списку „побуњених Срба“ на које се односила хрватска аболација, односно опраштање државе за оружану побуну.

– Како да будем аболитан, а нисам се ни побунуо. Нити сам мобилисан, нити сам имао икада оружје, ни униформу. Брао сам мирно своје кукурузе. И одједном побуњеник против државе! Како је то могуће? – пита се Драги.

КАД ЂАВО ОД ЖЕЉЕ ЗА ПРАВДОМ НЕ ДА МИРА

Нажалост, није му дао ђаво мира! Узима угледног осјечког адвоката Филаковића са на-

мјером да правним путем поштујући државу пред правосудним инстанцама скине своје име са списка којем оно никако не припада. Ту почиње „кафкијански“ процес, само што главни јунак није Аустријанац Јозеф К. већ Србин из Аде Драги Барошевић!

Од суда добија одбијеницу уз образложење да му не могу изаћи у сусрет јер нема правоснажне пресуде пошто се против њега никада није ни водио судски процес. Суд није уважио приложену чињеницу, односно попис аболитанских за оружану побуну, који је од истог суда неколико година раније Драги легалним путем исходовао.

Али је зато од истог суда, пошто је изгубио парницу, добио „честитку“ са налогом за плаћање судских трошкова у висини од 7.000 куна, што је нешто испод хиљаду евра. Новца није имао јер тада није имао пензију, која је опет посебна прича у односу институција према појединцу у РХ. Углавном, за наведени износ стављена му је хипотека на породичну кућу и то је трајало годинама све док није купио и задњу липу, укључујући и затезну камату, и платио држави правдољубивост.

Нажалост, немирни дух и жеља за правдом опет му није дала мира. Исти адвокат у његово име саставља одштетни захтјев према држави за физичку и психичку тортуру коју је преживио у полицији у Ђакову. Јер униформисана лица која представљају државу су га противправно као цивила ухапсила у кукурузима, киднаповали, спровели у Ђаково и тамо малтретирали.

ТРАЖИО МАЛУ ОДШТЕТУ ПЛАТИО МАЊЕ СУДСКЕ ТРОШКОВЕ

– Срећом, не састависмо висок одштетни захтјев. Процијенио сам да моје физичке и душевне повреде, што значи сломљена нога и ребра, избијени сви зуби, оно „шкљоцање“ пиштоља у устима, десетак кундака у ребра и прса вриједе отприлике 8 хиљада евра – помало са иронијом у гласу прича Драги. Зашто срећом? И овај процес је изгубио, а како се према висини одштетног захтјева плаћају и судски трошкови, пошто је захтјев био не нарочито велик, нису велики били ни судски трошкови. „Свега“ пет хиљада куна.

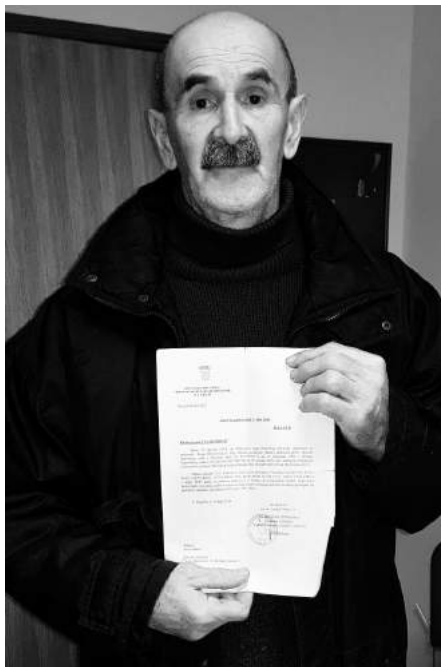
Суд је његов одштетни захтјев одбио јер нема писаног трага да је икада ухапшен, да је икада спроведен у Ђаково, да је икада тамо тучен и да је икада размијењен.

Како је у међувремену измирио трошкове првог изгубљеног процеса и кућу ослободио хипотеке и како је између два процеса добио инвалидску пензију, ове трошкове је годинама подмиривао из близу половине пензије.

– Неко ми је у име државе избио зубе и само што ме није усмртио, а ја сам тој истој држави годинама давао скоро половину пензије на мјесечној бази – рекао је Драги. Добијао је 970 куна (око 130 евра), а судску „одштету“ плаћао до измирења 420 куна (око 60 евра)!

АДВОКАТ ГА ОСТАВИО НА ЦЈЕДИЛУ

– Можда ја и не бих изгубио овај спор да ми једног петка, мени црног петка, у 4 сата

» Драги Барошевић са једним од поднесака упућених Општинском суду у Осиеку

поподне мој адвокат Филаковић није јавио да ми отказује пуномоћ за заступање и рекао да нађем другог адвоката. А како ја стар, правно неписмен и физички поломљен сељак из Аде од петка поподне до понедељка у девет сати, када је било заказано завршно рочиште у овом предмету, нађем другог адвоката. И да га нађем не би имао довољно времена да се упозна са предметом – резигнирано прича Драги док нервозно премјешта папир по папир у једној од пет фасцикли које стално са собом носи у розе ручној торби. Адвокат му јесте отказао заступање, али не и накнаду. Нових 3.000 куна (400 евра) са Драгина конта за дотадашње адвокатске услуге.

Ни у једном ни у другом спору није се мирио са првостепеним пресудама. Ишао је до Врховног суда. Али епилог, по њега негативан, је исти!

УМЈЕСТО ПЕНЗИЈЕ ДОБИО ОТКАЗ

Осим судских заврзлама са ратним и поратним поводом, има Драги и оне предратне! Године 1987. на послу у осјечкој фирми му је строј за обраду дрвета смрвио шаку и повриједио око. Четири године је био на боловању. Све до прољећа 1991.

– И онда два дана прије него се требала састати комисија да процјени моје радне способности односно да ме пошаље у пензију, јер сам био неспособан за рад, мени је из фирме у којој сам до тада радио 22 године – стигло рјешење о отказу.

Не само да није добио одштету за трајну и тешку физичку повреду којом је постао стопроцентни инвалид, него му вријеме проведено на боловању није урачунато ни у радни стаж нити му је предратна фирма уплаћивала доприносе. То је сазнао доста година након рата када је покушао да пред Хрватским заводом за здравствено осигурање издејствује „праву пензију“.

– Када су ме слали у инвалидску пензију

године 2012. рекли су ми да ћу до навршених 65 година живота примати ову привремену, а од 65, па док ме Бог поживи праву. Та права пензија требала би бити већа за 600 куна, што на ових садашњих 970 и није мало – кисело се смјешка Драги коментаришући на свом личном примјеру да право и правда ријетко када иду заједно.

Треба ли рећи, у међувремену за те четри године од Драгове привремене пензије до „пензионог пунољетства“ са 65 навршених година, промијенио се Закон који сада каже да прва пензија коју добијеш без обзира каква је и колика, да је то и трајна пензија. Једина корист док је журио „праву пензију“ је спознаја да му фирма за вријеме боловања од 1987. до 1991. године није уплаћивала доприносе.

КРЕНУО У СТРАЗБУР ЗАВРШИО НА ПСИХИЈАТРИЈИ

Е, сад му је већ прекијело. Због свега шта му разни системи од правосудја до пензионог раде пресавио је табак и тужио државу Хрватску пред Међународним судом у Стразбуру! Док чека став овог суда, отишао је до свог доктора породичне медицине, узео упутницу за вуковарску психијатрију на којој му је један од водећих хрватских психијатара, Србин по националности, дијагностиковао ПТСП. Уз терапеутске разговоре и медикаменте лакше ће пребродити све оне судске и друге спорове које је прошао, као и овај што чами у Стразбуру.

И на крају, шлаг на торту апсурда, могао је Драги добити статус хрватског ратног војног инвалида. Могао је уз то добити масну новчану апанажу и од ње више него солидно живјети. Све је то могао, иако никада није био, не само хрватски, него ни секунде ни српски војник, пошто га је рат затекао на страни под српском контролом. Могао је да од свега више не „љуби“ правду, правичност и поштење.

– Прије неких шест–седам година дошао ми је пријатељ Хрват из Осиека и понудио да ће ми без икакве новчане накнаде ријешити статус хрватског ратног инвалида. Јер видљиву повреду руке и ока већ имам. Небитно што је то видљиво настало четири године прије почетка рата. Јер, тако се данас, каже мој пријатељ, ради. Понудио је да ће ми издекларовати имена „постројби“ у којима сам био и имена „заповједника“. Да ће ме подучити како сам, када и у којим акцијама рањен у руку и око. У исту руку и око које је оштетио строј за дрво 1987. Да сам хтио послушати, ето Драгог Барошевића од јадника којег хрватска полиција туче у Ђакову и који води процесе против државе, преко ноћи у статусу хрватског ратног рањеника. И ето, мој пријатељу, Драгог Барошевића, садашње сиротиње са сто еврића пензије, на близу хиљаду еврића накнаде, колико би вриједиле ране Драгог Барошевића „храброг хрватског војника“. Ни трена се нисам размишљао. Захвалио сам осјечком пријатељу, јер тај гест којим ми је желио помоћи заиста цијеним. Јер да сам и трен се двоумио онда то не бих био ја, Драги Барошевић, рођен у Ади 22.9.1949. од оца Николе и мајке Савке, држављанин Републике Хрватске, по националности Србин.

Додајмо, устрајни борац за правду и правду!!!

БОРО РКМАН

ЛИНТА И ПРЕДСТАВНИЦИ ИЗБЈЕГЛИЧКОГ НАСЕЉА ОВЧА НА САСТАНКУ У СЕКРЕТАРИЈАТУ ЗА ИМОВИНСКО-ПРАВНЕ ПОСЛОВЕ

Дугачка листа жеља станара насеља Овча

На иницијативу представника избјегличког насеља Овча из Београда народни посланик Миодраг Линта организовао је у четвртак 21. фебруара састанак са начелником Одјељења за становање Гораном Благојевићем и руководиоцем сектора за управљање непокретностима у јавној својини града Београда Ђорђијем Рогановићем у Секретаријату за имовинско-правне послове. Састанку су, поред Благојевића и Рогановића, присуствовали Миодраг Линта и представници избјегличког насеља Овча Маријана Стојаковић, Вукосава Мрђен, Милена Тинтор, Јасминка Простран, Адам Нишевић и Буро Јањатовић.

ПОТРЕБНА ХИТНА САНАЦИЈА КРОВА

Представници избјегличког насеља Овча и Линта упознали су представнике Секретаријата за имовинско-правне послове са бројним проблемима.

На крају састанка договорено је да се Горану Благојевићу упути више дописа. Упутиће се молба у име станара стамбене зграде Овчански пут 4Б да се помогне у рјешавању проблема везаног за гријање јер се у њеном саставу налазе просторије Дневног боравка за смјештај лица и омладине ометене у развоју. Та-

» Линта са представницима избјегличких породица на састанку са руководиоцем сектора за управљање непокретностима у јавној својини града Београда Ђорђијем Рогановићем и начелником Одјељења за становање Гораном Благојевићем

кође, биће упућен захтјев за санацију крова на зградама 4Б, 4Г и 4Д, као и за покривање отвора на зградама 4, 4А и 4В.

ПРЕГОВОРИ ОКО ЦИЈЕНЕ ОТКУПА

Избјегличке породице упутиће молбу да се одобри увид у пројекат насеља Овча, као и да се омогући плаћање откупа станова у ратама до 25 година.

Биће упућена и молба да Град Београд смањи цијену откупа станова по м² за 50 посто и да се на ту умањену цијену примјени одред-

ба закона о избјеглицама о попусту још 50 посто. Представници избјегличког насеља Овча и Линта су тражили да се покрене рјешавање других важних питања од значаја за станаре.

НЕДОСТАЈЕ ИНФРАСТРУКТУРА

Неопходно је да се изгради инфраструктура (тротоар, освјетљење, пјешачки пријелази, лежећи полицајци, стајалишта за аутобусе...), да се на трафостанице поново поставе жалужине и врата јер су раније покидане и украдене.

Проблем је и градски пријевоз, па станари моле да аутобуске линије 105 и 105Л иду редовно радним данима и да се појача пријевоз викендом, као и да се ријешит питање отварања једне продавнице да станари не морају да иду у град у куповину.

Станари апелују да ЈКП Зеленило коси траву и уреди околицу зграде неколико пута годишње, да се изгради игралиште за младе, да се дозволи наткривање тераса, да надлежне службе врше послове дератизације и дезинсекције и да се

ријешит затварање канализационих отвора, јер су украдени поклопци.

Представници Секретаријата за имовинско-правне послове су истакли да се за дио наведених проблема станари требају обратити Секретаријату за јавни пријевоз, Секретаријату за социјалну заштиту, ЕПС Снабдијевање, ЈКП Београдски водовод и канализација, ЈКП Зеленило....

ПРОБЛЕМ ЈЕ И ФОРМИРАЊЕ СТАМБЕНЕ ЗАЈЕДНИЦЕ

Линта је рекао да ће помоћи да се организују састанци са поменутим институцијама.

Важно је нагласити да је Горан Благојевић рекао да би до краја марта требало да се пронађе рјешење да станари насеља Овча, и сличних насеља и зграда у Београду, који још увијек нису власници станова, могу да оснују Стамбену заједницу.

По садашњем Закону о становању и одржавању зграда из 2017. године у случајевима гдје постоји само један власник (у овом случају то је Град Београд) није могуће формирање Стамбене заједнице. У том случају Стамбена заједница би као правни субјект могла да склапа уговоре са другим правним субјектима од интереса за станаре насеља (нпр. Уговор о мјерењу топлотне енергије и слично).

Делегација избјегличког насеља Овча на састанку код директора Инфостана

» Вукосава Мрђен, Мирко Буцало, Милена Тинтор, Миодраг Линта, Страхиња Даниловић, Маријана Стојаковић, Лука Пајић и Слађана Лукачић

На иницијативу представника избјегличког насеља Овча из Београда народни посланик Миодраг Линта је договорио састанак са директором ЈКП *Инфостан* Страхињом Даниловићем. Састанак Линте и делегације избјегличког насеља Овча са директором *Инфостана* одржан је у сриједу 13. фебруара у улици Данијелова 33. Састанку су присуствовали директор Страхиња Даниловић, директор Сектора наплате Лидија Глигорић, народни посланик Миодраг Линта и делегација избјегличког насеља Овча коју су чинили Маријана Стојаковић, Вукосава Мрђен, Милена Тинтор, Мирко Буцало, Лука Пајић и Слађана Лукачић.

Делегација избјегличког насеља Овча упознала је Страхињу Даниловића и Лидију Глигорић са

бројним проблемима. Договорено је да *Инфостан* раздвоји плаћање трошкова гријања Стационара од трошкова гријања станара, да се уради комплетна ревизија плаћања заједничке електричне енергије за гријање. Делегација избјегличког насеља је посебно тражила да се гријање убудуће врши преко калориметара јер је по њима најјефтинији вид гријања.

Линта је замолио Страхињу Даниловића и Лидију Глигорић да помогну у рјешавању наведених проблема. Директор *Инфостана* и директорка наплате су показали разумијевање и рекли да ће учинити све што могу да се ријеше проблеми избјегличког насеља из њихове надлежности. Договорено је да представници станара буду у контакту са Лидијом Глигорић.

Линта посјетио породицу Иванић која је добила грађевински материјал

Народни посланик Миодраг Линта са сарадницима посјетио је у недељу 10. фебруара у насељу Овча избјегличку породицу Иванић која је добила грађевински материјал за завршетак куће. Стево и Босилка Иванић и други чланови породице су коначно успјели да покрију кућу и уграде столарију. Покривање куће је завршено управо 10. фебруара. У наредном периоду планирају да ураде преградне зидове, изолацију и фасаду и тиме заврше изградњу куће. Породица Иванић је једна од 302 избјегличке породице са подручја Града Београда које су, након вишегодишњег чекања, уз помоћ Миодрага Линте добиле или још добијају грађевински материјал. Међу избјегличким породицама посебно се у борби за добијање грађевинског материјала ангажовала Босилка Иванић.

Подсјећамо још једном да је вођена тешка борба да би 302 избјегличке породице са подручја

Града Београда дочекале тренутак да се потпише уговор са добављачима грађевинског материјала. У Предсједништву Србије је 1. октобра прошле године, на молбу народног посланика Миодрага Линте, одржан састанак са шефом кабинета Предсједника Србије Ивицом Којићем. На састанку је, поред Којића и Линте, присуствовало двадесетак представника породица.

Линта је упознао Којића да су средства за куповину грађевинског материјала обезбјеђена на Скупштини донатора кроз Регионални стамбени програм још децембра 2013. године. Такође, он је нагласио да су 302 избјегличке породице требале да грађевински материјал добију још 2015. године. Након одржаног састанка успјешно је спроведена трећа набавка и избјегличке породице су потписале уговоре са добављачима о испоруци грађевинског материјала.

» Станко Бањанац, Мирослав Ковачевић, Миодраг Линта, Босилка Иванић, Бранко Коварбашић, Дамир Иванић, Миливоје Петковић, Милош Шашај, Перо Шашај, Раде Ковачевић и Милан Гомирац

ЛИНТА И ПРЕДСТАВНИЦИ 530 ИЗБЈЕГЛИЧКИХ ПОРОДИЦА КОРИСНИКА СИРП ПРОГРАМА У МИНИСТАРСТВУ ДРЖАВНЕ УПРАВЕ И ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ

Корисници СИРП програма траже да им се омогући откуп станова

У Министарству државне управе и локалне самоуправе 19. фебруара 2019. године, одржан је састанак са представницима избјегличких породица корисника СИРП програма (Програм становања и трајне интеграције избјеглица у Републици Србији) ради рјешавања проблема откупа, високе закупнине и неплаћених закупнина.

Састанку су присуствовали државни секретар у Министарству државне управе и локалне самоуправе Иван Бошњак са сарадницима, затим Јасенка Мандић из Чачка, Драган Сарић из Крагујевца, Мирко Ковачевић из Панчева и Душко Дукић из Нових Бановаца (општина Стара Пазова), у име 530 избјегличких и других породица корисника СИРП програма, и народни посланик Миодраг Линта.

Програм изградње стано-

» Мирко Ковачевић, Миодраг Линта, Драган Сарић, Иван Бошњак, Јасенка Мандић, Борђе Илић и Душко Дукић

ва, назван Програм становања и трајне интеграције избјеглица у Србији – СИРП Програм, који је финансиран од стране италијанске Владе, реализован је од стране УН ХАБИТАТ-а у сарадњи са бившим Министарством за капиталне инвестиције (2004–2008) у седам градова и општина, односно у Нишу, Крагујевцу, Краљеву, Чачку, Панчеву, Ваљево и Старој Пазови.

Представници корисника СИРП програма и Миодраг Линта су на састанку изложили своје проблеме указујући да у поступку реализације програма нису у цијелости примијењени међудржавни уговори и пратећи документи.

Према тврдњама станара из Меморандума о сарадњи између Владе Србије и Владе Италије није укинута одредба о откупку станова, већ га

локалне самоуправе нису примјењивале.

Како су јединице локалне самоуправе са избјегличким породицама, корисницима СИРП програма, закључиле уговоре о закупу у складу са Законом о социјалном становању, ове избјегличке породице су дискриминисане у односу на остале избјеглице, с обзиром да на њих није примјењен Закон о избјеглицама, односно да им није

пружена могућност куповине стамбених јединица. Такође, Закон о избјеглицама који је ступио на снагу 2010. године садржи одредбе које регулишу мању цијену закупа стамбених јединица. Станари истичу да знају да су локалне самоуправе имале законску обавезу да примјене мању цијену закупа, али то нису урадиле.

Линта је упознао при-

старства како се годинама бори да 530 избјегличких и других породица корисника СИРП програма коначно добије право откупа својих станова у складу са Законом о избјеглицама.

У том смислу Линта је у претходном периоду одржао више састанка са министром Александром Вулином, министром Зораном Михајловићем, комесаром Владимиром Џуцићем и говорио више пута у Скупштини Србије. Поред тога, Линта је са наведеним проблемом упознао кабинет председника Вучића и премијерке Брнабић. Линта је јасно рекао да чврсто стоји иза избјегличких породица и да тражи да наведених седам локалних самоуправа прекину са подизањем оптужби на неплаћену закупнину и да одустану од деловања све док се не пронађе правично и трајно рјешење у договору са Владом Србије.

» Милан Радуљица, Миодраг Линта, Милорад Иванишевић и Ратомир Иваниш

У Инђији одржан састанак око откупа избјегличких станова

На иницијативу председника Савеза Срба из региона и народног посланика Миодрага Линте у Скупштини општине Инђија одржан је 12. фебруара други састанак с циљем да 68 избјегличких породица који станују у згради, улица Краља Петра Првог, коначно стекну право откупа станова у којима живе већ 20 година.

Састанку су, поред Линте, присуствовали помоћник председника општине Инђија Милан Радуљица, представнице Комесаријата за избјеглице из Београда Оливера Николић и Данијела Павловић, јавни правобранилац општине Инђија Вера Кантар, начелник Одјељења за урбанизам, комунално-стамбене послове и заштиту животне средине у општини Инђија Тијана Дошен, представник катастра непокретности у Инђији Светлана Николић, управник стамбене заједнице Драган Родић и представници избјегличких породица Ратомир Иваниш, Милорад Иванишевић, Марко Аврамовић, Славко Борак и Миланко Лагиновић. Претходни састанак у готово истом саставу одржан је 26. децембра прошле године.

На састанку је констатовано следеће, да је Комесаријат у међувремену прибавио информацију од Привредног суда у Сремској Митровици према којој је поступак стечаја над фирмом *Инџекс* правоснажно закључен.

Након тога, Комесаријат је Државном правобранилаштву поднио захтјев за спровођење брисања права коришћења фирме *Инџекс* на земљишту над зградом и упис права јавне својине Републике Србије у надлежном катастру непокретности у Инђији. Утврђено је да је управ-

ник стамбене заједнице у међувремену одржао сједницу скупштине стамбене заједнице на којој је утврђена већинска спремност осталих власника посебних дијелова да својим средствима учествују у поступку озакоњења.

Закључено је да је од суштинске важности да се пронађе пројектна документација јер је потребно утврдити да ли је при изградњи одступљено од пројекта од чега даље зависи да ли ће се спроводити озакоњење или редовна процедура прибављања употребне дозволе.

Начелница катастра напокретности указала је да је ради спровођења озакоњења поред брисања права коришћења фирме *Инџекс* на земљишту под објектом, неопходно истовремено у катастру спровести и брисање права коришћења друштвене својине која је уписана у корист фирме *Инџекс* на објекту, те извршити упис јавне својине.

Задужен је повјереник за избјеглице да у сарадњи са управником стамбене заједнице и представницима корисника станова који су били присутни на састанку обиђе стамбене јединице Комесаријата и утврди тачно стање у погледу корисника станова.

На крају састанка Линта је предложио присутнима да се одржи нови састанак када се испуне претходне договорене обавезе, а са циљем да се коначно ријеша проблем горе наведених 68 избјегличких породица у Инђији.

Подсјећамо да је Линта 3. новембра прошле године разговарао у Инђији са представницима станара и обећао да ће учинити све што је у његовој моћи да се ријеша наведени проблем.

ЛИНТА СА ПРЕДСТАВНИЦИМА ИЗБЈЕГЛИЧКИХ ПОРОДИЦА НА САСТАНКУ КОД ГРАДОНАЧЕЛНИКА НОВОГ САДА ПРЕГОВОРИ ОКО МАЊЕ ОТКУПНЕ ЦИЈЕНЕ ИЗБЈЕГЛИЧКИХ СТАНОВА У ЈУГОВИЋЕВУ

На иницијативу 15 избјегличких породица из Новосадског насеља Југовићево дана 11. фебруара 2019. године одржан је састанак у Скупштини Града Новог Сада. Народни посланик Миодраг Линта је радио подржао молбу избјегличких породица и договорио састанак са првим човјеком града Милошем Вучевићем. Састанку су присуствовали Градоначелник Новог Сада Милош Вучевић, народни посланик Миодраг Линта и три представника станара Предраг Полимац, Мира Сунајко и Наталија Бардак. Тема састанка је била предложена висока цијена откупа станова у којима живе наведене породице.

Линта је замолио Градоначелника Вучевића да Град Нови Сад значајно смањи цијену откупа станова узимајући у обзир чињеницу да се ради о социјално угроже-

ним избјегличким породицама и да су станови урађени веома неквалитетно и од лошег материјала. Представници избјегличких породица су градоначелника Вучевића упознали да се у становима појављује влага, као и да су столарија, инсталације и паркет лошег квалитета и лоше уграђени. Они су нагласили да су сви станови у приземљу и да имају проблем са издувним гасовима јер се аутомобили паркирају испод прозора.

Градоначелник Милош Вучевић је показао разумијевање и прихватио молбу Линте да покуша да пронађе начин како да се значајно смањи цијена откупа станова која би била прихватљива за избјегличке породице. Договорено је да Линта буде у контакту са градоначелником Вучевићем и његовим сарадницима.

» Предраг Полимац, Миодраг Линта, Милош Вучевић, Мира Сунајко и Наталија Бардак

Помоћ за прогнанника Бранка Петрињаца

Народни посланик Миодраг Линта посетио је у недељу 17. фебруара у Младеновцу прогнанника и ратног ветерана из Костајнице на Банији Бранка Петрињаца и његову супругу Даринку. Бранко Петрињац и његова породица протјерани су 1995. године у зло-

чиначкој акцији *Олуја* заједно са преко 250.000 крајишких Срба. Бранко Петрињац (75 година) и његова супруга Даринка су више од 23 године подстанари. Путем Регионалног стамбеног програма, на конкурс који је расписао општина Младеновац, додије-

љено им је сеоско имање. С обзиром на тешку финансијску ситуацију нису у могућности да доплате разлику од 2.000 евра за поменуту некретност.

Бранко Петрињац је замолио за помоћ људе добре воље да помогну да прикупи недостајућа средства за куповину сеоског имања. Линта се радо одазвао позиви тј. посетио је Бранка Петрињаца и његову супругу Даринку у стану гдје привремено живе и дао свој допринос да прикупе поменутих 2.000 евра. Приликом посјете Линте породици Петрињаца била је присутна председница Удружења Срба из Хрватске, БиХ и са Косова и Метохије Мирјана Лалић која се лично ангажовала у прикупљању средстава за Бранка и његову супругу. Рјешавање стамбеног питања је кључно питање интеграције протјераних Срба који живе у Србији и расијани широм свијета. Контакт телефон Бранка Петрињаца је 062 869 1285.

» Бранко Петрињац, Даринка Петрињац, Мирјана Лалић и Миодраг Линта

У БЕОГРАДУ ОДРЖАНА ПРОМОЦИЈА КЊИГЕ РАТНИ ЗЛОЧИНИ НАД СРБИМА У ХРВАТској И КОСОВУ И МЕТОХИЈИ

Борба за истину – дуг према жртвама рата

У организацији Координације српских удружења породица несталих, убијених и погинулих лица са простора бивше Југославије, у Медија центру у Београду 5. фебруара одржана је промоција књиге *Ратни злочини у Хрватској 1991–1995. године; Ратни злочини над Србима на Косову и Метохији 1998–2004. године*. На преко 300 страница са фотографијама, приређивачи ове књиге су настојали да оставе писани траг о злочиначким акцијама у којима су несумњиво почињени ужасни ратни злочини над припадницима српског народа, углавном цивилима, крајем XX и почетком XXI вијека на подручју Хрватске и Косова и Метохије.

Уочи промоције минутом ћутања одата је почаст свим жртвама ратних злочина.

ГУЛИЋ: ЦИЛЈЕ БИО ИСТРИЈЕБИТИ СРБЕ

Научни сарадник на Институту за савремену историју Милан Гулић рекао је да начин на који су злочини на просторима бивше Југославије, вршени над Србима јасно говори да је ријеч о злочинима који су били дозвољени.

– Циљ је био један – истребити Србе. Ратни злочини 1991. године, изгледају као нешто што држава толерише, и гдје се ствара позорница за државно планиране злочине. *Бљесак* и *Олуја* нису били инциденти, већ политика злочина и етничког чишћења. Отворена је Пандорина кутија зла и ради се на истребљењу читаве популације. Чему су служила убиства Срба у Вуковару, Сиску, *Медачком џеју* или убиство породице Зеца? – запито се Гулић тражећи одговор зашто су се након *Олује* у Хрватској,

» Драган Пјевач, др Милан Гулић, Вељко Одаловић и др Душко Челић

која је названа војном операцијом, десили злочини.

ЧЕЛИЋ: ЕГЗОДУС ГЕНОЦИДНИХ РАЗМЈЕРА

С тезом да ова књига представља допринос култури сјећања, сложио се и приређивач ове књиге др Душко Челић, председник Координације српских удружења породица несталих лица са простора бивше Југославије, додајући да то представља и вапај властима и међународној јавности као подсјетник да се од одговорности и правде не може одустати.

– На Косову и Метохији десило се егзодус геноцидних размјера, током кога је протјерано више од 245.000 Срба, а више од 310 насеља је етнички очишћено. Злочиначка ОВК је основала, у периоду рата на КиМ, око 100 затвора и логора, а забиљежено је више од 7.000 етнички мотивисаних напада – истакао је Челић, а као примјер звјерства навео је свједочење једне мајке из Бијелог Поља код Пећи, која је гледала док су јој терористи, силовали болесну кћерку, и заклали је на њене очи.

– Књига је позив свим институцијама, истраживачима и државним органима, да систематски забиљеже и реконструишу сва трагична збивања и попишу све жртве – закључио је своје излагање др Душко Челић.

ОДАЛОВИЋ: ХАШКИ СУД НИЈЕ ДОНИО НИ ПОМИРЕЊЕ НИ ПРАВДУ

Председник комисије Владе Србије за нестала лица Вељко Одаловић је истакао да српска страна мора да ради на расвјетљавању судбине тих лица, додајући да и Хрвати треба да говоре о злочинима који су се њима десили, Албанци и људи из Босне и Херцеговине такође, али сви морају да се залажу за то да се они ријеше.

Говорећи о злочинима над Србима, Одаловић је истакао да ширина злочина говори о планираном сценарију чији је циљ, без различитости по старосној доби, био да жртава буде што више.

– Злочини су почињени над старцима, дјецом, женама, полицијом, војском... Убијани су старци од 70, 80 година. Био им је једино битно да су српског рода. Највећи број

оваквих злочина десило се за вријеме мандата међународне заједнице на Косову и Метохији, оне, која је управо то требала да спријечи. Иако постоје бројни докази и чињенице, не можемо да дођемо до правде. Хашки трибунал говорио је да ће донијети правду и помирење, а нити је донио правду, нити је донио помирење – рекао је Одаловић, а затим навео примјер откривања српских лешева на улазу у Ђаковицу.

– У бункеру су била и малољетна дјеца. Било је потребно 20 година да се та гробница отвори – рекао је Одаловић и додао да ће ускоро бити објављен идентитет тих жртава.

– Нико за ове злочине над Србима није одговарао. Злочинци се слободно шетају, а велики број њих се налази и у институцијама Косова, неки су и министри – закључио је Одаловић.

ПЈЕВАЧ: НЕ СМИЈЕМО ПОТЦИЈЕНИТИ НИЈЕДНУ ЖРТВУ

Председник Управног одбора Координације српских удружења породица несталих лица са простора бивше Југославије и коприређивач књиге

Драган Пјевач, рекао је да су догађаји у књизи сложени хронолошки, а базирани су на бројним званичним документима надлежних. Истакао је да је Хрватска једина држава у Европској унији која је смањила удио мањина са 22, на седам одсто у укупној популацији. Ријеч је, прије свега, о егзодусу Срба, али и његовим узроцима од почетка ратних дешавања. Навео је убиство цивила у општини Госпићу гдје су од 162 жртве, њих 127 биле цивилне. Пјевач је рекао да су људима насилно улазили у куће и станове и да се за 51 лице зна да је одведено и ликвидирано на основу само њима знаних оптужница.

Пјевач је навео више примјера, о како је рекао, „смишљеном истребљењу Срба”. Само у Бјеловару и његовој околини, у ваздух је подигнуто 650 српских кућа и то кад није било никаквих војних акција. Брутални злочини над Србима почињени су и у логорима Керестинец (Самобор) и Лора (Сплит). Пјевач је, позивајући се на налаз Комитета за прикупљање података о извршеним злочинима против човечанства и међународног права, рекао да је у логору код Самобора, у сваком тренутку, било између 60 и 100 људи, док је у Лори регистровано више од хиљаду заробљених, а касније звјерски мучених Срба којима су копали очи, одсијецали уши и радили друге ствари које нису блиске здравом разуму.

– Овом публикацијом се не жели релативизовати ни један злочин нити потцијенити ни једна жртва, ма које националности била – навели су приређивачи ове публикације, а Пјевач је најавио да ће злочини у Босни и Херцеговини бити тема другог дво-књижја о злочинима над Србима крајем 20. и почетком 21. вијека.

ЖЕЉКО ЂЕКИЋ

ПРОМОЦИЈА РОМАНА ЗОРАНА ПЕЋАНАЦА ЗАПАДНО ОД СРЕЋЕ

СУДБИНЕ МАЛИХ ЉУДИ У ВРЕМЕНУ ЗЛА

У свечаној сали ГО Нови Београд 20. фебруара 2019. године одржана је промоција књиге *Западно од среће* аутора Зорана Пећанца. У пријатељској атмосфери са много емоција и узбуђења Зоран Пећанац је са модератором Славком Чупићем и ћеркама Милицом и Даницом које су читале одломке романа и стихове других аутора представио свој првијенац.

Прича романа не бјежи од великих тема, и свега онога чиме обилује овдашња историја. Пећанац се одважно упустио у властиту књижевну авантуру, рекао је рецензент романа Мухарем Баздуљ.

Роман *Западно од среће* је његов првенац сазрео по души и посложен у мислима.

СЛАВКО ЧУПИЋ: ДА ЛИ ДОБРО МОЖЕ ПРОТИВ ЗЛА

Модератор Славко Чупић је за роман рекао да је препун емоција, патње и страдања обичних људи, једна искрена животна прича.

– Има ли нам повратка када једном пријеђемо границу људскости – запито се Чупић који је описао заплет романа.

– Двоје младих, дјевојка муслиманка свршена студенткиња медицине и младић православац случајно се срећу у предвечерје крвавог рата у Босни. Тек рођену љубав

» Милица Пећанац, Славко Чупић, Зоран Пећанац и Даница Пећанац

чекају најтежа искушења, мучка и страдање. Да ли ће снага ума и љубави одолети снагама ратне голготе, вјерске и националне, вјековима ношене мржње. Да ли добро може против зла – рекао је Чупић наводећи да аутор лакоћом литерарног израза уводи нове ликове у ђаволово гротло.

– Скоро дјетиња наивност приповједача у овом роману даје тежину, сврставајући га раме уз раме са најминималнијим дјелима много познатијих стваралаца у деценијама иза нас. Једноставним изразом описује ситуације – рекао је Чупић.

ПЕЋАНАЦ: ЈУНАЦИ РОМАНА СУ ОБИЧНИ МАЛИ ЉУДИ

Зоран Пећанац је признао да има трему пред својим најмилијима, својим пријатељима и гостима.

– Роман сам писао непуне двије године, ноћу, када чла-

нови моје породице спавају – рекао је Пећанац и цитирао Борхеса који каже да свако од нас носи у себи роман, само не питање ко ће га подијели са публиком.

– Био сам учесник рата у Босни и прошао животну голготу коју он носи. Покушао сам да на папир пренесем оно што ми је на души. Постоје одређене ситуације које се преклапају са мојим животом, али мене у том роману нема, осим као пасивног посматрача – рекао је аутор истичући да су јунаци романа обични, мали, простодушни људи који покушавају да одоле злу ратне голготе.

Промоцију су употпунили на виолини ученица Земунске гимназије Лаура Грего и етно пјевачица Зорана Бркљач. Хармонику је свирао Невен Вукас док је Даница Пећанац казивала стихове инспирисане завичајем. Милица Пећа-

ЗАХВАЛНОСТ ПРИЈАТЕЉИМА

Аутор је додијелио захвалнице: Зорану Карановићу – власник компаније Алу профил Београд, Живојину Илићу – власник пекаре и ресторана Баш фино, Драгомиру Дуковићу – Производња и уградња ПВЦ столарије Нови Београд, Стевану Бањуцу – председник Удружења Дрварчана Београд, Мухарему Баздуљу – њижевник, новинар и рецензент романа *Западно од среће*, Миодрагу Линти – председник Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије, Младену Дедићу – власник компаније РД, Душку Миљушу, Жељки Крекић – лектор и коректор, Горану Миленковићу – власник компаније Добра књига, Радовану Илићу – компанија Беолетра и Креативна књига Београд, Роберту Ђапа – пријатељ пројекта, Здравку Букви – пријатељ пројекта, Невену Вукасу – пријатељ пројекта, Зорани Бркљач – извођач на промоцији, Памели Миловановић – пријатељ живота, Ивони Радужику, Зорану Копривици и Лаури Грего.

нац читала је одломке романа *Западно од среће*.

Промоцију је присуствовао некадашњи начелник штаба Другог крајишког корпуса Војске Републике Српске Мићо Влаисављевић и председник Одбора за дија-

спору и Србе у региону Миодраг Линта.

Модератор је закључио да ова књига на свој начин даје одговор на питање како учинити свијет бољим.

ДРАГАНА БОКУН
ФОТО: МАРКО СКОРИЋ

БИЈЕШКА О ПИСЦУ

Зоран Пећанац је рођен 26.9.1969. године у мјесту Заглавица општина Дрвар. Дјетињство, основну и средњу школу проводи, и завршава у Дрвару. Након одслуженог војног рока уписује Војну академију у Београду 1989. године. Почетак крвавог сукоба на тлу тадашње државе затиче га у родном граду. И сам учесник четворогодишњег рата прошао је голготу истог. Од ране младости показује склоност ка умјетности. Његови литерарни радови освајали су награде на регионалним такмичењима широм БиХ. Након рата одлази у избјегличком корпусу у Београд. Таленат ка музици и пјевању етно и народних пјесама из родног краја и са простора бивших република реализује кроз ауторски рад на неколико студијских албума. Живи и ради у Београду. Ожењен је и отац двије ћерке, Милице и Данице.

У БЕОГРАДУ ОДРЖАНА ПРОМОЦИЈА НОВЕ КЊИГЕ МИЛОЈКА БУДИМИРА

» Данко Перић, Милан Шећеровић, др Момчило Диклић, Хаџи Ђуро Куљанин и Милојко Будимир

ПУТЕВИМА СРПСКИХ СТРАДАЊА ОД СРПСКЕ КРАЈИНЕ ДО СВЕТЕ ЗЕМЉЕ

У организацији Удружења Срба из Хрватске, на празник Светог Трифуна, у свечаној сали Скупштине општине Нови Београд, пред више од стотину људи, одржана је промоција књиге *Путевима српских страдања, од Српске Крајине до Свете земље*, аутора Милојка Будимира.

Књига, како је описао њен рецензент драматург Милан Шећеровић, представља збир крајних и дужих записа—свједочења о трагичној судбини Срба са простора данашње Хрватске.

ШЕЋЕРОВИЋ: ПУТОПИС ОПУСТЈЕЛОГ ЗАВИЧАЈА

— Књига представља путопис по испражњеној земљи, у којој аутор пописује споменичку баштину да би је спасао од заборава услед пренамјене и лажне историје — истакао је Шећеровић и додао да ово дјело није намијењено лицима која су склона заборава и која бјеже од суочавања са болом, патњом, прогоним, губитком огњишта, са коначношћу.

— Ово је књига коју треба да прочита сваки Србин, не само из Хрватске, јер без памћења, све жртве осуђене су на заборав који је друго име за поновно страдање и ништавило — истакао је Шећеровић, додајући да се аутор, нажалост, више бавио мртвима него живима.

— Аутор нигдје није осудио цијели хрватски народ, јер познато је да нема колективне кривице, а нема ни колективне невиности — рекао је Шећеровић уз констатацију да ни Срби, као ниједан други народ, нису безгријешни.

— Међутим, за разлику од Хрвата, Срби никада никога нису сатрали у Јасеновцу. Пола вијека касније Олуја је прекршила основни хришћански наука да милосрђе и добро увијек тријумфују над силама зла и мрака. Нажалост, историја Срба у Хрватској доказује су-

протно, јер је тамо победа зла, не само могућа већ и остварена — закључио је Шећеровић.

ДИКЛИЋ: ОТПОР ЗАБОРАВУ

Виши сарадник Института за европске студије др Момчило Диклић је рекао да се књига супротставља историјским конструкцијама, које искривљују истину.

— Књига представља отпор заборава и потирању трагова споменичке баштине, а свједочи о Србима, као аутентичном народу на тим просторима, као и вандализмима који су извршени над њима — рекао је Диклић који се потом осврнуо на потирање трагова српског постојања.

— Реализовати идеју елиминације неког народа, као што се десило Србима у Хрватској, значи уништити и његову културну баштину. Подсјетићу да су почетком Другог свјетског рата ликвидирани најпосмренији и најутицајнији људи српског народа у Хрватској, а онда су се нашле на удару и све српске културне институције. Овај процес је настављен послје рата, а траје до данас и огледа се у систематском брисању трагова о постојању срп-

ског народа на наведеном простору — рекао је Диклић, истичући да је овако богату културну баштину могао имати само један аутохтон народ на том простору која није могао настати преко ноћи.

Диклић је навео податак изнесен у књизи да се у садашњем Туристичком водичу Книна уопште не помињу Срби.

— Не помиње се ни концентрациони логор Госпић, како стоји у италијанским документима, иначе први такве врсте у НДХ, већ само јаме око Јадовног, док су многе друге безданке свјесно прећутане за вријеме бившег режима. Вјероватно због „братства и јединства“, а ни сада нема политичке воље да се бар искажу све српске жртве страдале на тим просторима — рекао је др Момчило Диклић. Он се осврнуо потом и на ауторову тезу о Српској православној цркви као кохезионој снази српског народа.

— Гдје није био дозвољен долазак свештеницима и цркви, Срби су се врло брзо губили и нестајали, односно врло брзо су у тим крајевима били покатоличени — рекао је Диклић који је као посебну вриједност књиге истакао фотографије које говоре више од ријечи.

КУЉАНИН: ЗНАКОВИ ПОРЕД ПУТА СВЈЕДОЧЕ О ЗЕМЉИ НАШИХ ПРАДЈЕДОВА

На врло инспиративан начин, о овој књизи, говорио је новинар и публициста Хаџи Ђуро Куљанин, Херцеговац из Коњица, коме је ова проблематика веома блиска. Зато његове ријечи „да по Српској Крајини, углавном празној и опустје-

лој, у којој ријетко, заплаче српско новорођенче, и гдје се ријетко чује сватовска пјесма или славска здравица“, најбоље илуструје оно што бисмо могли назвати изгубљеним завичајем.

— Будимир је по струци археолог. А кад се археолог лати писања о ширем завичају, овог пута о мјестима са тремеће Лике, Босне и Далмације — Плавну, Попини и Стрмици — он дубоко заоре, како би на видјело избацио сву праисторију и историју тих крајева, ону истиниту прошлост која свједочи да је то земља, и у дубини и на површини, српска, наша прадједовска — истакао је Куљанин. Он је нагласио да аутор корачајући пустим завичајем изнова поставља питање да ли има наде да се врате они који су морали побјећи са својих огњишта како би сачували своје животе.

— Аутор се, да би олакшао своју душу, у свом ходоубљу не препушта песимизму. Он хоће да се нада и та своја надања претвара у низ аргументованих реченица које остају као свједочанство о Српској Крајини, као српској земљи, или као знакови поред пута који ће, неким новим генерацијама, послужити као оријентир гдје се налазе прадједовска огњишта — рекао је Хаџи Ђуро Куљанин.

Захваљујући се уводничарима на лијепим ријечима, Милојко Будимир је рекао да је, прије свега, овим репортажама желио да скрене пажњу јавности на проблематику Срба у Хрватској и да ови записи остану свједочење о једном времену у којем су посебно страдали Срби. Навео је да је књигу написао

како би „олакшао душу“, послје сваке посјете родном крају око ријеке Зрмање и напуштеном родитељском дому, који је први пут од изгнанства посјетио у новембру 1997. године.

— То су били моји одласци у завичај у протеклих 20 година. Приче кроз Босанску Крајину, када смо први пут ишли аутобусима, преко Дрвара и Грахова, у Книн, 2000. године. Приче се нижу, а сваке године одлазећи, правио сам нову — рекао је Будимир, додајући да се обилазећи те просторе на којима готово да више нема становника, више сусретао са домаћим, али и дивљим животињама, него са људима.

БУДИМИР: ЖИВОТИЊЕ РАЗУМНИЈЕ ОД ЉУДИ

— Дешава се да нас испред куће дочека лисица или видите да се пас, мачка и лисица заједно друже. Ако могу животиње, како не могу људи, којима је Бог дао разум? Шта се десило са људским разумом — питао се Будимир, а одговор остаје да виси у ваздуху с противпитањем: ко су овдје људи, а ко животиње? Једно је сигурно, да разума нема, као што га нема у низу других постављених, а neodговорених питања од самог аутора књиге.

— Како је могуће да на почетку једног вијека нестане један народ, који је вјековима живио на тим просторима? Како је могуће да национална мањина треба да добије посебну државу, а да један конститутиван народ, који је дао немјерљив допринос у борби против фашизма, изгуби све? Каква је то правда на земљи? Има ли краја таквом понашању? — нагласио је Будимир.

— Сва обећања политичара пала су у воду. За одржив повратак није довољно људима само обновити куће и пружити социјалну помоћ, него је потребно вратити повјерење и исправити неправду — закључио је аутор. **ЖЕЉКО ЂЕКИЋ**

МИНУТ ЋУТАЊА ЗА КРАЈИШКЕ ЛЕГЕНДЕ

Модератор Данко Перић, након што је најавио говорнике, замолио је присутне да се минутом ћутања ода почаст недавно преминулим Душану Ђаковићу и Ради Вуковићу, раније умрлом Ради Матијашу, као и многим другим који су чували и очували сјећање на културно стваралаштво Срба у Крајини, а данас више нису међу нама.

У НОВОМ САДУ КОНСТИТУИСАН КРАЈИШКИ ОДБОР МАТИЦЕ СРПСКЕ

Уторак, 19. фебруара, у Матици српској одржан је састанак на којем је конституисан Крајишки одбор Матице српске. Његов главни задатак је проучавање и систематизација културноисторијског и савременог стања културне баштине Срба Војне Границе, Славоније, Далмације и Хрватске. Ове планиране активности су усклађене са радом Матице српске као установе посвећене истраживању српског народа у цјелини, ради обје-

дињавања и унапријеђивања истраживања свих видова културног наслеђа, историје и геополитичког постојања Срба у наведеним областима.

Предсједник Одбора је проф. емеритус др Душан Иванић, а изабрани су и потпредсједник, секретар и још деветоро чланова. На састанку су разматрани план рада, као и бројни конкретни приједлози, иницијативе и акције којима би Одбор у будућности требало да се бави. **МАТИЦА СРПСКА**

ПРЕДСЈЕДНИК ОПШТИНЕ СЕЧАЊ ПРЕДРАГ РАЂЕНОВИЋ ДОБРО ЗНА ШТА ЈЕ ОСНОВНИ ЗАДАТАК ЗА ОВУ ЛОКАЛНУ САМОУПРАВУ

Председник општине Сечањ Предраг Рађеновић је дубоко свјестан свих проблема са којима се суочава ова општина. Кључни проблем лежи у одговору на питање како сачувати становништво и задржати младе генерације и опоравити пољопривреду која је лошим приватизацијама некадашњих великих задруга веома угрожена. Шантићеви стихови пјесме *Остаци овдје* написани још крајем 19. вијека најбоље описују стање у овој банатској општини која упркос чињеници да граничи са Европском унијом данас спада у једну од неразвијенијих локалних самоуправа у Србији. Рађеновић, како сам каже, добро зна да од кукњаве нема вајде, па је засукао рукаве и са општинском администрацијом уз доста труда и рада направио видљиве резултате.

– У свим катастарским општинама на територији Општине Сечањ сређени су водокови, у шта је уложено од 20 до 23 милиона динара. У Шурјану, Сечњу и Крајишнику, средствима општинског буџета су уређени прилази атарских путева. У Јаши Томићу је санирана спортска хала, уређена депонија, а са 3,5 милиона динара Општина је финансирала постављање надстрешнице на пијаци. Такође је покривена и пијаци у Крајишнику, уређен паркинг простор и санирана водоводна мрежа. У овом селу је у току изградња вјештачког језера које ће се користити за спортски риболов. Главни финансијер овог пројекта је Покрајинска влада. Реновирали су Основна школа *Браћа Стефановић* у Неузини, као и кухиња и трпезарија у објекту *ПУ Полејарац* у Сечњу.

• Који су планови за ову годину ?

– Усвојени буџет општине је нешто мањи од 550 милиона динара и планирано је да се највише улаже у асфалтирање улица. План је да се уради ревизија водовода у свим мјестима Општине, као што је већ урађено у Крајишнику. На недавно завршеном конкурс Управе за капитална улагања Аутономне покрајине Војводине, Сечањ је за санацију чворишта постојеће водоводне мреже у насељима Јарковац и Неузина, добио више од 53 милиона динара. У току су финални радови на завршетку канализације у Сечњу. Инвестираће се и у ЈКП, које ће бити опремљено новим машинама. Наставиће се и са уређењем депонија. И даље ће локална самоуправа финансирати спортске клубове, културно-умјетничка друштва. Послије дужег периода наставиће се и завршити градња велелепног објекта хале

МОРАМО ДА ЗАУСТАВИМО ОДЛИВ ЉУДИ И УНАПРИЈЕДИМО ПОЉОПРИВРЕДУ

спортова у Сечњу захваљујући помоћи надлежних државних институција.

• Шта је по Вама највећи проблем у општини ?

– Почетком овога вијека на територији општине Сечањ живјело је 16.400 становника. Десет година касније број становника је пао на 13.200. Изгубили смо становнике колико их има нпр. насељено мјесто Јаша Томић. Узрок овакве ситуације је, прије свега, пропадање комбината због неуспјешних приватизација. Покушавамо да зауставимо одлив младих људи. Прошле године смо финансијски помогли шест брачних парова којима је био потребан новац за вантјелесну оплодњу. До сада је на тај начин у нашој општини рођено 11 беба. Комисија за популациону политику Општине Сечањ се прошле године одавала јавном позиву Министарства без портфела задуженог за демографију и популациону политику. Од добијених средстава, објекат у Сечњу је комплетно реновиран, а у вртићу у Крајишнику је простор дорађен, опремљен и прилагођен потребама дјеце од једне до три године. Једна од мјера очувања становништва је и актуелни конкурс (до 15. априла 2019. године) Завода за равноправност полова намијењен брачним и ванбрачним паровима са територије Војводине за куповину сеоских кућа са окућницом. У наредном периоду посветићемо се пројекту збрињавања старијих особа и дјеце са посебним потребама.

• Шта још грађани могу да очекују ?

– Поносни смо што можемо да кажемо да у сваком селу раде здравствена амбуланта и апотека. Урадили смо

доста и на уштеди електричне енергије, па је постављена нова ЛЕД улична расвјета у Јаша Томићу, Крајишнику, Сутјесци и Сечњу, а ускоро ће бити и у свим осталим насељеним мјестима.

• Какви су услови за школовање ?

– Без дјецe не можемо да говоримо о опстанку. Са нашим буџетом не можемо много да учинимо и без озбиљног плана државе не можемо да задржимо људе на селу. Ми се у складу са својим могућностима максимално трудимо да би наша дјеца којих је, нажалост, све мање, имала адекватне услове за школовање. Као и претходних година, сечањска локална самоуправа и током 2018. године је обезбиједила бесплатан пријевоз ђацима из свих села општине који иду у средњу школу у Сечњу, али и финансирала мјесечне карте до 60 посто за све ученике општине који се школују у Зрењанину, а лошег су материјалног стања. Најбољих 75 студената чији је просјек оцјена већи од 8.00, наградили смо са по 20.000 динара и књигом. Награђени су и најбољи ђаци, вуковци, свих основних и средњих школа. Поред тога, Општина је помогла, подржала и била покровитељ одржавања бројних спортских, умјетничких, културних, туристичких, привредних догађаја и манифестација.

• Какви су планови за пољопривреду која је основна дјелатност у Сечњу ?

– Сечањска локална самоуправа је предвидјела програм мјера подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја. Што се пољопривредника тиче, пружићемо подршку подизању пластеника и вишегодишњих засада. Обезбиједили смо пчеларима 2,5 милиона бесповратних средстава за набавку опреме. Обезбијењено је суфинансирање камата за краткорочне пољопривредне кредите за набавку обртних средстава. Такође је и 7 пољопривредника са територије општине Сечањ добило укупно милион динара за набавку опреме за навод-

МЛАДИ КРАЈИШНИЦИ ЗА ПРИМЈЕР

Рађеновић указује на ентузијазам групе младих у Крајишнику, пограничном мјесту средњег Баната, у општини Сечањ, који су прије двије године оживјели Земљорадничку задругу *Слога*.

– Министарство за регионални развој прогласило је *Слогу* за задругу са визијом и додијелило јој 15 милиона бесповратних средстава кроз машине и опрему, међу којима и најсавременији телескопски виљушкар. Претходно су сами задругари подигли складиште капацитета 800 тона и започели уређење будућег пословног центра, у шта су инвестирали 20 милиона динара. Ови млади људи најбољи су примјер да се визијом и добрим радом постижу одлични резултати – закључује Рађеновић.

њавање. Оно што је још значајно за пољопривреду, јесте да ћемо вршити едукацију о комасацији по свим мјестима Општине и од 31. марта би требало да се уђе у тај процес, у зависности од заинтересованости власника пољопривредних земљишта.

• У којој је фази процес комасације ?

– Комасација је сложен процес. Због тога је неопходно да се ради по фазама, а читав процес смо започели прошле године. Процес није јефтин, а потребна је и сарадња мјештана. Локална самоуправа је уз помоћ државе обезбиједила новац. Урађен је програм комасације за катастарске општине Банатска Дубица, Јарковац, Неузина и Крајишник. Циљ нам је да има урађен план комасације како би на најбољи начин искористили све наше ресурсе.

• Шта се све постиже комасацијом ?

– Значај комасације је неспоран. Њиме се парцеле укрупњавају и стављају у функцију наводњавања. Радимо на едукацији локалног становништва. Уситњеност посједа је најизраженија у Јарковцу и Банатској Дубици. Уколико се направи договор са пољопривредницима да радимо комасацију, добићемо значајно боље резултате, првенствено, због укрупњавања посједа, али и неких других трошкова који иду уз то. Мислим на конкурисање код републичких, покрајинских и локалних фондова. Идемо ка томе да будемо спремни за све конкурсе, тиме ства-

рамо услове да наши пољопривредни произвођачи буду конкурентнији. Мислим и на програм ИПАРД (Инструмент за претприступну помоћ за рурални развој) који се реализује преко Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде. Не желимо да дођемо у ситуацију да по завршетку тих програма искористимо свега 12 одсто средстава попут Румуна или 20 процената као што су урадили Хрвати. Новац који се добија путем тих субвенција је веома значајан, а наша општина тешко може да пронађе неке друге изворе финансирања.

• Какве је квалитет земље ?

– Код нас су најзаступљеније трећа и четврта класа земљишта, а добар дио заузимају и пета и шеста класа. Крајишник, Сутјеска и дјелимично Сечањ имају најквалитетнију земљу – прве, друге и треће класе. Конак, Бока и Неузина имају земљишта лошијих категорија. Око 800 хектара су пашњаци, ливаде и трстици. Дио је заштићен због прелета и ријетких птица, а ту су и ријетке биљне врсте. Због забране било какве механичке обраде овог земљишта или градње на њему, изгубили смо инвеститоре који су ту показали интересовање за градњу вјетропарка и производњу електричне енергије. Ми смо се одлучили за пошумљавање за шта имамо дозволу Покрајинског завода за заштиту природе.

• Какве ја ситуација са стоочарством ?

– Ресурси за развој стоочарства су знатни, али оно је развијено у стајском облику.

• Локална самоуправа је одлучила новац и за формирање нових засада воћа и поврћа.

– Изградњом хладњаче у Сутјесци указала се велика шанса да се бар мало промјени структура пољопривредне производње. Финансираћемо дио бушења бунара код постојећих воћњака. Такође, покушаћемо да доведемо далеководну струју која иде из Бегејаца преко графостанице за Сечањ. Да спустимо низак напон на неколико мјеста и да то исто урадимо у Неузини како би људи који избуше бунаре могли да користе струју за пумпе за наводњавање јер је нафта доста скупа. Циљ је да се промјени структура производње. Да се мало више оријентисамо на воћарство и повртарство. Намјеравамо и да субвенционисамо куповину садног материјала.

• Како тече реализација програма регионалног стабеног збрињавања за избјегла и прогна лица ?

– Током деведесетих година у општини Сечањ евидентирано је више од 1.500 избјеглих и прогнаних лица. Тај број је несумњиво био и већи, али су неки отишли у веће градове и центре. Углавном, они који су остали у Сечњу трудили су се да својим радом допринесу и напретку наше локалне заједнице. Општина Сечањ редовно се одазива на јавне позиве Комесаријата за избјеглице и миграције. Крајем прошле године уручени су уговори о додјели помоћи за куповину 21 пакета грађевинског материјала за избјеглице из Босне и Херцеговине и Хрватске, које имају пребивалиште на територији општине Сечањ. Финансијска вриједност је 180.000 евра. Такође, почетком фебруара уручено је 15 уговора о додјели малог гранта за поправку или адаптацију купљених сеоских кућа.

• Да ли су искористени туристички потенцијали ?

– Недавно смо се заједно са Зрењанином и Житиштем представили на туристичком сајму у Београду. Сматрам да смо удруженим снагама заиста направили добар посао. Велики простор смо дали нашим вриједним произвођачима меда и пчелињих производа, а приказали смо производе домаће радности од овчије банатске вуне руркотворине и сувенире. Поред традиционалног ловног туризма, који има дугу традицију код нас, промовисали смо туризму Тамиш и наше богатство вода које заузима око 4.000 ха укупне површине општине. У плану је уређење ловишта и обала Тамиша. Поносни смо и на пољопривредни сајам у Јаши Томићу који сваког септембра окупи људе из региона. Наше благо је мултикултуралност, која нас одваја од осталих средина. **Т. ЂОРОВИЋ**

ПОНОСНИ НА ВИОЛЕТУ ТОДОРОВ

Предраг Рађеновић каже да општина помаже спортисте у општини Сечањ. Као посебно значајно име издваја Виолету Тодоров из Јарковца која је освојила бронзану медаљу у паратеквондоу одржаном на Свјетском првенству у Анталији. – Виолета је за изузетне резултате 2016. године примила и Октобарску награду општине Сечањ. Упркос урођеном хендикепу Виолета поред спорта велике успјехе постиже и у сликарству. Она својом снажном вољом свакоме може да буде инспирација и доказ да се само са великим радом и мотивацијом постижу велики резултати.

ПРЕДСЈЕДНИК ОПШТИНЕ ОСЕЧИНА **ДРАГАН АЛЕКСИЋ** УПРКОС СВАКОДНЕВНИМ ИЗАЗОВИМА ВЈЕРУЈЕ У БОЉЕ ДАНЕ ОВОГА КРАЈА

Ако се Србија по шљиви препознаје, онда је Осечина њена престоница

Председник Општине Осечина дипл. инж. машинства Драган Алексић каже да је ова мала општина смјештена у Колубарском округу препознатљива по једном од најпознатијих српских брендова – шљиви. Читав крај живи за последње августовске дане када се у Осечини организује, по ријечима Алексића, Сајам шљиве.

То није само прилика да се окупе људи из читавог колубарског краја и Подриња, него људи из региона, а посебан значај овој манифестацији дао је и председник Србије Александар Вучић који је и свечано отворио један од претходних сајмова шљиве.

Данашњи житељи Осечине имају чиме да се поносе. Њихови преци прави су примјер истинских патриота који су у бурном протеклом вијеку смјело се одазвали позиву отаџбине бранећи не само свој дом већ сваки педаљ Србије. Своју љубав према отаџбини скупо су платили својим животима гајећи ону дубоку свијест, да се вјера, слобода и држава не смију издати. Понијети завјетом дате ријечи платили су скуп цех идеолошким подјелама.

Времена су другачија. Као и раније и данас су поносни на оближњу ријеку Дрину која их спаја са браћом са друге обале, али се суочавају са окрутним непријатељем модерног доба – негативним прираштајем, који је најчешће узрокован селидбама људи у веће градове и центре.

Суочен са бројним изазовима Драган Алексић, и сам потомак јуначких предака, труди се да заједно са својим тимом у оквиру скромних могућности ради на побољшању инфраструктуре која је оптерећена малим бројем становника на раштрканом брдском терену. Бити на челу ове локалне заједнице значи бити изложен непрекидним изазовима. Мада су у протеклом периоду имали значајна инфраструктурна улагања, свако сутра доноси нове задатке.

● Чиме сте највише поносни на урађено у протеклом периоду?

– Оно што бих издвојио јесте реновирање Основне школе *Браћа Недић* у Осечини, ОШ *Војвода Мишић* у Пецкој као и Дом Здравља у Осечини. То су сада функционални, безбједни, енергетски ефикасни и модерно опремљени објекти. Заиста су испоштовани сви савремени стандарди.

● Како је стање путне инфраструктуре?

– Значајан дио путева смо асфалтирали. Међутим, наш највећи проблем управо и јесу неасфалтирани сеоски путеви. Осечина је мала општина, али на нашој територији је доста велика дужина локалних путева који изискују велики труд и за редовно одржавање. Посебан је проблем што су путеви распрострањени по брдовитим предјелима. Ти проблеми су посебно наглашени у зимском периоду. Нема никакве сумње да би само асфалтирање сеоских путева за нас било идеално рјешење. Међутим, реалност је таква да то није могуће урадити од средстава саме општине. Наша је амбиција да у наредном периоду у сарадњи са надлежним државним институцијама унаприједимо цијелокупну путну инфраструктуру у коју деценијама није улагано.

● Који су највећи проблеми грађана Осечине у овом тренутку?

– Наталитет је велики проблем и тај проблем није од јуче. У вријеме Првог и Дру-

гог свјетског рата овај крај је доживио велико страдање и људске губитке од којих се никад није опоравио. Са распадом Југославије и општим падом стандарда посљедњих година заустављен је и развој нашег краја. У овоме вијеку економске миграције учиниле су своје. Људи одлазе у веће и развијеније центре. Одавно је упаљен аларм због негативног прираштаја. Иначе, само сједиште општине смјештено је у насељу Осечина. Територија локалне самоуправе покрива површину од 319 km². На толиком простору смјештено је 20 насеља. По броју људи издваја се варошица Пецка која има око 500 житеља. Остатак становништва живи у 18 села: Гуњаци, Лопатањ, Осечина (село), Комирић, Скадар, Царина, Драгодол, Драгијевица, Белотић, Плужац, Бастав, Остружањ, Горње Црнијево, Коњиц, Сирдија, Брагачић, Туђин, Коњуша. Није лако на таквој конфигурацији насељеној малим бројем људи опслужити све текуће потребе. Зато ће наша пажња бити усмјерена на дугорочнија, али систематска и трајнија рјешења.

● Све локалне самоуправе покушавају да анимирају инвеститоре да улажу у њихову средину. Која је предност Осечине у односу на друге?

– Овдје преовладава брдска област, што је неповољно за путну инфраструктуру, али је веома повољно за узгајање и производњу воћа. Заштитни знак овога краја је шљива. Зато је Сајам шљива код нас празник над праницима. Међутим, посљедњих година све су значајније површине под засадом малине, купине и других врста воћа. Имајући у виду да имамо велику базу, а да је Србија велики извозник свјежег воћа, овај крај је Бо-

НЕДЈЕЉА У ПОДГОРИНИ

Пројекат је намијењен окупљању дјеце из расијања, повезивање младих и заједничка промоција српског идентитета. Одржава се у другој недјељи јула. Мотив овог програма је да се кроз седмодневни програм окупе дјеца из расијања, а све са циљем очувања српског језика, православне вјере, народне традиције и да се млади људи упознају са културном баштином подгорског краја.

тим поводом и председник Александар Вучић обишао наш крај и указао на значај ове манифестације. Врло смо поносни на нашу историју, па у част годишњице боја између српских устаника и турске војске у Првом српском устанку, који се одиграо 1806. године, на Илинданском народном сабору код спомен топа у Брагачићу одржава се традиционална манифестација Избор за харамбашу Подгорине. На Ивањдан 7. јула, у варошици Пецкој традиционално се одржава манифестација *Две обале једна Дрина*. Прошле године је била веома запажена јер је била посвећена јубилеју, стогодишњици од побједне у Првом свјетском рату. Наиме, Пецка је позната по дејствовану херојске српске војске у том ратном периоду. Важно је истаћи да је црква спомен костурница у Пецкој посвећена боју на Рожњу који је био у оквиру велике Дринске битке. Занимљиво је да је Владислав Рибникар први директор и власник у то вријеме највеће медијске куће у Србији *Полишике*, сахрањен је у порти цркве Успеле Пресвете Богородице у Пецкој, као и да је позната слика Надежде Петровић *Ваљевска болница* настала у овом крају.

● Да ли је Осечина искористила своје туристичке потенцијале?

– Увијек може боље и увијек може још. Сматрам да Осечина није у довољној мјери искористила своје туристичке потенцијале, јер заиста има шта да понуди. Имамо одличне спортске терене, базене, као и смјештај у оквиру самог центра. Уз одређена улагања имала би одличне погодности за припреме спортских екипа. Ту је и нетакнута природа. Планина Рожањ са изванредним климатским условима и веома погодна за развијање здравственог туризма. Читав крај је богат разним врстама дивљачи (срне, зечеве, фазани, по нека дивља свиња), љековитим и шумским биљем, што представља добру основу да се привуче пажња љубитеља ловног и екотуризма. Ловна сезона за странце траје цијеле године. Домаћи ловци лове по утврђеном ловачком календару, а ловишта су богата срнећом дивљачи, зечевима, фазанима, лисицама, паткама, дивљим свињама, а ређе се може наћи на вукове, шакале, куне... Такође, наш крај представља рај за риболовце јер имамо ријеке Јадар, Ловачка, Љубовића, Пецка, Остружањка, а пецају се најчешће: клен, кркуша, скобаљ, пастрмка, младица...

● Какви су услови за развој спорта?

– Имамо одличну спортску халу са фитнес центром, теретаном, фудбалским теренима, базене и мотелом у оквиру спортског центра за смјештај спортиста. Такође, на територији општине имамо четири фудбалска клуба, кошаркашку екипу и веома смо поносни на наше одбојкашице.

● Са којим сте градовима у братским односима и у којој мјери је могућа реализација пројеката прекограничне сарадње?

– Са општином Зубин Поток са КиМ и скопском општином Ђорџе Петров из Сјеверне Македоније, а дугогодишњу сарадњу имамо и са Херцег Новим, Неделишћем из Хрватске, Средишћем об Драви, Мислињем и Орможем из Словеније, ту је и Братунац из Р. Српске као и Брчко Дистрикт. Имамо добре контакте са Градацем из БиХ са којим радимо на пројекту прекограничне сарадње.

ТРИФКО ЂОРОВИЋ

ЛИКОВНА КОЛОНИЈА

Преко 15 година заредом у Осечини се у јуну одржава ликовна колонија и скуп радионица. Умјетници имају недјељу дана, колико траје колонија, да изведу своја дјела. Уз помоћ организатора, умјетници реализују и радионице на којима презентују свој концепт и активно учествују у разговорима са осталим учесницима колоније и локалним становништвом. Колонија омогућава реализацију умјетничких радова од материјала који су пронађени у природи на датом простору.

гом дан за инвестирање у прераду воћа. Несумњиво је то ресурс у коме лежи наш највећи потенцијал који би требало да препознају и инвеститори.

● У којој мјери су ријешени инфраструктурни проблеми и на чему ћете највише радити у предстојећем периоду?

– Још једна битна ставка на којој ће се радити у наредном периоду јесте проширење водоводне мреже на насеља ван варошице Осечина као и изградња канализационе мреже и система за пречишћавање отпадних вода у самој варошици Осечина.

● Осечина има занимљиву културно-историјску баштину. Које бисте манифестације посебно издвојили?

– Србија се у свијету препознаје као земља шљиве, али она нигдје нема такав статус у Осечини. Годинама уназад крајем августа у част овог воћа организујемо Сајам и у том периоду варошица Осечина је мала престоница Србије. Поносни смо што је

ТРАДИЦИОНАЛНО ПРЕЛО

Са жељом и циљем да народно стваралаштво и обичаје краја сачува од заборава, а да младе људе упозна са начином живота наших предака, Народна библиотека Осечина сваке године у новембру организује Прело. Програм ове манифестације обухвата отварање тематске изложбе, креативне радионице намијењене дјеци, као и дружење жена уз богат културно-умјетнички програм и традиционалну трпезу.

КОЛОНИСТИЧКА НАСЕЉА (1920-1941)

» Пише: др Милан Мицић

У сјеверним крајевима (Банат, Бачка, Срем, Барања, Славонија) у колонијационом процесу 1920-1941. године формирана је 201 колонија у којима је уочи Другог свјетског рата живјело око 100.000 људи. Основну колонијачку масу чинили су српски ратни ветерани – добровољци из динарских крајева Краљевине Југославије, српски опшанти из Мађарске и дјелимично Срби из Баната – безземљаци. Колоније су настајале као сасвим нова насеља, обично око мајора бивших велепосједа или на ободима старосједлачких на-

сеља. Колоније су могле бити изразито велике попут Александрова и Банатског Карађорђева које су уочи Другог свјетског рата имале 4.500-5.000 становника, или сасвим мале попут колоније Мали Жам код Вршца која се са-стојала од осам кућа.

2.

СИРИГ - колонија са најљепшим кућама

Колонија Сириг настала је на велепосједу православне цркве на Народном црквеном добру Сириг у политичкој општини Турија који је био величине 4.684 к. ј, а за потребе аграрне реформе 1926. године одвојено је 3.777 к. ј. или 80,6% од укупног велепосједа. Овлашћени геоматар Славко Мартинић 20. септембра 1926. године извршио је премјеравање 222 кућишта, колонисти су зиму 1926/27. провели у привременим склоништима, а уз помоћ Обласног Црвеног крста из Новог Сада до септембра 1927. године на колонији је подигнуто 250 нових кућа. „Куће су лијепе, љепше него и на једној другој колонији” 24. новембра 1930. године извјестио је Савез аграрних заједница за Банат, Бачку и Срем њен ревизор Лазо Капор после посјете Сиригу. „У свакој кући има једна или две патосане собе.”

ИСТОРИЈА ДУГЕ БЕЗДОМНОСТИ И ПРИВРЕМНОСТИ

Колонију је населила 241 породица (192 породице добровољаца и 48 породица колониста), а колонисти су били махом из околине Ливна (Доњи Рујани, Радановци, Врбица, Бојмунта), Босанског Петровца (Капљух, Медено Поље, Тук, Смољана, Велики Стијењани), Цазина (Пишталине, Врела, Мутница, Гата, Буковица, Осредак, Рујница), Гацка (Чемерно, Врба, Вишењево, Дулићи, Улиње, Корита, Михољаче, Заградци, Казанци,) и Билеће (Врањска, Прераца). Међутим, процес колонијације за све колонисте почео је још 1921. године и настанак колоније Сириг јесте историја сеобе у сеоби, историја дуге бездомности и привремености, дезорганизованости, немаром или намјером, процеса колонијације од стране аграрних власти и бирократских структура Краљевине СХС.

Колонисти из Босне, из околине Ливна и Цазина, на велепосједу Марије Сечење у Вајској на мајору Бојани наделење су земљом 14. априла 1921. године, а они из Босне и Херцеговине, из околине Цазина, Босанског Петровца, Гацка и Билеће, на мајурима Алпар, Марија и Дуга Бара 24. маја 1921. године земљу су одмах дали у закуп домаћем становништву, а прва насељавања догодила су се у пролеће 1922. године. У Вајској на мајурима боравило је 1923. године 72 породице, а 1926. године 104 породице, а на Бојанској пустари 1925. године 73 породице. Међутим, до пресељења у Сириг 1926. године на овим мајурима колонисти нису изградили куће. Колонисти су живјели у мајурским зградама, у врло тешким хигијенским условима, а колонистима на мајору Алпар у Вајској комисија је већ 19. јуна 1922. године одредила мјеста за подизање колоније. На мајору је одређено свега 12. к. ј. јутара земље за подизање кућа и за кућне плацеве, требало је 16 добровољачких парцела које су обрађиване у околини мајора одредити за градњу кућа, а добровољцима дати земљу на другом мјесту што Жупанијски аграрни уред из Суботице до 1926. године није урадио. Ни на мајору Бојанска пустара колонисти нису до 1926. године изградили куће.

ПОПЛАВЕ УПРОПАСТИЛЕ КОЛОНИСТЕ

Велике поплаве 1924. и 1926. године, када се излио Дунав, сасвим су материјално упропастиле колонисте у Вајској и Бојанима, а пропаст је појачала суша 1925. године. „Изливањем Дунава преко земаља наших чланова вода је прешла те су наши чланови потпуно упропаштени тако да немају парче хљеба себи и својој дјечи” писао је председник аграрне заједнице из Вајске Милан Зеленовић 2. децембра 1924. године. „Скоро сви чланови су остали без игде ишта” Митар Суботић је обавијестио Савез аграрних заједница 14. августа 1926. године после

двје поплаве и једне сушне године. Министарство аграрне реформе зато је 1926. године одобрило насељавање колониста из Бојана и Вајске у Сириг.

Група од 26 породица насељена на велепосједу Ернеста Карачоњија, на мајору Биосек, у близини Мариолане (Пландиште) 26. новембра 1926. године примила је земљу у Сиригу. Дио земљишта наделењог колонистима (767 к. ј.) 1923. године купио је Ђорђе Коњовић из Даља и колонисти су ушли у шестогодишњи судски спор са купцем у којем су дијелови аграрне администрације подржавали колонисте, а други дијелови купца, и гдје је осјећање несигурности на наделењог земљи ових насељеника било примарно, тако да су 22 колонијачке породице саме нашле земљиште и преселиле се у оближњу колонију у Великој Греди, а 26 породица населило је Сириг. Колонија Сириг, према томе, била је насељена 1927. године од становништва дубоко трауматизованог неорганизованог колонијацијом у којој су се на мјестима насељавања, у дугом стању бездомности, осјећали несигурно и нежељено од стране дијелова државног апарата који је имао задатак да врши колонијацију и остварује националне циљеве у тзв. сјеверним крајевима.

316 УЧЕНИКА У ШКОЛИ

Обласни Црвени крст колонистима у Сиригу само је изградио куће, док су недостајале помоћне, економске зграде да би се формирало једно сеоско домаћинство. Зато је добровољац Јово Шуњака, из Врбице код Ливна, у име 33 породице из Босне 17. марта 1933. године тражио од Министарства шума и руда „шуму између Срнетице и Оштреља” у Босни гдје би исјекли грађу за градњу помоћних зграда показујући тим чином да су колонисти и после сеобе и даље „живјели” у свом родном крају јер грађу за помоћне зграде нису тражили на мјесту ближе њиховом мјесту насељавања.

Колонисти у Сиригу до 1941. године изградили су своје село. Они су већ 1928. године тражили да се изврши канализација улица у колонији којим су регулисали отицање сувишних вода. Године 1930. покренута је акција градње школе у колонији јер су дјеца похађала школу удаљену 1,5 km од насеља. Зграда школе подигнута је 1931. године и имала је четири учионице, два стана и канцеларију. Године 1934. било је 316 ученика у школи. „Жале се на женске учитеље и хтјели би да им учитељи буду мушки” извјестио је ревизор Савеза аграрних заједница Филип Пејовић при-

ликом посјете колонији 31. октобра 1934. године.

Школска зграда и двориште били су средишта јавног и друштвеног живота у новом насељу. У школској згради налазило се вјежбалиште Соколског друштва из села а соколски старјешина Ђорђе Шпаравало 1932. године истицао је потребу градње Соколског дома. Године 1940. колонисти су од надлежних власти тражили изградњу Задружног дома „у коме би биле смјештене све задруге колоније, читаоница и остале привредне и културне установе. Колонија Сириг има преко три стотине насељених породица са преко 2.000 становника. Колонија је напредна у сваком погледу. Колонија нема цркве, а нема ни других подесних зграда за сакупљање, те су колонисти присиљени да се састају по крчмама, што свакако зло утиче.”

О ХИГИЈЕНИ УЧИЛИ НА ТЕЧАЈЕВИМА

Начин досељавања колониста у Сириг довео је овдје насељене колонисте под пажњу Црвеног крста и Хигијенског завода у Новом Саду који су изградили здравствену станицу у селу са сеоским парним купатилом са пет кабина и осам тушева. У здравствену станицу у Сиригу долазио је лекар из Темерина, а село је имало и своју сталну бабицу, прво Софију Петрас, а после Катицу Лакнер. У колонији су одржавани преко зиме, кад није било пољопривредних радова, хигијенско-домаћички течавеји који су служили образовању женске омладине и допринесли квалитету живота и модернизацији самог насеља. Током четврте деценије 20. вијека у колонији су избушена четири артеска бунара дубине 80 метара, а колонисти су се 15. фебруара 1935. године обратили општини Темерин да се одобри флостерисање улица, односно градња пјешачких стаза од цигле. Колонија Сириг имала је свој пашњак од 48 к. ј, сталног писмоношу и полицијску станицу у насељу иако је било захтјева 1932. године од стране једног од власника једне од четири кафане у селу „да се укине полицијска станица.”

По изградњи колоније 1927. ново насеље припадало је општини Турија, удаљене 18 km атарским путем, тако да је комуникација, нарочито у зимским и јесењим мјесецима са општинским средиштем била отежана, а колонисти препуштени сами себи. Општина Турија 1930. го-

дине жалила се на слабу безбједност у селу гдје се „разне несугласице и трзавице самовољно рјешавају.” 1. маја 1930. године донесена је одлука да се „пустара Сириг одваја од општине Турија и постаје дио општине Темерин.” Близина Темерина и повезаност тврдим путем била је значајна чињеница, али и национални разлози које је образложио срески начелник 14. априла 1930. године у свом допису КБУ Дунавске бановине:

„Пустара Сириг има 4.681 к. ј. Добровољци уживају око 2.000 к. ј. док остало аграрни интресенти из Пашићева и Србобрана. У општини Турија сви житељи су Срби, док су у Темерину сами Мађари, односно помађарски Словаци. У тој општини има 14.000 Мађара, а националног елемента колониста у Старом Ђурђеву у општини има само 460 душа. Сириг је од Темерина удаљен 6 km, а везан је за Темерин зиданом цестом, а до Турије има 18 km и нема изграђеног пута.”

Колонији Сириг као и другим колонијама у Бачкој, Банату, Срему, Барањи и Славонији југословенска држава између два свјетска рата намијенила је улогу својих симбола и чувара, а колонистима задавала функцију националне мисије у тзв. „сјеверним крајевима”. При том помоћ државе била је недовољна, повремени и привремена, свакако већа у другој деценији колонијације у 30-тим годинама 20. вијека него у раној фази колонијације. Колонисти Сирига, као и других колонија, кретали су у нови живот са ледине, „са четири коца”, тежили да прехране породицу, да остваре дом, и над њима се све вријеме колонијационог процеса надвијао велики колективни страх од сиромаштва, од глади, од поплаве, од болести, од бездомности. Знатним финансијским обавезама који су се односили на државу, општину, наделењу земљу, изграђене куће, цркву, аграрне заједнице итд. колонисти нису били у стању да одговоре. Насељени у близини велике мађарске општине Темерин и у њеном административном оквиру од 1930. године колонисти у Сиригу, као и они у Старом Ђурђеву, нису успјели своје малобројности дубље промијенили етничке односе.

КОЛОНИСТИ СЛАБО ПЛАЋАЛИ ПОРЕЗ

Као кључно питање односа колоније Сириг и општине Темерин у периоду 1930-1941. године поставило се питање плаћања општинских пореза од стране колонијачких заједница. Колонисти те порезе нису могли да снесу, били су на ивици егзистенцијалног минимума све вријеме колонијационог процеса махом истовјетног материјалног стања, уз неколико породица које су материјално боље стајале. И општина Темерин и колонија Сириг у том односу сматрала су се оштећеним. „Под аграрном реформом је 7.000 к. ј. земље, једна трећина општине Темерин” 22. августа 1936. године образлагао је Иштван Пап председник општине Темерин зашто колонисти морају да плаћају општински порез. „Ако се ово не плаћа, мора се повисити другим грађанима.” „Приходи колоније Сириг су велики и није право да се вишак употреби за потребе општине Темерин” образлагали су колонисти 11. новембра 1932. године свој захтјев да се издвоје у самосталну општину Сириг. Такође, колонија Сириг сматрала је да општина Темерин из „националних разлога” не помаже довољно тек формирано насеље. („Пошто су Мађари бројно јачи не могу колонисти остваривати националне жеље”). Међутим, колонисти и на другим мјестима у Бачкој и Банату без обзира да ли су њихове општине биле колонијачке или национално њемачке, мађарске, румунске или српске слабо су плаћали општинске порезе.

НАСТАВИТЕ СЕ.

БАНИЈА У СРЦУ

Послије пропасти српске државе у средњем вијеку многи Срби су били присиљени да, бјежећи испред Турака, напусте станиште својих предака и да постану избјеглице, номади и бескућници. Многе сеобе је изазвало, прије свега, турско насиље, а подстицала их је хрватска и аустријска власт, ради насељавања напуштених подручја и ангажовања Срба у борбе против Турака. С обзиром да су Срби, на матичним стаништима, остали без кућа, земље, власти и цркве, били су присиљени да се селе (бјеже) и да траже другу отаџину. Послије вјековног сељакања по Босни и Херцеговини многи су је нашли на Банији. Већина Срба, који су насељавали Банију, поријеклом су из матичних области српског народа: западне Србије, дијелова Шумадије, Косова, сјеверних дијелова Црне Горе и Херцеговине.

У неким историјским изворима спомиње се и Македонија. Докази за то су: историјски документи, иста имена, презимена, вјерски и други обичаји породица које су населиле Банију и оних које и данас живе у матичним областима.

Прва већа група Срба стигла је на Банију 1480. године. Прешли су ријеку Уну код Костајнице, а нешто касније и код Новог Града. Краљ Матијаш Корвин населио је у Костајницу у село Комоговину око 800 породица српских ратника. Као добре војнике ангажовао их је за одбрану аустро-хрватске границе.

Срби су, најчешће, насељавали пуне просторе и на њима заснивали домаћинство. О томе постоје бројни историјски документи и докази. Постепеним досељавањем у XVI, XVII и XVIII вијеку, српски народ је постао доминантан на просторима цијеле Баније. Бројчану доминацију (без општине Сисак) задржали су Срби све до деведесетих година 20 вијека.

Нису Срби, досељавајући се на територију данашње Баније протерали Хрвате и њихове кметове, како су некада тврдили, па и данас доказују неки хрватски политичари и повјесничари-историчари, већ су се многи Срби досељавали на молбе и позиве Хрвата и заједно са њима вјековима бранили Хрватску и Аустрију од провала и напада Турака.

У сеобама Срба на Банију, њиховој историји, начину живљења, учењу у ратовима, обичајима, страдањима и односу према другим народима, мало је истраживача, прије свих, историчара, томе посветило већу пажњу. Ипак и овом приликом треба истаћи да су на истраживању и обради историје Банске Крајине, и свега што је за њу везано, највише истраживали и дали видан допринос Манојло Грбић, Милан Радека, др Драгутин Павићевић, др Душан Кораћ и др Војин С. Дебић.

Кад више није било реалне опасности од поновне турске најезде у Хрватску и Аустрију, тј. кад више нису били потребни Срби да бране Хрватску и Аустрију од Турака, један угледни Србин тога времена је записао: „Па нека би из овога увјерила се нека наша занесена браћа од стране Хрвата, како нас Србље љуто бољети мора, када нам онако гордо у нерасуђено пребаце, да смо дошли овамо као Цигани, па да домаћијема тобоже крух отимљемо! Да су Хрвати, старосједеоци били кадри ове земље бранити од Турака, не би се били ни расељавали с њих, нити би земља опустјела. А да не буде овуда пустијех земаља, не би се нити Србљи имали куда насељавати. Нити су се Хрвати расе-

љавали одавде од добра или од маме, нити су се Србљи весела срца овуда насељавали, и стога судим: да за то, ни једни ни други, не заслужују пријекоре.

Наши су дједови дошли овамо у ове области знањем и на позиве законитијех владара овијех земаља, а дошли су као јунаци са оружјем у руци и са својом православном вјером у души. Оружјем су помагали одбранити ову земљу од Турака. По царевом обећању ту земљу су стекли, бранећи је својом крвљу.

Банија је средином XV вијека постала саставни дио Војне крајине, тј. дио организованог пограничног подручја Хрватске и Славоније чија је основна намјена била одбрана од напада Турака. „Два чиниоца су одлучујуће утицала на крајишку одбрану (у XVI в.) Пребези (ускоци) из Турске, који временом постају веома цијењени војници, због чега се њемачки команданти и хрватски великаши залажу за њихово пресељавање”.

Постепеним досељавањем Срба у Хрватску, Војна крајина је нарочито војнички ојачала. Досељени Срби су били обавезни да служе војску и да бране Хрватску и Аустрију. Сви способни мушкарци од 18. до 60. године живота морали су служити војску и бранити Војну крајину од непријатеља. Морали су, као војници Аустрије, учествовати у ратним походима широм Европе. Захваљујући учешћу Срба у аустријској, а тиме и хрватској војсци, она је била једна од најбољих војски тадашње Европе. Управо због војничких врлина: храбрости, издржљивости и спремности на жртве Срба—ратника, Аустрија се вјековима упорно залагала за очување Војне крајине.

ЦРВЕНИ СЊЕГОВИ БАНИЈЕ

На Банији је вјековима трајала борба за живот и у рату и у миру. Ратови су били чести, а мирнодопско вријеме кратко трајало. У њој су зими у рату, сњегови били црвени од крви. Банијци су то схватили као судбину која је трајала скоро пет вјекова. Били су живи бедем Аустрије за одбрану од Турака. Свака мајка је при првом порођају сина намијенила за војника, кћерку вазпитавала да се снађе као удовица и подиже своју нејач без оца. Сигурно су ти сурови услови опстанка утицали на карактерне особине народа Баније као што су искреност, непосредност, солидарност, правдољубивост, марљивост, духовитост.

Један од најсвирепијих и најзивијих злочина над Србима у НДХ био је покољ неколико стотина Срба мушкараца у православној цркви у Глини.

Можда су због таквих карактер-

ПИСА:
ДУШАНКА
ЛУКИЋ

них особина брзо заборављали и лако праштали нанијете недаће, материјалне и људске жртве. А можда су због тога и били тако храбри и увјерени у бољу будућност, када су се на почетку Другог свјетског рата масовно и добровољно сврставали у своје чете, одреде, бригаде и своју чувену Седму Банијску дивизију. Многи се нису никад вратили. Њих 6.886, које по имену и презимену, мјесту поријекла и годинама живота помиње Стана Џакула Ницковић у другом дијелу књиге.

Већина је имала само двадесетак година. И срца испуњена љубављу и надом да ће истјерати надмоћног непријатеља са своје земље и вратити мир и спокој својим зеленим долинама и житним пољима. Нажалост, наде су се претварале у сурову стварност и нису имали прилику да остваре своје снове и бољу будућност. Остали су вјечно млади и непромијенљиви састав своје славне Седме Банијске.

ДИО БАНИЈСКЕ ДИВИЗИЈЕ У ДОЛИНИ РИЈЕКЕ РАМЕ

Њихове мајке, сестре, супруге и дјеца никад нису престали да чежљивим погледом упиру очи у даљину, ишчекујући да ће се у раним прољећним јутрима однекуд појавити њихов насмијани лик. И нису са главе скидале црни рубач, уздишу и мисле на њих. Њихови ликови су остали, у блештавом сунчевом сјају, бистрој јутарњој роси, златном класју и тајновитим шумским хладовима Козаре, Зеленгоре, Петрове горе, Чемернице и других предјела Баније, Босанске крајине и Црне Горе.

» Дио колоне Банијске дивизије у долини ријеке Раме

Њихове године се не броје по трајању живота, већ трајању легенде о њиховој храбрости и херојству. Они су оличавани на споменицима палим борцима, око којих су се окупљале младе генерације да им одају почаст и уче на њиховом примјеру како се чува домовина. Преживјели другови у знак сјећања на њих, именовали су њиховим именима новоизграђене школе, болнице, фабрике, улице. Њихова имена су добијала и дјеца браће и сестара. Нема дјетета рођеног на Банији ко није знао гдје је све прошла седма Банијска и које није поносно запјевало: „Кордун, Босна, Банија и Лика – то је браћо чвршће од чељика”.

Почетком деведесетих опет се над Банијом надвио црни облак слутње и страха. Са невјерицом су слушали шта са радија и телевизије говоре руководиоци разних партија претећи камом позивајући се на свој „тисућљетни сан” о самосталној држави Хрватског народа. Помињали су план Анте Павелића, по коме једна трећина Срба треба да буде расељена, друга побијена, трећа покрштена. Из тог мрачног арсенала усташке прошлости искрсле су шаховнице, усташке униформе и поздрав.

ИЗБЈЕГЛИЧКА КОЛОНА 1995. ГОДИНЕ

Ал’ се Срби клати не дадоше. Пет година су бранили своја огњишта очекујући правду од Међународне заједнице. Пред најездом надмоћне Туђманове солдатеке 5. августа 1995. године, кренули су у неприједним колонама

према Босни и Србији да би спасли голи живот.

1995. године као да се затворио круг постојања Баније, Лике и Кордуна, када је повампирено усташтво у Хрватској одлучило да Хрватску треба очистити од Срба тако што би их покрстили, побили или протјерали.

Без најаве 5. августа 1995. године почела је најезда на цивилно становништво које је кренуло да се спасе у Србији. У неприједној колони коју је без стида пратио скоро цијели свијет Срби из Баније, Лике и Кордуна су јединственом маршрутом преко Босанске Крајине кренули у Србију да потраже уточиште. У годинама од 1990—1995. Србији су биле заведене санкције, према којима дјеца у Србији нису могла да виде ни Пају Патка, што је за посљедицу имало огромну инфлацију и немогућност становништва да купи ни лијекове ни храну. И тако сама осиромашена Србија је дочекивала своју прогнану браћу са друге стране Дрине и Уне.

Данас је Банија већином пуста. Зарасле су њене одњеговане ливаде, њиве су прекривене густим шипражем и дрвећем. Села су скоро сасвим пуста са пропалим кућама, гробља оскрнављена, споменици срушени. У природи нема ни врапца ни голуба, а ласте се не враћају из топлих крајева у њене сунчане долине. И сва права из радног односа су ускраћена, а нарочито право на пензије које ни до данашњих дана није остварено, иако им то по међународним прописима припада.

Иако су протекли деценију и по Банијци у Србији и уз помоћ Србије обезбједили своја нова станишта и услове за живот, Банија им увијек лежи у срцу. Они још увијек чекају да ће се и међународна заједница умилостивити да протераним Србима из Хрватске обезбједи услове да ова права остваре по међународним прописима. Али, како рече пјесник Ђура Јакшић „А Србин ћути, ћути и трпи, ал’ не да ђаво ил не да Бог”.

Данас њихове куће зјапе празним и тугују ћутањем, напуштене и од неба и земље. Небо им кишом и олујама позлеђује ране, а земља травом и коровом замеће трагове.

АУТОРКА ОВОГ ТЕКСТА РОДОМ ЈЕ ИЗ ДОЊЕГ ЈАВОРЊА, ДВОР, ИСТОРИЧАР И МАГИСТАР ПОЛИТИЧКИХ НАУКА, БИЛА ЈЕ ПОМОЋНИК МИНИСТРА ЗА РАД И СОЦИЈАЛНУ ПОЛИТИКУ ОД 1983. ДО 2001. ГОДИНЕ.

УДРУЖЕЊЕ НЕВЕСИЊАЦА НАСТАВИЛО ТРАДИЦИЈУ СВОЈИХ ПРЕДАКА КОЈИ СУ СЕ ПРВИ ПУТ ОКУПИЛИ У БЕОГРАДУ ПРИЈЕ ОСАМ ДЕЦЕНИЈА

10. НЕВЕСИЊСКО СИЈЕЛО У БЕОГРАДУ

У организацији Удружења Невесињаца у Београду, у суботу, 23. фебруара 2019. године, одржан је скуп Невесињаца и пријатеља Невесиња и Херцеговине који живе у Србији, под називом Невесињско сијело. Ова посебна културно-забавна манифестација има дугу традицију. Наиме, забиљежено је да је прво организовано окупљање Херцеговаца који живе у Београду одржано давне 1938. године.

Традиција окупљања прекидана је у два наврата; најприје у вријеме Другог свјетског рата, а потом за вријеме Одбрамбено-отаџбинског рата у Босни и Херцеговини у периоду од 1992–1995. године. Треба напоменути да се сијело одређен временски период након ратова није одржавало. Разумљиво, требало је проћи неко вријеме да колико-толико зацјели ратне ране. Тако је било и након последњег рата.

ЈУБИЛЕЈ ЗА ПАМЋЕЊЕ

Формирано 2009. године, Удружење Невесињаца у Београду преузело је на себе обавезу да обнови традицију, а већ наредне године одржано је прво Невесињско сијело у његовој организацији. Истрајним и посвећеним радом групе ентузијаста из Удружења, којима није мањало љубави према свом завичају, Сијело се одржавало сваке године и тако се дошло до јубиларног, десетог Сијела, које се, опет по традицији, одржало у Сава центру.

Сваки пут Удружењу најдражи су гости они који дођу из Невесиња. Са начелником општине, Миленком Авдаловићем, дошли су његови најближи сарадници, али и група од двадесетак омладинки и омладинаца који су приредили културно-забавни програм.

Међу гостима су били Александар Савић, председник београдске општине Вождовац, побратимске општине Невесиња; Његош Зе-

» Женска група Симонида и мушка пјевачка група из Невесиња

јак, директор Основне школе Душко Радовић из Београда, школе која је побратим са Основном школом Ристио Пророковић из Невесиња; представници херцеговачких удружења у Србији... Вриједно пажње је казати да је, искључиво због Сијела, дошла група од десетак млађих Невесињаца и Невесињки који живе у Немачкој и двојица који живе у Швајцарској.

Посебна пажња и поштовање исказана је према пуковнику Новици Гушићу, ратном команданту славне Невесињске бригаде, те официрима, подофицирима и борцима те бригаде који су организовани у Борачкој организацији Републике Српске.

На почетку Сијела госте је у име Удружења Невесињаца поздравио Зоран Јањић, председник Извршног одбора. Он је истакао да је Сијело круна њиховог рада током године и прилика да се велики број људи упозна са активностима Удружења. Поред тога, посветили су се стимулисању младих из Невесиња на начин да сваке године организују награду екскурзију у Србију за ученике Основне школе Ристио Пророковић који су на крају школовања стекли диплому Вук Караџић.

» Начелник Миленко Авдаловић

Потом се скупу обратио начелник општине Невесиње Миленко Авдаловић, који је похвално говорио о укупном раду Удружења и значају који оно има за Невесиње.

ГОРЊИ ХОРИЗОНТИ МИЈЕЊАЈУ ИСТОРИЈУ

Авдаловић се осврнуо на пројекте који су у протеклој години реализовани, односно покренути у Невесињу. То се најприје односи на радове у склопу реализације пројекта *Горњи хоризонти*, конкретно на изградњу Хидроелектране Дабар, чији се најзначајнији објекти налазе на територији Невесиња. Предузећа која изводе радове запошљавају стотињак радника, што много значи за постојећу привреду Невесиња. Значајан је и пројекат искоришћавања воде са

» Зоран Јањић

врела Удбина. Наиме, са тог извора доведена је вода за потребе градилишта Хидроелектране у селима Зови До и Биоград, а потом је траса продужена до самог града Невесиња, што ће допринијети побољшању снабдијевања градског становништва квалитетном пијаћом водом. Успут је разведена водоводна мрежа у сва села и засеок који се налазе на тој траси.

Начелник је потенцирао и развој сточарства у Невесињу те изнио податак да се на његовој територији, на фармама и пољопривредним газдинствима, узгаја више од седам хиљада музних крава. Током прошле године локалне млекаре су у Невесињу откупиле и прерадиле више од четири милиона литара крављег млијека.

Све наведено, као и више инфраструктурних радова указују на то да се чине напори који стварају перспективу развоја, што би требало допринијети да се заустави све израженији одлив становништва из нашег завичаја, истакао је Авдаловић.

Скуп је благословио изасланик епископа захумско-херцеговачког и приморског Димитрија, невестињски свештеник Немања Лакета. Он је подсетио да се у овој години обиљежавају значајни јубилеји за нашу Цркву и наш народ. Наиме, ове године навршава се 800 година аутокефалности Српске православне цркве и, у њеном саставу, Епископије хумске. За само Невесиње то има посебан значај због тога што се те године његово име помиње први пут у писаним изворима; у записима Пећке патријаршије је наведено да је управо те године у Невесињу, „у гори Залом“, постављен епископ хумски Иларион.

И управо на тему тог јубилеја фокусиран је културно-забавни програм који је уследио након бесједе свештеника.

Водећу улогу у програму имала је женска етно група *Симонида*, коју је основала и њоме врло успјешно руководи професорка Јелена Ки-

либарда. Заједно са ученицима Основне музичке школе *Свети Роман Мелод* из Невесиња, рецитаторима Средњошколског центра *Алекса Шантић*, мушком пјевачком групом и гусларом Мирославом Шилеговићем извели су програм који је одушевио све присутне у сали.

Програм и укупан утисак је употпунила Ивана Жигон, првакиња драме Народног позоришта у Београду и истакнути поштовалац Невесиња и Херцеговине.

Госте је забављао музички оркестар Дејана Марковића, а у једном дијелу учествовао је и реномирани пјевач народних пјесама, Раде Јоровић.

НЕМА СИЈЕЛА БЕЗ ГАНГЕ

У обичајном дијелу Сијела организовано је такмичење у пјевању изворних пјесама из Невесиња. За то су се пријавиле три групе које су пјевале „гангу“ и „бећарац“, а побједила је група под именом *Гребак*.

Након њих своје афоризме је казивао и госте до суза засмијао наш афористичар Митар Ђерић Лаки.

Ни на овом Сијелу није остала томбола, гдје су додијелене три традиционалне и десетак осталих награда. Подсетимо, прву награду – гусле, додјељује Удружење Невесињаца, а другу – осушен свињски пршут и трећу – мјешину сира „торотана“ додјељује општина Невесиње.

Кроз цјелокупни програм на Сијелу на себи својствен начин успјешно су водили Снежана Лукић и Миљивоје Бештић. Уз веселе тонове музичког оркестра играло се и пјевало до дубоко у ноћ.

Тиме је окончано ово јубиларно Сијело уз поруку организатора:

„Ако вам се нешто на Сијелу свијело – о томе причајте свима. А ако је нешто било што није по вашем укусу и очекивањима – о томе причајте само нама“.

ЗОРАН ЈАЊИЋ

ОДРЖАН ГОДИШЊИ КОНЦЕРТ СКД ПРОСВЈЕТА ПОДОДБОР ВОЈНИЋ

Средином децембра у препуној сали Дома културе у склопу манифестације *Божјиња царица* у Војнићу одржан је традиционални годишњи концерт Српског културног друштва *Просвјета* пододбор Војнић. Концерту који је обиљежио 15 година дјеловања овог пододбора присуствовао је велики број грађана, донатора и пријатеља друштва. Међу присутнима су били представници локалне власти, гости из Велике Кладуше, као и свештеник Бранко Сантрач.

Одржавање Годишњег концерта помогли су и Српско културно друштво *Просвјета* Загреб, те општина Војнић и Туристичка заједница Војнић.

Свим друштвима–учесницима, као и заслужним компанијама и појединцима општине Војнић, додијелене су захвалнице у име СКД *Просвјета* пододбор Војнић. По завршетку манифестације,

учесници и гости, наставили су заједничко дружење у ресторани Кум у Војнићу.

Претходно су чланови на ванредној изборној скупштини Српског културног друштва *Просвјета* пододбор Војнић изабрали ново руководство.

За председника Српског културног друштва *Просвјета* пододбор Војнић изабран је Мирко Матиновић.

На изборној сједници Скупштине, утврђени су основни правци активности у наредном периоду. Фокус је на унапређењу квалитета ра-

да у четири основне секције: ансамбла народних игара, музичке секције, пјевачке секције и секције за његовање културе и обичаја кордунашких крајева.

Предвиђено је одржавање разних тематских књижевних вечери, сликарске колоније, оживљавање

старих заната на Кордуну, вечери пјесама и игара, формирање библиотеке, те сумар активности презентовати на Годишњем концерту на крају године.

Новоизабрано руководство *Просвјете* у Војнићу, као приоритет уз наведено, а у сарадњи са локалном власти и руководством СКД *Просвјета* из Загреба, жели дугорочно ријешити проблем властитог простора.

Рјешењем простора за рад, те обезбијеђењем неопходних народних ношњи, музичких инструмената и остале недостајуће опреме, дјеловање Српског културног друштва *Просвјета* пододбор Војнић, достигло би задовољавајући ниво.

Чланови овог друштва, изразили су очекивања, да се настале теškoће, разријеше одређеним пројектима на разним конкурсима, те у сарадњи са Кордунашима широм дијаспоре и кроз разне донације људи добре воље.

П. ШАУЛА

БЛАГОЈЕ БАКОВИЋ НА ТРАДИЦИОНАЛНОМ 9. СИЈЕЛУ ГАЧАНА У БЕОГРАДУ:

Историја показала да је Херцеговина перјаница васколиког српства!

Клуб Гачана наставио је традицију завичајних окупљања у Београду. Тако се у суботу, 16. фебруара 2019. године, у ресторани центра *Сава*, окупило око 500 Гачана и њихових пријатеља. Изнад сцене био је постављен банер на коме је приказана карта Старе Херцеговине, са јасно омеђеном територијом од прије 565 година из времена Стефана Вукчића Косаче и стиховима пјесме *Моји очеви* највољенијег херцеговачког пјесника Алексе Шантића од чије смрти се недавно навршило 95 година.

Програм је започео гусларским поздравом Срђана Авдловића, чланом најтрофејнијег гусларског друштва у Србији *Сшара Херцеговина*, да би потом присутне госте поздравио председник Клуба Гачана Светозар Црногорац који није крио задовољство због великог броја младих.

ЦРНОГОРАЦ: ПАРТИЈСКЕ ОСВЕТЕ СУ ИЗРАЗ ПРИМИТИВИЗМА!

Он је нагласио да ће Удружење и у овој години наставити са бројним активностима које ће се базирати на подсјећању на чувене гатачке породице.

– Имамо коме да се вратимо, породици Грђић чији су чланови оставили значајан траг у српској политици у првој половини XX вијека, али и чувеним Зимоњићима, Ковачевићима, Слијепчевићима... – рекао је Црногорац и као један од важнијих пројеката најавио репринт књиге Новака Мандића Студа *Земља звана Гацко*.

Црногорац је присутне подсјетио и на велики јубилеј 800 година Епархије ЗХИП, коју је давне 1219. го-

» БЛАГОСЛОВ БИВШЕГ ГАТАЧКОГ ПАРОХА: Отац Лазар Манигода

дине основао Свети Сава, са сједиштем у Стону, при цркви Пресвете Богородице. Помињући херцег Шћепана и његовог стрица Сандаља, Црногорац је позвао Херцеговце да кад год су у прилици обиђу цркву Светог Ђорђа у Доњој Сопотници код Новог Горажда, задужбини херцег Шћепана из 1446. године.

Црногорац је такође истакао да нема Херцеговца који не љуби Републику Српску истичући да је обавеза свих Срба да поштују скоро 30.000 жртава, али исто тако потреба да се не стварају омразе и додатне подјеле.

– Резултате наше ратне омладине не би смјели компромитовати дискриминацијом демократије, куповином избора и партијских прелетача, партијским запошљавањем, кумовском приватизацијом и претјераним задуживањем. Партијске освете су израз примитивизма, а не части и јунаштва. Знамо да најбоље људе бацамо на маргину друштва, а они имају свој понос и достојанство и ћуте – рекао је Црногорац. Он је исказао и дубоко незадовољство што финансијска помоћ која долази од Владе Републике Ср-

» ПОЗДРАВ ИЗ ГАЦКА: Радојица Антуновић

бије није праведније распо- дијељена.

– Подјела новца која се врши углавном по партијском кључу крајње је неморална и ненормална. Неки би требали да се стиде због тога. Не може се то правдати ријечима „припремили смо пројекте“, а заправо само се партијским каналима на вријеме сазнало да ће бити новца. Кад народ напусти рубне општине биће касно – нагласио је Црногорац и упутио поздрав Радовану Карацићу и Ратку Младићу „да што лакше издрже свјетску омразу и неправду наметнуту читавом нашем народу.“

АНТУНОВИЋ: БЕБЕ ДОНИЈЕЛЕ РАДОСТ

Скуп Гачана благословио је некадашњи парох ове општине свештеник Лазар Манигода, који је подсјетио на празник Сретења и дан Светог Симеона. Отац Лазар није заборавио да подсјети и помоли се Господу за протојереје Ивана Гргура и Рада Зеленовића и све уснуле у Господу.

И овога пута поздраве из Гацка пренио је замјеник начелника општине Гацко Радојица Антуновић, који је истакао да је српска престоница

» СЈЕЋАЊЕ НА МРАВЕ: Благоје Баковић

заједничка свима. Он је рекао да га посебно срећним чини податак да је у протеклој години у Гацку рођено 104 беба, скоро дупло више него у 2017. години. Антуновић је рекао да је општина препуштена сама себи, али да се упркос томе у Гацку доста тога ради на инфраструктурним пројектима, од којих је издвојио два као посебно значајна.

– Почели су радови на доградњи водоводног система са изворишта Придворица. Вриједност радова је већа од 5 милиона конвертибилних марака, а на пролеће креће изградња двије спортске дворане које ће коштати око 3 милиона марака – истакао је Антуновић и позвао све људе добре воље да дођу у Гацко.

БАКОВИЋ: ТРЕБАЛИ СМО УЧИТИ ОД МРАВА...

Након здравице угледног новосадског бизнисмена, али и великог добротвора Марка Милошевића, окупљенима се обратио и гласовити пјесник Благоје Баковић, који је веома бираним ријечима говорио о Србима из Херцеговине.

– Одговорно тврдим да су људи исто оно што и месо при кости, тако су и људи који су

» НАГРАДА ЗА НАЈБОЉЕ СТУДЕНТЕ: Славо Гокковић уручује награду једном од награђених студената Раду Црногорцу

при камену бољи и јачи, него они који расту при глини и иловачи. Зато мислим да су људи од рода и земље Херцегове племенитији онолико колико је племенитији и тврђи камен. Управо тај камен вјере Херцеговци су сачували, а историја је показала да је Херцеговина перјаница васколикога српства – рекао је Баковић који је потом казивао стихове своје пјесме *Сећање на мраве*.

– Када се пјесник једног честитог и многострадалног боготражитељског народа какав је српски сјећа мрва, обично их се сјећа у немравље доба, јер да смо ми Срби учили од мрва о њиховим мравињацима, о њиховим и нашим шумама шта треба да урадимо за наш мравињак, не бисмо доживјели да нас мравоједи спасавају „милојерним анђелима“, а ми да им кличемо како мравоједи немају алтернативу и како треба да се из мрва претворимо у мраве не би ли избјегли мрављу судбину коју није избјегао ниједан мравињак и ниједан мрав – рекао је Баковић. Поносни Србин казивао је стихове пјесме *Пољубац* у којој је веома сликовито описано данашње стање његове родне Црне Горе.

Већ по традицији приређена је и богата томбола у којој су међу наградама била два пршута, печено прасе, пет литара дуњоваче, али и вриједне књиге Ранка Гокковића, СПКД *Просвјета*, Сабрана дјела Радослава Братића, умјетничка слика, гусле и икона триптих Светог Василија.

Током вечери највећу пажњу гостију привукао је познати српски глумац Вук Костић, који је веома дуго и стрпљиво удовољавао свима који су имали жељу да са њим направе заједничку фотографи-

ју. Није крио добро расположење, а како је објаснио на сијелу Гачана није дошао случајно.

– Најпознатији Црногорци у Херцеговини, моји су кумови – рекао је Костић, уз осмјех је објаснио да је ријеч о вишегодишњем пријатељству са породицом Црногораца.

– Чињеница је да и поријекло моје породице допире до жуле Никшићке, а веома волим и радо идем у Херцеговину у којој заиста имам и пуно пријатеља – рекао је Костић.

У програму су још учествовали првак београдске опере Љубиша Беговић, пјеснициња Драгица Ивановић из Гацка, пјесник Угљеша Слијепчевић из Црвенке, мушка пјевачка група *Сава Владиславић* из Гацка, а за пјесму и провјерено право херцеговачко расположење потрудио се Богољуб Боле Бошковић са својим бендом из Гајдобре.

Организатори су се посебно захвалили спонзорима: Дејану Слијепчевићу, Родољубу Драшковићу, Жељку Влаховићу, Дарку Бајчетићу, Марку Кртолици, Воју Манојловићу, Петру Црногорцу, Марку Милошевићу, Андреју Шуши, Милети Кекићу, др Милимиру Кошутућу, Славо Гокковићу, Трифку Вуци, Дејану Мاستиловићу, Ранку Гокковићу, као и општини Гацко и СПКД *Просвјета* Гацко.

Међу гостима су били представници свих херцеговачких удружења у Србији, комплетна редакција листа *Нова Зора* предвођена Милошем Ковачевићем и Габријелом Братић, чланови борачке организације из Гацка, као и велики број угледних лекара, привредника, просвјетних радника...

Програм је на свој особен начин водио Миливоје Бештић.

» Глумац Вук Костић међу члановима пјевачке групе *Тешан Подруговић* из Гацка

СТУДЕНТИЊА МАЈА СКОКО НОВЧАНУ НАГРАДУ ПОКЛОНИЛА ДЈЕЦИ СА КОСМЕТА

Професор Војо Манојловић прогласио је најбоље гатачке студенте за ову годину и то Дијану Тепавчевић, студенткињу четврте године Филолошког факултета (руски језик) са просјеком 9,83. Маји Скоко, студенткињи треће године Електротехничког факултета са просјеком 9,67 и Раду Црногорцу, студенту четврте године Факултета политичких наука и добитника награде Фондације Предраг Симић коју додјељује породица Предрага Симића и амбасада Словачке.

Новчане награде уручио је Славо Гокковић, а посебно је поздрављена одсутна студенткиња Маја Скоко која је своју награду проследила Фонду за помоћ дјецы Космета.

» Светозар Црногорац, Трифко Ђоровић и Миленко Јахура

ЗЛАТНЕ ПОВЕЉЕ ЦРНОГОРЦУ И ЈАХУРИ

Трифко Ђоровић, уредник портала *Слободна Херцеговина*, који је и медијски покровитељ свих херцеговачких дешавања у Србији, поводом пет година од оснивања овог сајта уручио је Златну повељу Светозару Црногорцу. У образложењу је истакнуто да се ова повеља додјељује за „слободну ријеч и мисао, добротворство и изузетан допринос у очувању имена, наслеђа, културе и обичаја српске Херцеговине у матици Србији“. Ђоровић је овом приликом Златну повељу уручио и Миленку Јахури, председнику СНД *Пребиловци* за „храбро и достојанствено свједочење жртве народа Пребиловаца и изузетан допринос у очувању имена, наслеђа и културе сјећања српске Херцеговине у матици Србији“.

ХУМАНИТАРНО ГУСЛАРСКО ВЕЧЕ ПОСВЕЋЕНО ГРАДЊИ ХРАМА САБОРА СВЕТОГ ЈОВАНА КРСТИТЕЉА НА ЧУКАРИЦИ

Духовно мелемиште

У великој сали Коларчеве задужбине окупило се више од 700 душа да присуствује хуманитарној гусларској вечери под називом *Духовно мелемиште* коју је 2. фебруара 2019. године организовала Школа гусала *Сандић* из Београда.

Духовник Школе гусала *Сандић* архимандрит Стефан Вучковић, игуман манастира Велика Ремета благословио је овај духовни сабор, а здравицу је казивао Марко Милошевић, гласовити Херцеговац из Новог Сада.

Аплаузи су одзвњали Коларцем, а публика је уживала у гуслама, етно пјесмама, бесједи, фрули и фолклору. На сцени су се ређали народни гуслари Бошко Вујачић, Саша Лакетић, Властимир Бараћ, Ђорђе Тановић, Милан Ковачевић, као и Српски православни појци и пјевачица Марија Сандић.

Школа гусала *Сандић* представила је публици своје узданице Алексу Рончевића, Младена Терзића, Петра Манојловића, Милоша Слијепчевића, Николу Тошића и Свевлада Симанића који је имао запажен наступ, иако се прије само 4 мјесеца учланио у ову школу гусала.

ГЛОВОВАЦ: МОНТЕНЕГРИСКО ВЈЕШТИЧАРЕЊЕ

Бритка ријеч великог херцеговачког пјесника и филозофа Божидара М. Глоговаца погађала је право у центар.

– Подјеле у српском роду биле су онај камен о који се спотичемо до данашњих дана. У овом времену то споти-

цање је достигло своју кулминацију. Кад то кажем онда мислим на овај кукавни жалосни монтењегрски режим који обезвјеђује све што има српски предзнак – рекао је Глоговац и додао да су данашњи Дукљани као сопствену идеологију присвојили и научили напамет из *Горској вијенца*, монолога бабе која се казује као вјештица.

– „Купимо се на медено гувно, нико не зна од нас ће је оно. Возимо се на сребрена весла, лађа нам је кора од јајета. Зло мржњом чинит не можемо, ако нам је мио или својта, траг по трагу његов ископамо“. То је њихова сопствена идеологија. И, заиста, они плове на броду који је кора од јајета, плове у недођи-ју тражећи златно руно, а тај ће се брод каткад на плићак насувати. А кад су у питању сребрна весла, заборавили су да је за 30 сребрњака издат и разапет на крст Спаситељ наших душа. Додуше, они мрзومه кога воле и који је својта. А по дефиницији етногенезе Срби су им браћа по крви, по вјери и по језику, па њихов траг ископавају – рекао је надахнути Глоговац који је праћен бурним аплаузима казивао стихове своје пјесме *Крстиноруки*.

Разочаран и како је рекао постиђен дешавањима у данашњој Црној Гори говорио је и пјесник Благоје Баковић који је рођен у мјесту Бојишта код Бијелог Поља.

О раду саме школе гусала причао нам је њен творац Вукојица Сандић.

Школа је основана 6. марта 2010, а Вукојица нам је об-

јаснио како се постаје учитељ гусала.

– Након 18 година муко-трпног рада постао сам учитељ гусала. Слушао сам све гусларе, преслушавао, биљежио и записивао. Када сам све успио да скинем, написао сам ноте на потезе, по којима и сада радимо – описао је Сандић, који је истакао да је веома поносан што је сваким даном све већи број гусларских школа у Србији.

САНДИЋ: НАЈГОРЕ ЈЕ КАД НЕНАУЧЕН ДРУГОМ ПОСТАНЕ УЧИТЕЉ

– Срећа је што гусларске школе ничу, једини је проблем када ненаучен постане другом учитељ – примјећује Сандић, који је потом објаснио да се практични рад ове гусларске школе разликује од класичних наставних метода.

– Не постоји никакво временско ограничење, већ се мора учити док се не савлада. Када неки ученик постане сасвим добар, кажемо му да је завршио основно образо-

вање и тада прелази на виши ниво (средњу школу) – рекао нам је Сандић и појаснио да и оваква школа има оцјене и свој дневник.

– Код нас се учи и правилно дисање и правилан изговор. Анализирамо епску поезију по свим шавовима. Створили смо велики број гуслара, а поносни смо и на пехаре освојене на омладинским такмичењима – истиче Сандић који тврди да скоро свако дијете може да научи пјевати уз гусле.

– Мали је број дјецe који нису за гусле. Углавном су то она дјецa која неће да раде и вјежбају – објаснио је Сандић и додао да у школи имају три врсте програма прилагођене степену талента ученика. По његовим ријечима школа не може да гарантује успјех ученика уколико он није у потпуности фокусиран и посвећен раду.

– За коначан успјех пре-судан је мотив – закључио је Сандић.

ДРАГАНА БОКУН
ФОТО: МИЛЕ ШАПИЋ

ПАТРИЈАРХ ИРИНЕЈ ОСВЕШТАО ТЕМЕЉЕ

Интересовање за овај догађај било је изузетно, све карте су биле распродате, а неки су и стајали. Поред богатог програма разлог овако великог одзива публике био је и хуманитарни карактер ове вечери. Наиме, у најави је речено да Школа гусала *Сандић* у сарадњи са Хуманитарном организацијом *Дечије срце* прикупља средства за изградњу храма Сабора Св. Јована Крститеља на Чукарици. Колика је гужва била у публици најбоље илуструје податак да се једва нашла столица за ненаметљивог надлежног пароха цркве у изградњи протојереја ставрофора Милана Виленицу. Мада смо хтјели од њега да чујемо нешто више о цркви, он није био расположен за разговор. Према доступним подацима 16. априла 2017. године патријарх Иринеј је освештао темеље за градњу цркве Сабора Светог Јована Крститеља у Рупчинама на Чукарици. Патријарх је том приликом донаторки земљишта Борики Николић уручио високо признање Орден царице Милице – преподобне Евгеније, док је Срђану Коларићу, председнику општине Чукарица и Радету С. Петровићу, замјенику генералног директора Народне Банке Србије, уручио грамате за несепичну љубав и ревност према СПЦ. У холу Коларца биле су истакнуте кутије за помоћ за изградњу храма, тако да су присутни могли да дају и добротворне прилоге.

Организатор вечери Вукојица Сандић је рекао да је школа гусала смјештена на парохији будуће цркве и да су поред ове хуманитарне вечери у претходном периоду одржали неколико концерата са истим циљем. Као резултат хуманитарног рада школа је донирала највеће звоно за цркву тешко 400 килограма. Осим овога црква ће имати још два мања звона од 200 и 100 килограма.

ОДРЖАНО 22. КРАЈИШКО ВЕЧЕ У ОРГАНИЗАЦИЈИ КУД- А КРАЈИНА ИЗ БЕОГРАДА

Чувари крајишке традиције окупљају чланове од 4 до 94 године

Традиционално, сваке прве суботе у фебруару одржава се Крајишко вече у организацији КУД-а *Крајина* из Београда, па тако и ове године скуп је одржан 2. фебруара у ресторану *Језеро* на Ади Циганлији. Председник друштва Милорад Загорац у име домаћина поздравно је око 700 окупљених гостију, пожелио им добродошлицу и поручио да „није срамота научити туђе, већ је срамота заборавити своје обичаје“. Загорац је додао да је Друштво у свом раду имало кризни период

због смјене генерација, али да су и ту недаћу успјешно превазишли. Након уводне ријечи услиједио је културно-умјетнички програм.

Почетак програма био је резервисан за изворно стваралаштво, пјевачке групе, фолклор, рецитаторе и инструменталисте. Учествовала је Пјевачка група Бојане Николић, Мушка пјевачка група КУД-а *Крајина*, диплар и умјетнички стваралац Милан Вашалић, оркестар КУД-а *Крајина* и пјесник Никола Шевер из Удружења Личана *Лика* из Суботице.

Секретар Друштва Милош Калањ подсетио је на почетке организовања Крајишких вечери у Београду.

– Прво Крајишко вече организовано је 1997. године, то нас чини организацијом са најдужим стажом у области организовања крајишких вечери. За себе слободно можемо рећи да смо кровна организација у домену културно-умјетничког стваралаштва и чувања традиције – истакао је Калањ подсетивши на циљеве рада КУД-а *Крајина*, прије свега то су чување традиције, обичаја, пјесме, игре, ношња, стари занати, инструменти, а свакако и окупљање и повезивање Крајишника и пријатеља Крајине.

– Сваке године интересовање је веће, капацитети ресторана увијек су попуњени. КУД *Крајина* финансира се од средстава која се прикупе продајом карата и томболе на дружењу. Од тих средстава плаћају се ношње, путовања, фестивали, опрема, кореографи и сви остали трошкови у вези са радом КУД-а – објаснио је Калањ и поручио да је поносан што по први пут КУД има младу фолклорну секцију од 4 до 9 година и да у својим редовима

» Мушке пјевачке групе КУД Крајина и чланице пјевачке групе Бојане Николић

имају и дједа Бранка који има 94 године.

Охрабрени смо новом генерацијом фолклораша који ће бити окосница КУД-а у наредних 10–15 година. У протеклих двадесет и три године чланови КУД-а *Крајина* склопили су 14 бракова из којих се родило 21 дијете. Да бисмо сачували традицију, морамо је имати коме пренијети – закључио је Калањ.

У остатку вечери настављено је

народно весеље уз музичку подршку Моме Станића и Додира, Жељка Вукадиновића и Борислава Боце Томашевића, као и Миланке Вајагић, Саве Миодраг и Љубише Каплановић, Миле Делије, Миленка Крндије и бенда *Мерак Крајине*. У поноћ је приређена богата томбола у оквиру које је подијељено више од 50 вриједних награда.

ВЕСНА ВУКОВИЋ
ФОТО: МАРКО СКОРИЋ

» Милош Калањ

» Милорад Загорац

У БАЧКОМ ЈАРКУ ОДРЖАНО 11. ДРУЖЕЊЕ ЗЕМЉАКА ПОРИЈЕКЛОМ ИЗ ЛИВАЊСКО-ГРАХОВСКОГ КРАЈА

ГЛАВОМ У БАЧКОЈ, СРЦЕМ У КРАЈИНИ

У организацији Завичајног удружења Ливана и Граховљана у Бачком Јарку је 16. фебруара 2019. године одржано традиционално дружење земљака из ове двије крајишке општине које припадају Федерацији БиХ.

Водитеља програма Милица Марчета у најави је истакла да је овај скуп прилика да земљаци чувају завичај и обичаје од заборава подсјећајући се на окупљања у Црном Лугу, Грахову, Губину, Врбици, Пеуљама, Иветића Гају, Боровачи и другим мјестима.

Организатори су поздравили драге госте, међу њима и народног посланика Миодрага Линту председника Одбора за дијаспору и Србе у региону у Скупштини Србије.

ВУЈАНОВИЋ: ДОБРОТВОРНЕ АКЦИЈЕ СУ ПРИОРИТЕТ

У име домаћина госте је поздравио председник Управног одбора удружења Владимир Вујановић. Он је за *Српско коло* навео шта је све урађено у протеклих година дана.

– Удружење се укључило у више добротворних акција у старом крају, као што је обнова конака храма у Губину, поправка цркве у се-

лу Врбици. Учествујемо и у разним акцијама помоћи повратничким породицама и многим другим хуманитарним акцијама – рекао је Вујановић и додао да је у склопу овог окупљања организована хуманитарна акција.

– Сав приход од продаје књиге *Ливански Срби – њросвјетно-духовна заоставштина* двојице аутора, проф. др Бранка Докића и Радована Јовића, који вуку поријекло из наших крајева,

ЖИГА: ПОШТУЈУЋИ ДРУГЕ ПОШТУЈЕМО СЕБЕ

Присутне је поздравио председник општине Темерин Ђуро Жига наводећи да оваква дружења служе да се подсетимо ко смо, шта смо и одакле смо.

– У времену савремених технологија, када смо становници једног глобалног села, морамо се запитати шта је са нашим селима из којих смо потекли. Треба увијек нагласити да одатле црпимо извор наше снаге. Своју традицију треба да чувамо са поносом и достојанством, без намјере да друге потцењујемо и повријеђујемо. Поштујући друге, поштујемо себе – закључио је Жига.

намијењен је за асфалтирање пута до цркве и школе у селу Врбица. Ова књига бави се проучавањем историје школства, српске православне општине и духовности код ливанских Срба у 19. и 20. вијеку, као и представљањем најзначајнијих људи у културном стваралаштву

ливањских Срба у наведеном периоду. Ауторима се и овом приликом захваљујемо – рекао је Вујановић додајући да се сваке године за Илиндан на простору српских села у Ливанском пољу окупља велики број људи, а да Удружење током читаве године дјелује на побољшању услова

» Ђуро Жига

» Душко Ћутић

» Свештеник Илија Проле

живота Срба који тамо живе, иако је њих тамо реално мали број.

ЋУТИЋ: БЕСПЛАТНО ОБИЋИТЕ ЗАВИЧАЈ

Секретар Савеза и директор покрајинског Фонда за пружање помоћи избјеглим, прогнаним и расељеним лицима Душко Ћутић је похвалио рад Удружења, а затим подсјетио шта је све Фонд урадио за повратничке општине у Федерацији БиХ.

– Фонд је у сарадњи са завичајним удружењима организовао помоћ у набавци народних ношњи и других реквизита културно-умјетничким друштвима која функционишу у Грахову, Дрвару и Гламочу. Увели смо бесплатан аутобуски превоз од Новог Сада, преко Бања Луке, Петровца, Дрвара, Грахова до Гламоча и сви који желе могу да обиђу завичај и поздрављају одређене послове. Први полазак је 27. марта, а заинтересовани за пут могу се пријавити у просторијама Фонда до краја фебруара. Прошле године смо организовали и одлазак на Кочићев збор и преко 500 људи је имало прилике да буде присутно на овој манифе-

стацији – рекао је Ћутић и најавио даљу добру сарадњу са завичајним удружењима.

СВЕШТЕНИК ИЛИЈА ПРОЛЕ: САЧУВАЈМО ХРАМОВЕ

Присутнима се пригодном бесједом обратио пензионисани протојереј-ставрофор Илија Проле. Од 1995. године је свештеник у Бачком Јарку и уз донаторе Томислава Ђорђевића, Живојина Јанића и Радета Дикића, заслужан је што Бачки Јарак данас има прекрасан храм Успенија Пресвете Богородице. Отац Илија изразио је радост, част и задовољство што присуствује овом скупу и што у своје, и име његовог колеге мјесног пароха, може поздравити све учеснике овог дружења.

– Не смијемо заборавити свој завичај јер на то немамо право. Због наших гробова који су тамо, због наших храмова који су тамо, а немамо право ни због оних који су нам то оставили да сачувамо. Како они нама, тако и ми завичај и љубав према њему морамо да предамо својим покољењима – рекао је прота Илија дајући благослов за ово сабрање.

Услиједио је богат културно-умјетнички програм који

је започео са здравицом Милана Вашалића из Кикинде чији коријени досежу до Дрвара. Осим у бесједништву у наставку програма Вашалић се истакао и као врстан диплар. Изворне крајишке пјесме отпјевали су мушка пјевачка група КУД *Младен Стојановић* из Бачког Јарка, као и момци из групе *Крајишки соколови*.

Велики аплауз добили су и дјевојке и младићи из КУД-а *Вук Караџић* из Темерина, за извођење пјесме и игре, не само из Крајине већ читаве Србије. Пјесник Илија Ињац из Казанаца говорио је стихове из своје најновије збирке пјесама из завичаја, а своје пјесничко умијеће показао је и пјесникања Ранка Срдичић, поријеклом из Гламоча.

Како би ова дружења била што успјешнија велику помоћ пружила су предузећа и институције са нивоа покрајине, општине и самог мјеста.

ЗАХВАЛНИЦА ЗА ЈОВАНУ ВУЈАНОВИЋА

Председница Скупштине удружења Милка Јурић уручила је захвалницу директору ДП *Нови Сад Гас* Јовану Вујановићу, родом из Раданаца.

До краја вечери госте су одличним избором пјесама забављали оркестар Новице Текића и група *Крајишки соколови* из Новог Сада.

Осим њега дружењу Ливана и Граховљана присуствовали су и представници Удружења *Отијена Марија Ливанска*, Удружења Граховљана и пријатеља Босанског Грахова, као и Удружења крајишких комшијских општина: Гламоча, Дрвара, Петровца, али и представници Врбљана, Доњег Вакуфа, Мањаче, Удружења *Српски крајеви*, Савеза крајишких удружења... **ЖЕЉКО ЂЕКИЋ**

» Здравко Ињац, Миодраг Линта, Неђо Козомара и Владимир Вујановић

ОДРЖАНО ТРАДИЦИОНАЛНО 6. ЛИЧКО ПРЕЛО У СУБОТИЦИ

У ресторану Спартак 23.2.2019. у организацији Удружења Личана Лика одржано је Личко прело где се окупило преко 350 гостију.

Како нам је рекао председник Удружења Милош Борјан Личко прело је традиционално окупљање људи у зимском, односно карневалском периоду. У свијету се овакве манифестације обиљежавају карневалима, али за наше подручје су карактеристичне вечере и дружење уз музику.

– За прело су отворена врата свим људима добре воље, тако дајемо свој допринос у развоју мултикултуралности у Суботици. Подручје на којем боравимо, територија Војводине, богата је разним културама и обичајима, а све то не би било тако криво да се те културе не прожимају, обогаћују и да једни друге не учимо поштовању, традицији и познавању различитости – нагласио је Милош Борјан.

С обзиром да је ова година стогодишњица од првог организованог доласка Личана на просторе Војводине, у народу позната као „Краљева колонизација”, чланови литерарне секције Удружења приредили су пригодан програм. У томе су им помогли и КУД *Крајина* из

Београда и КУД *Марко Орешковић* из Бачког Грачаца.

Присутнима се обратио Срђан Самарџић члан Градског вијећа задужен за подручје туризма, инвестиција и међународне сарад-

ње. Личани су угостили пријатеље Удружења, који им помажу у раду на очувању традиције и културне баштине. Већ по традицији, Удружење је и ове године дио средстава дала у хуманитарне сврхе и до

за довршетак градње Храма Благе Марије на Банстолу.

Удружење Личана Лика Суботица основано је 2013. године са циљем да окупи људе чији коријени потичу са простора Лике како би

његовали своју културу и сачували вриједне обичаје као и сопствени идентитет на овом поднебљу. За славу Удружења одабран је Свети Димитрије којег обиљежавају великим скупом у новембру мјесецу. Удружење се бави израдом традиционалних рукотворина, као што су домаћи сапуни, сувенири, одјевни предмети и друго, а кроз пјевачку и литерарну секцију труде се да његују и очувају стваралачка дјела настала кроз генерације предака.

Наравно Личани нису заборавили великог научника Николу Теслу. Његов лик и дјело прослављају у јулу мјесецу обиљежавањем *Дана Николе Тесле* у Суботици, када се кроз културне, умјетничке, спортске и проналазачке активности сјећају овог великог човјека потеклог са простора Лике, а покренули су и иницијативу да се у Суботици изгради спомен обиљежје Николи Тесли.

Кроз богат културно-умјетнички програм, организатори су показали да су дорасли задатку, те су Личани старији и они мало младићи заједно са својим сународницима уживали у пријатном дружењу уз пјесму и игру, уз обећање да ће се срести на истом мјесту следеће године.

У СУБОТИЦИ ОДРЖАН САБОР СТАРОГА КРАЈА И СРПСКОГ ОБИЧАЈА

Херцеговци у Бачкој прославили Сретење

Дан Завичајног удружења Херцеговина обиљежен је на Сретење 15.2.2019. као и сваке године у Хотелу Пајриа у Суботици.

Херцеговци и њихови гости су уживали у богатом културно-умјетничком програму.

Најприје се представила Виолета Радић, студент етномузикологије у Новом Саду, затим, пионирска женска пјевачка група КУД-а Љубиње, мушка пјевачка група Удружења за очување народне пјесме и игре Сава Владиславић Гацко, Љубиша Атељевић, народни гуслар родом из Требиња, Милован Симић, ученик Музичке школе из Суботице је свирао виолончело.

ДРАГОСЛАВ АНДРИЋ НОВИ ПРЕДСЈЕДНИК УДРУЖЕЊА

Изборна скупштина Удружења одржана је 9. фебруара 2019. године. На њој је за новог председника Удружења изабран Драгослав Андрић, а досадашњи председник Сретен Пиштало остаје активни члан.

– Суштина одржавања оваквих вечери је одржавање традиције Херцеговаца који су последице Првог или Другог свјетског рата, последице ових најновијих збивања дошли на подручје суботичке регије. Поред тога што се трудимо да будемо добри домаћини, прилагођавамо се и старосједиоци-

» Херцеговачка добродошлица на сјеверу Бачке

ма, и дајемо свој допринос развоју нашег новог дома, у овом случају Суботице – рекао је Андрић.

Здравцу је говорио проф. др Јово Радош и подигао чашу у славу јуначким прецима и на здравље потомцима и између осталог цитирао стих херцеговачке ганге „Херцеговци када се сложе и олово пливати може”.

Драги Вучковић начелник Сјевернобачког управног округа обратио се скупци са ријечима да се Србија и Република Српска увијек срећу на најбољи начин, да буду радост једни другима.

Срђан Самарџић, члан Градског вијећа задужен за туризам, инвестиције и међународну сарадњу пожелио је свим Херцеговцима да се пријатно осјећају у Суботи-

ци, и да се дуго година окупљају у што већем броју.

ШАПУРИЋ: ШИРИМО МОСТОВЕ ПРИЈАТЕЉСТВА

Бојан Шапурић, замјеник председника Скупштине Града Требиња је донио поздрав из Херцеговине.

– Желим да и даље гајите љубав према Херцеговини, ширите нераскидиве мостове пријатељства и останете мјесто окупљања. Вече Херцеговаца је значајно јер окупља људе из културног, политичког и друштвеног живота Србије и Републике Српске. Сматрам да је изузетно важно да се у Суботици као и у цијелој Војводини очувају традиција и култура Херцеговине и Херцеговаца – рекао је Бојан Шапурић.

Познати српски пјесник, добитник мноштва награда, аутор књига за одрасле и дјецу, човек којем је Свети архијерејски синод Српске православне цркве додијелио 2016. Орден Светог деспота Стефана Лазаревића, Благоје Баковић, говорио је своје стихове.

– Аутор сам пјесме Сје-

» Нови председник Драгослав Андрић

ћање на мраве. Питали су ме чега се то пјесник сјећа када се сјећа мрава. Када се један пјесник много честитог и страдалног рода какав је српски сјећа мрава, обично их се сјећа у немравље доба. Да смо ми Срби учили од мрава, шта треба да урадимо за наш мравињак, не бисмо доживјели да нас мравоеди спасавају милосрдним анђелима, а ми да кличемо како мравоеди немају алтернативе и да журимо да се из мрава претворимо у мравоеде не би ли избјегли своју мрављу судбину коју нико није избјегао – рекао је Благоје Баковић, и нагласио како иако је из Црне Горе драго му је када га Херцеговци сматрају за свог пјесника.

Парох коњички рејер Милан Бужанин и парох суботички Драган Стокин благословили су вечеру.

КУД САВА ВЛАДИСЛАВИЋ ИЗ ГАЦКА ИЗДАЈЕ ЦД

Дан завичајног удружења Херцеговина увеличали су и чланови мушке пјевачке групе Удружења за очување

народне пјесме и игре Сава Владиславић из Гацка.

– Први пут смо вечерас у Суботици. Удружење постоји осам година, а пјевачка група ради три године веома интензивно и добитници смо многих признања и награда на такмичењима у изворном пјевању – рекао нам је Лазар Окиљевић председник Удружења за очување народне пјесме и игре Сава Владиславић Гацко и додао да је у припреми издавање њиховог првог ЦД-а.

Пјевачка група пионирског ансамбла која је дио КУД-а Љубиње допутовала је у Суботицу на челу са председником КУД-а Десанком Радић.

– Дјевојке су пресрећне што су дио свега овога и што овако значајан дан, као што је Сретење, прослављају са људима нама блиским. Иако смо удаљени километрима, блиски смо срцем и душом – рекла је Десанка Радић председница КУД-а Љубиње.

ПОТОМЦИ РАТНИКА

На овом окупљању Херцеговаца упознали смо и Субо-

тичанку по рођењу, а Херцеговку по поријеклу Миланку Ивковић која је са нама подијелила причу о свом прајдељу.

– Мој прајдед Спасоје Ивковић се родио 1850. године у Доњем Дрежњу код Невесиња. 1875. године је учествовао у Херцеговачком устанку „Невесињска пушка”. Када је почео Први свјетски рат имао је преко 60 година, али га то није спријечило да пријеђе Дрину и у Чачку се пријави у добровољце и оде на фронт – рекла нам је Миланка Ивковић и додала како је њен прајдеда добио парцелу 1922. године на сјеверу Бачке, али се тек у новембру 1945. године са породицом доселио у Нови Жедник гдје је живио до 1955. године.

Иванка нам је рекла да Херцеговци који живе у добровољачким селима око Суботице (Душаново, Вишњевац, Мишићево, Рата, Хајдуково) су потомци храбрих људи који су исписали историју српског народа.

Занимљиво је да се Спасојев унук Томислав Ивковић својевремено прославио као голман загребачког Динама, београдске Црвене Звезде, а са репрезентацијом Југославије освојио је треће мјесто на ОИ 1984. године у Лос Анђелесу. Са репрезентацијом је стигао и до четвртфинала Свјетског првенства у Италији 1990. године. У том четвртфиналу Ивковић је одбранио пенал славном Марадони, али то није било довољно да Југославија избаци тада великог фаворита Аргентину.

Херцеговина цијели свијет насели, а себе не расели. На југу Српске егзистира мала, а велика, посна, а поносна Херцеговина – Светог Саве дједовина. **ДРАГАНА БОКУН**

НАТАША НИНКОВИЋ: ЗАВИЧАЈ ИЗНАД СВЕГА

Пјесник Благоје Баковић је покљонио своје збирке пјесма глумици Наташи Нинковић која се том приликом обратила присутнима.

– Мислим да је јако значајно у времену у којем живимо брзог темпа, лаког профита и отуђености издвојити вријеме да његујемо традицију и чувамо сјећање и вриједности наше дивне Херцеговине – рекла је Наташа Нинковић.

» Борислав Ераковић, Бошко Ераковић, свештеник Илија Анђелић, кума славе Милијана Цветичанин, Стево Шимић

Удружење Славонија и Барања из Суботице обиљежило крсну славу

У ресторанима Нада Славонци и Барањци са подручја Сјевернобачког округа прославили су славу Сретење Господње. Славски колач пресекали су и славско жито освештали отац Илија Анђелић и ђакон Дарко Ивковић, који је рођен у Боботи код Вуковара. Овогдишња кума славе била је дипл. економиста Милијана Цветичанин.

– Драго ми је што сам прошле године била кума нашег Удружења, жељела бих да се и наредне године окупимо у истом, али и већем броју, да не заборавимо одакле смо, да не заборавимо наше коријене – рекла је Милијана Цветичанин која је кумство предала Жељку Перићу.

БОШЊАК: ТРЕБА ДА ЧУВАМО ЗАВИЧАЈ

Председник Удружења мр Стеван Бошњак се обратио присутнима са жељом да се што чешће и масовније окупљају.

– Треба да чувамо завичај, крсну славу, завичајне пјесме. Добро је да се нађемо овдје да се не бисмо изгубили у простору и времену, имамо куће гдје сада само вјетар отвара врата – рекао је мр Стеван Бошњак.

АЦАН: КЛУБ ИЗ БАЧКЕ ТОПОЛЕ ПРОСЛАВЉА ЈУБИЛЕЈ

Радо виђен гост у Суботици је Благоје Ацан, секретар Клуба досељених и прогнаних лица општине Бачка Топола и од про-

шле године потпредседник удружења Славонија и Барања.

– Желим да се срећемо у што већем броју и будемо што активнији – рекао је Благоје Ацан и додао да Клуб ове године 30. марта на Крајишкој завичајној вечери прославља јубиларних 20 година од оснивања.

ГВАРОРАЦ: СЛАВИМО И КАД НАМ СЕ ПЛАЧЕ

Присутне је поздравио и Саша Гварорац, председник Скупштине Савеза српских удружења Сјевернобачког округа.

– Прије неколико дана сам прочитао један диван стих који каже да народ који је страдао, последице тога има снаге поново да слави

и весели се, је велики народ. Ми смо заиста пуно страдали у овоме рату, али и након 23 године имамо снаге да славио – рекао је Саша Гварорац.

Славонци и Барањци су угостили и двије Рускиње. Дарија Сентијакова и Аљона Осетрова су гимназијалке из Русије, које су размјеном ученика између Русије и Србије стигле у Суботицу. Прва је из Воткинска, Република Удмуртска, а друга из Јекатеринбурга, Урал.

Госте је последице вечере почастиио Кејтеринг Ацан (Владимир Ацан и Радмила Ждрња) из Суботице укуским колачима.

ДРАГАНА БОКУН

ОДРЖАНО 35. СЛАВОНСКО ВЕЧЕ У СМЕДЕРЕВУ

» Станиша Радојчић, Душан Вуксановић, Стево Војнић, Младен Бранежац, Миодраг Линта, Симеон Јовановић, Драган Војновић, Перо Књегињић и Милан Трбојевић

Славонија у престоници српске деспотовине

У ресторану *Холивуд* у Смедереву 22. фебруара 2019. године окупило се око 550 Славонаца и пријатеља Славоније које су домаћини из *Удружења за његовање културних традиција и обичаја Славонаца* у Смедереву дочекали са погачом и сољу и чашицом ракије како то домаћински обичају налажу.

На самом улазу се могла чути пјесма чланова ансамбла *Звуци завичаја* на челу са Љубаном Покрајцем, што је одмах могло наговјестити одличан провод.

Присутнима се обратио и председник Скупштине Града Пожареваца.

– Народ који нема коријене и традицију не може очекивати ни неку љепшу и бољу будућност – рекао је председник Скупштине града Пожаревац Бојан Илић и захвалио се домаћинима на гостопримству.

МИОДРАГ ЛИНТА: ДА НИКАДА НЕ ЗАБОРАВИМО КО СМО И ШТА СМО

На радост домаћина Славонско вече у Смедереву је посетио и председник Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије Миодраг Линта.

– Славонци и други крајишки Срби доживјели су геноцид у Другом свјетском рату, доживјели су брутално етничко чишћење, злочине, отимање и пљачкање њихове имовине деведесетих година, али нису клонули духом, наставили су да се боре у новом завичају у Србији и широм свијета, да обезбиједи за своју породицу бољи живот. У тој борби нису заборавили своје коријене, нису заборавили своју традицију, обичаје и културу – рекао је Миодраг Линта и додао како вјерује да ће Славонци преносити традицију и обичаје на своју дјецу и унучад. Да никада не заборавимо ко смо и шта смо, и да ћемо се још дуго дружити и сјећати се Славоније и Крајине.

СИМЕОН ЈОВАНОВИЋ: НАЈСТАРИЈЕ ДРУЖЕЊЕ СРБА ИЗ СЛАВONIЈЕ

Удружење за његовање културних традиција и обичаја Славонаца у Смедереву је основано 1981. године на иницијативу Пере Књегињића, Пере Менчанина и Милана Трбојевића, а први

председник је био Васо Бојчић. Прво Славонско вече одржано је 1982. године у ресторану *Касина*, гдје се окупило 180 људи. Обичај је да увијек буде у другој половини фебруара. Карактеристично је да се од прве вечери до данас увијек одржава Плес срца и Лутрија.

Симеон Јовановић је председник удружења већ 23 године. Да тај посао успешно и одговорно ради могли смо се увјерити јер од самог дочека на вратима, па до краја вечери све је текло беспријекорно.

– Славонско вече је мјесто гдје се Славонци, данас расијани по цијелом свијету, са својим новим комшијама и пријатељима друже, гдје се подсјете свог краја, обичаја и пјесме. Славонци су веселе природе, а највећи успјех је управо дружење. Поред гостију из Смедерева и околине долазе земљаци из Њемачке, Шведске и Аустралије – рекао је председник Удружења Симеон Јовановић настањен у Пожаревацу од 1970, а родом из Миљановца код Дарувара.

Симеон са задовољством истиче да велики допринос успјеху свих Славонских вечери дају пријатељи. То су Печењара *Козар* из Пожареваца, *Стаклоформ* из Салаковца, Предузеће за професионалну рехабилитацију и запошљавање лица са инвалидитетом из Београда, *Муџашиа аушо* Београд, *Naai* Спортска опрема Београд, *Лазаро* Пожаревац, *Винарија Живковић* Кличевац, Ресторан *Холивуд*, *Фото СД* Смедерево, *Совиша Релакс* Смедерево и други.

– Ово је најстарије дружење Срба из Славоније у Србији и изван Србије које се одржава у континуитету. Само три године нисмо одржавали Славонско вече, када је био погром наших људи, 1991, 1992. и 1993. године – рекао нам је Симеон Јовановић.

Најстарији Славонац ове вечери је био деведесетогодишњак Никола Пауновић из Смедерева, а родом из Михољачких Мартиноваца који је написао и историјат свога села од 1848. до 2013. године.

– У Смедерево сам дошао 1951, а 1955. године је дошла и моја породица. По декрету као млад техничар послали су ме у Пожаревац, а у Бору сам завршио техничку шко-

» Симеон Јовановић – председник Одбора

лу, био сам политички организован и цијели радни вијек сам провео у Жељезари. Ово дружење ми се врло допада, а и моја дјеца долазе. Увијек сретнем људе које нисам дуго видио – рекао нам је Никола Пауновић који је прије неколико година био у свом селу које није посетио 51 годину.

Књегињић Перо из Михољачких Мартинаца један је од оснивача Удружења.

КЊЕГИЊИЋ ПЕРО: ЗА 34 ВЕЧЕРИ САМО 18 ЧАША РАЗБИЈЕНО

– Био сам на личној вечери, и тада сам дошао на идеју да оснујемо удружење. Постоји анегдота везана за организовање прве Славонске вечери када је хармоникаш добио позив за војну вјежбу и остали смо без музике. Један од наших земљака Гојко Малбаша, рекао нам је да иде у Славонију да доведе музику. Одлази на забаве по селима и налази Милана Милаковића (Црни Бисери). Петнаест година су долазили да свирају – рекао је Перо Књегињић.

– Сви Славонци у Смедереву су фини породични људи, имају свој посао, куће, станове. Сви су се снашли. Увијек је весело, нема инцидента. За 34 вечери одржане до сада

само је 18 чаша разбијено, и то није било на мјерно – додао је Перо Књегињић.

Стеван Војнић из Грубишног Поља је у Смедереву од 1961. Радио је као инспектор за нафту и нафтне деривате. И од првог дана од оснивања Удружења је у Одбору.

– Славонци се друже и мимо завичајне вечери. Нема породице Славонаца у Смедереву, а да се људи не познају – рекао је Стеван Војнић који радо одлази у родни крај, као и његова дјеца.

Треф Бенд је забављао госте, а подијум за плес је увијек био пун. Весели Славонци су се забављали до раних јутарњих часова. А многи од њих су однијели и богате награде својим кућама. Побједници у Плесу срца добили су 100 евра (поклон фирме "Стаклоформ"), док је на лутрији било преко 100 награда.

У Смедерево је дошао и Никола Цодан из Кукуњевца (Пакрац), тренутно настањен у Земуну.

– Био сам један од спонзора претходних година јер имам приватну фирму *Цодан*, бавим се грађевинском лимаријом. Сваке године долазим, ево већ 18 година. Дружимо се, лијепо нам је, домаћини су врхунски. Испштује се све што треба, од почетка када се дође, све иде по протоколу – рекао нам је Никола Цодан.

Са Славонцима се веселе и Смедеревци, тако на Славонске вечери већ неколико година долази и Милош Спасојевић.

– Ово дружење, са људима који су дошли, који су пуни духа, срца отвореног, увијек весели, је врхунско. Домаћини и организатори су изванредни, одлична музика и храна – рекао је Милош Спасојевић и додао како они у Смедереву обиљежавају Светог Трифуна заштитника виноградарства.

Неколико пјесаме је отпјевао и Илија Књегињић. Сви су се сложили у једном да су Славонци у Смедереву сложни и вриједни. И поред многих обавеза око организације домаћини су сваког госта срдечно дочекали на вратима. Богата трпеза, услужно особље, одлична музика, топли сусрети, срдачни разговори и богате награде испунили су ово 35. Вече Славонаца.

ДРАГАНА БОКУН

Прикупљање помоћи за обнову Цркве Успења Пресвете Богородице у Сврачковом Селу

Нашој редакцији се јавио Дане Свилар из Бачког Брестовца, један од неколико младих поријеклом из Лике који су се окупили око идеје и жеље да се обнови Црква Успења Пресвете Богородице у Сврачковом Селу у општини Удбина.

Сврачково Село се од распада Југославије до августа 1995. године налазило у Републици Српској Крајини. До територијалне реорганизације у Хрватској насеље се налазило у саставу бивше велике општине Кореница.

Сеоска црква посвећена Успењу Пресвете Богородице (Велика Госпојина) подигнута је у другој половини 18. вијека и била је средиште парохије којој су, поред Сврачковог Села,

припадала и села Крбава (Пишаћ) и Толић. Њен посљедњи парох био је прота Милан–Миња Грбић којег су усташе 1941. године са породицом протјерале у Србију. Цркву су, по завршетку Другог свјетског рата, срушили комунисти, махом Срби.

Из Сврачковог Села су поријеклом прота Манојло Грбић, аутор више црквених расправа и књига, од којих је најпознатије тротомно Карловачко владичанство, као и један од првих српских психијатара, универзитетски професор Немања Вурдеља.

Према попису из 1991. године, насеље Сврачково Село је имало 182 становника, од којих је било 176 Ср-

ба, 1 Хрват и 5 осталих. Сврачково Село је према попису из 2011. године имало 10 становника.

Жељу за обновом цркве највише су изразили људи поријеклом из тог села. Чишћење подручја око цркве је почело 18.2.2019.

– Молио бих све заинтересоване да се укључе и помогну обнову цркве. Поред мене има још младих поријеклом са тог подручја који су заинтересовани да помогну и да се црква за почетак покрије – рекао је Дане Свилар, који није рођен у Лици, али је изузетно везан за крај из којег потиче. За потребне информације можете се обратити на мејл volimlikualikadaleko13@gmail.com

ОДРЖАНА ДЕВЕТА СЈЕДНИЦА СКУПШТИНЕ УДРУЖЕЊА ОЋЕНА МАРИЈА ЛИВАЊСКА ИЗ БЕОГРАДА

Ливњаци се спремају за прославу великог јубилеја – 800 година постојања СПЦ

У Великој сали ГО Звездара, 2. марта 2019. године је одржана девета сједница Скупштине Удружења *Оћена Марија Ливањска* из Београда.

На сједници је био верификован пријем нових чланова који су Удружењу приступили након Осме Скупштине; размотрени и усвојени: Записник са Осме Скупштине, Извјештај о раду Удружења у 2018. години, као и План рада за 2019. годину.

Удружење је основано 1998. године уз благослов преосвештенства тадашњег епископа бихаћко-петровачког Хризостома, подршка цркве је од великог значаја за чланове Удружења. Подршку су имали и на овој сједници јер је присуствовао парох ливањски јереј Предраг Црепуља.

ПРЕДРАГ ЦРЕПУЉА: ТРУДИТЕ СЕ ДА УЧИНТЕ МОГУЋЕ ОД НЕМОГУЋЕГ

– Велики значај нашег Удружења је баштињење наше историје, наших мука, и побољшање живота нашим повратницима. Велики значај вас који сте изван завичаја да својим земљацима који су у завичају дате моралну подршку, није им неопходно много материјалног, скромни су, али када знају да неко мисли на њих, то их чини срећним – рекао је отац Предраг Црепуља и додао да се захваљујући Ливњацима опет нешто гради, цркве се обнављају, иконе изгледају као нове.

– Владика, епископ Србије је видећи на терену колико мало људи живи, и колико се обнавља на том простору, одлучио је да прослава 800 година од када је Свети Сава издејствовао самосталност Српској православној цркви, буде управо у Ливну, иако има много других градова гдје има више Срба. Препознао је вашу жртву и труд да учините од немогућег могуће – рекао је отац Предраг Црепуља.

Председница Управног одбора Гордана Достанић је говорила више о раду Удружења у претходној години и о плановима за 2019. годину.

АКТИВНОСТИ И АКЦИЈЕ

Божићно и васкршње традиционално даривање дјецe и старих лица у Ливањском пољу. У то спада и симболично давање подстрекa дјецe која остварују завидне успјехе у школи и спорту. Као и помоћ коју Удружење уручује повратницима. Прошле године је уручена помоћ породици Вулић, ове године се припрема браћи Калаба из Бастаса.

Радови на обнављању спомен капеле. Годинама је Удружење активно на том пројекту. Остало је још постављање целивне иконе, кивота са моштима мученика, витрина са предметима и фотографијама страдалих. У вези са освећењем спомен капеле чека се одлука епархије, као и одлука Светог синода у вези са канонизацијом.

Спомен гробље на Барјаку се такође уређује. Треба да се заврши списак свих страдалих и постави на споменику на унутрашњој страни према гробљу.

Обнова порушеног споменика у Чапразлијама. Црквиште и гробље у Голињевоу, црква је стављена под кров, урађена је столарија, има још много посла, унутрашњи радови, фасада. Прошле године је последије 77 година одржана прва служба у Голињевоу.

» Свештеник Предраг Црепуља, Милош Дамњановић и Дијана Ковачић

» УСПИЈЕВАЈУ У НЕМОГУЋОЈ МИСИЈИ: Чланови Удружења ОМ Ливањска

– Замолила бих вас јер је врло тешко доћи до потомака Голињеваца да се придруже обнови на начин на који сматрају примјерним – рекла је председница Управног одбора Гордана Достанић и додала како поред Голињеваца, апелује и на Челебићане и Губеране јер се ограђује гробље и зида капела у Челебићу и ограђује гробље у Губеру, да се придруже овим акцијама.

Прилагођавање парохијског дома у Врбици за коначиште, у прошлој години су завршени радови на реконструкцији крова, а прикупљају се средства за приступни пут до парохијског дома у Врбици.

Парохија Губинска је ангажована на пројекту изградње коначишта у порти Губинске цркве, али инфраструктурно је везано за Удруже-

ње *Оћена Марија Ливањска*. Изградњи парохијског дома у Губину и реконструкцији парохијског дома у Врбици придружују се и братска удружења Граховљана.

Удружење активно ради и на формирању архиве баштине, скенирању црквених књига, обиљежавању српских кућа цијелог Ливањског поља, и Управни одбор апелује на све да доставе фотографије и документа за архиву, ако их посједују.

Чланови Управног одбора су замолили пароха Предрага да из прве руке пренесе присутнима докле су стигли радови на цркви и парохијском дому у Ливну.

– Одрадили смо земљане радове, сада имамо пут који пролази кроз цијелу порту и повезује улице које окружују костурницу, парохијски дом и Саборну цркву Успења Пресвете Богородице. Знатно је проширен простор изнад спомен костурнице који ће бити у овој години уређен као парк са спомеником наших жртава. То ће бити мјесто гдје ћемо се моћи окупати последије богослужења да дјеца могу да се играју. Парохијски дом је добио нови приступ са улице и двије велике терасе. Парохијску библиотеку смо обогатили уз помоћ Удружења и уз помоћ Канцеларије за сарадњу с дијаспором и Србима у регио-

на са 100 квалитетних наслова. Појавили су се и анонимни донатори по рођењу Ливњаци, како православци тако и католици, за сада имамо око 350 или 400 књига.

Школа српског језика и књижевности показује значајне резултате захваљујући професорима Ани Кришто, гдје дјеца уче језик, књижевност, културу и традицију Срба.

Владимир Вујановић председник Управног одбора Завичајног удружења Ливљана и Граховљана из Бачког Јарка захвалио се на позиви и истакао да је прошле године остварена лијепа сарадња са београдским удружењем. Помогли су неке од споменутих пројеката.

СТЕВАН БАЊАЦ: БАВИМО СЕ ВИШЕ ЖИВИМА

Стеван Бањак председник Удружења Дрварчана из Београда се осврнуо на чиницу да се Срби Ливањског поља најчешће највише баве мртвима.

– Имам утисак да се мало бавимо живима, а ако се не будемо бавили њима неће бити Срба ни у Дрвару, ни у Грахову, о Ливну да не причамо – рекао је Стеван Бањак, а овом приликом су се Ливњаци захвалили Дрварчанима на уступању њихових просторија за састанке.

САВА ШУЊКА: БУДИМО ДИО ИСТОРИЈЕ

Сава Шуњака члан Удружења *Оћена Марија Ливањска*, задужен за рад подружнице из Новог Сада се јавио за ријеч.

– Ми данас, и сва друга Удружења смо нешто направили, то је историја коју ће неко читати за 50, 100 година. И остаће тај споменик, та костурница уграђена. Апелујем на све да учествујемо у тој историји коју ми тамо правимо, као што су некада наши богати трговци изградили цркву, школу и споменике – рекао је Сава и додао како треба да искористе што су се појавили људи који су то све покренули и доста се тога направило, што изазива поштовање код свих.

На самом крају сједнице смо питали председника Удружења *Оћена Марија Ливањска* Николу Петровића шта је то што ово Удружење чини тако успјешним.

– Менталитет нас Ливњача је такав, ми православни Срби из тих крајева имамо културу односа међу људима и поштовање. То се пренијело и на нас потомке. Резултат свега тога је и наш Управни одбор који цијело ово Удружење чини озбиљним, јер у том Управном одбору су све образовани људи са два доктора наука, магистрима економије и све што радимо, радимо у складу са законом и уз благослов Српске православне цркве што је од великог значаја за наш рад – рекао је Никола Петровић.

Сједницу је водила Дијана Ковачић док је записничар био Милош Дамњановић.

Поред јереја Предрага Црепуље сједници су присуствовали и отац Савко Плавшић, парох цркве Светих апостола Петра и Павла из Грахова, и беченски парох отац Немања Бошковић, поријеклом из Ливна.

ДРАГАНА БОКУН

ЈЕДНОГЛАСНО ИЗАБРАН НОВИ ПРЕДСЈЕДНИК КРОВНЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ СРПСКИХ ГУСЛАРА СРБИЈЕ, ЦРНЕ ГОРЕ И РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Славко Јекнић: Наша је обавеза да стварамо добре гусларе и још боље људе!

У Пријепољу је 9. фебруара 2019. године одржана редовна Изборна скупштина Савеза српских гуслара.

За председника ССГ једногласно је изабран Народни гуслар Славко Јекнић. Чланови ИО су Јово Радош, Влатко Војводић, Вукота Говедарица, Светолик Лазовић, Крсто Анђелић, Здравко Кнежевић, Бошко Голијанин и Рајко Милојевић.

Нови председник Скупштине ССГ је Милан Радовић, а потпредседник Зоран Голубовић.

У свом обраћању нови председник Славко Јекнић истакао је да је неопходно подизати свијест код људи који се баве гуслањем и пјевањем уз гусле, да је то национални интерес, и да сви морамо понешто жртвовати зарад вишег циља, па чак и онда кад нам се чини да су наша права повријеђена.

– Грешке су могуће у свему, али је лоша намјера увијек препозната, као људска слабост и лоша особина, па ма од кога

долазила. Треба радити на промоцији гусала и трудити се да изграђујемо себе као људе који проносе славу наше традиције, историје, културе и духовног наслеђа наших предака. Треба његовати наше народне епске пјесме, и за сваку похвалу је то што је пјевање народне поезије уврштено као обавеза гуслара на свим фестивалима – истакао је Јекнић.

Он је тражио да се поштује кодекс српских гуслара, а најавио је да ће убудуће бити значајно пооштрени критеријуми за жири.

Посебно се осврнуо на рад школа гусала. – Да би се нешто звало школом, подразумева се да та установа има одређени план и програм, да има адекватне предаваче и да процес учења траје у складу са усвојеним плановима – рекао је Јекнић, који је иначе и професор предмета Гусле у Музичкој школи *Мокрањац* у Београду.

Јекнић је такође нагласио да ће сви чла-

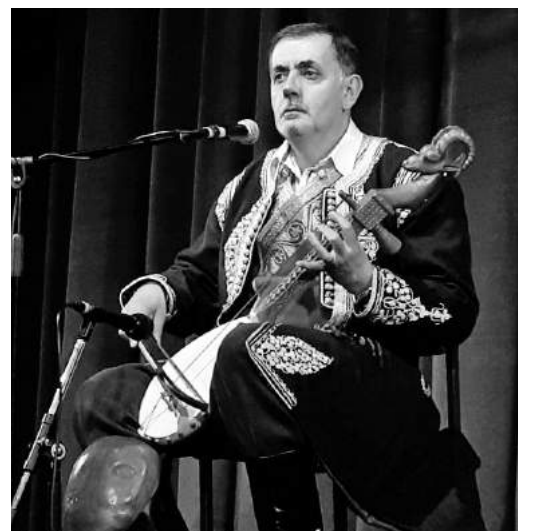
нови Савеза морати редовно да измирују чланарину и позвао гусларска друштва на јединствено дјеловање.

Послије скупштине, одржано је гусларско вече посвећено Бесмртницима Пријепоља, под покровитељством Министарства културе и информисања Србије у организацији Савеза гуслара Србије, ДГ *Милешевац* и Дома културе *Пријепоље*.

Учествовали су неки од најбољих српских гуслара из Србије, Црне Горе и Србије. Публика је салу Дома културе испунила до последњег мјеста.

Честим и дугим аплаузима поздрављени су Бошко Вујачић, Максим Војводић, Славко Јекнић, Горан Перовић, Рајо Војиновић, Витомир Арсенић, Бранко Несторовић, Данило Пузовић, Ивица Томашевић, изворне групе, фрулаши, здравичари и остали учесници програма.

Програм је зналачки водио Жељко Чуриновић.

» ГУСЛАРИ БЕЗ ДИЛЕМА: Славко Јекнић нови је председник Савеза српских гуслара

ПРЕДСТАВНИЦИ УДРУЖЕЊА ЛОГОРАША И ПОТОМАКА ЈАСЕНОВАЦ, САВЕЗА ЈЕВРЕЈСКИХ ОПШТИНА И СУБНОР-А ПОТПИСАЛИ МЕМОРАНДУМ О САРАДЊИ

Истина је снажнија од било какве моћи

Поводом Међународног дана сјећања на жртве 4.2.2019. године Милинко Чекић почасни председник Удружења логораша и потомака Јасеновац, председник Савеза јеврејских општина Роберт Сабадош и представник СУБНОР-а Србије Видосав Ковачевић потписали су Меморандум о сарадњи у борби против ревизије историје и негирања геноцида и Холокауста у просторијама Удружења.

Потписивању је присуствовао и министар спољних послова Ивица Дачић, израелски историчар, аутор студије *Јасеновац – Аушвиц Балкана* и директор изложбе *Јасеновац – Право на незаборав* Гидеон Грајф, као и израелски конзул Ноа Леви.

Ивица Дачић је добио почасну чланску карту Удружења логораша и потомака Јасеновац са бројем један уз историјски примјерак Меморандума за Министарство спољних послова, које му је уручио Милинко Чекић, почасни председник Удружења логораша и потомака Јасеновац.

ДАЧИЋ: МОНСТРУОЗНИ ЗЛОЧИНИ СУ ИЗВРШЕНИ

Министар спољних послова Ивица Дачић у свом обраћању је цитирао преживјелог из Јасеноваца који је рекао да је Јасеновац најнижи ниво на који је могло да падне човјечанство.

– Наши потомци треба да памте немјерљиве жртве које су поднијете за очување цивилизацијских вриједности мира и слободе човјечанства. Посебно жртве логораша, због монструозних злочина који су извршени, морају, као опомена, остати забиљежене у колективној меморији свијета. Никада их нећемо и не смијемо заборавити – рекао је министар Дачић.

НЕМА ЦЈЕНКАЊА СА ЖРТВАМА

Министар је навео да све активности везане за Јасеновац у Хрватској су лоше дочекане, али наглашава да ово није уперено против Хрватске нити било које државе на свијету.

– Усмјерено је против покушаја ревизије историје. Јер ако не подигнемо глас против ревизије, историја се нажалост може поновити. Не смијемо да дођемо на тај ниво да се цјенкамо са жртвама, и да је један човјек убијен због расних или националних разлога је за сваку осуду.

Ивица Дачић се осврнуо и на изложбу која је представљена у Уједињеним нацијама, неки дијелови те изложбе су за њега били шокантни. По први пут се на лицу мјеста могло видјети и оружје којима су убијали, чувени нож србосјек. Навео је, иако је одрастао у доба комунизма, није довољно социјализма, није довољно знао о Јасеновцу. Пита се дали је то можда због покуша-

ја неке симетрије кривиче свих, да се сви прикажу као подједнако одговорни.

Министар је рекао да и Србија треба да се потруди, па да се направи комплекс Стара Градишка, меморијални комплекс Старо сајмиште.

– Многи од тих злочинаца нису кажњени. Зато дугујемо својим жртвама. Добро ће побједити зло, Бог ће побједити ђавола, имајући у виду да сам ја доста дуго у политици и да је све релативно, ја сам за то да ми мало помогнемо Богу да побједи ђавола – шаљиво је завршио своје излагање Ивица Дачић.

РОБЕРТ САБАДОШ: ТРЕБА СЕ БОРИТИ ПРОТИВ РЕВИЗИЈЕ ИСТОРИЈЕ

Роберт Сабадош председник Савеза јеврејских општина је нагласио да се треба борити против ревизије историје.

– Ово је једна изванредна прилика да размијемо Меморандуме о разумијевању са Удружењем логораша Јасеновац и са СУБНОР-ом и да убу-

дуће ми будемо глас оних који нема у име оних који тек одрастају да би знали шта је било – рекао је Сабадош.

ВИДОСАВ КОВАЧЕВИЋ: ИСТОРИЈСКО НЕ ФАШИЗМУ

Видосав Ковачевић представник СУБНОР-а је нагласио да је српски народ рекао историјско НЕ фашизму, због тога је страдао 1941. године, али због тога је био и у строју побједника 1945.

ГИДЕОН ГРАЈФ: ДОБРО МОРА ПОБИЈЕДИТИ

Гидеон Грајф је изјавио да је ово историјски дан, а на данашњи дан 2018. године одржана је највећа изложба која је представила свијету истину о Јасеновцу.

– Сви покушаји да се измисле чињенице и да се превари свијет од стране Хрвата ће бити неуспјешни. Истина је снажнија од било какве друге моћи. Вјерујем да је моја књига *Јасеновац – Аушвиц Балкана* добар алат и моћно оружје у борби про-

тив извитоперавања истине. Морамо да се боримо против те суровости. Добро, а не зло ће побједити – рекао је Гидеон Грајф.

Три даме које сарађују са Министарством спољних послова Републике Србије, Амбасадом Израела, Удружењем логораша и са Савезом јеврејских општина – амбасадор Уницефа Ана Софреновић, народни посланик Јадранка Јовановић, примadona Београдске опере (била дио кампање Стоп ревизији, још смо живи сјећамо се) и глумица Вјера Мујовић добиле су почасне чланске карте Удружења логораша са бројем 2.

ЉИЉАНА НИКШИЋ: УДРУЖИВАЊЕ АНТИФАШИСТА

Захваљујући труду амбасадорке Љиљане Никшић истина о Јасеновцу је заинтригирала међународну јавност.

– Министарство спољних послова Републике Србије је имало задовољство да са-

рађује са Министарством спољних послова Израела и то је уродило плодом. Након бојкота јерверјске, српске и ромске заједнице и свих антифашистичких заједница у Загребу и након изложбе у Европском парламенту о Алојзију Степинцу одлучено је да се размисли о удруживању антифашистичких организација и пружања помоћи на заштити културе сјећања. У том смислу држава само чини институционални напор да повеже и координира активности у том правцу. Прва и највећа изложба *Јасеновац – Право на незаборав* у историји Уједињених нација, чији је аутор проф. др Гидеон Грајф, послје тога је услиједила посјета председника Вучића Загребу, након тога Свјетски јеврејски конгрес је упутио апел свим јеврејским организацијама да се подржи заштита културе сјећања на Јасеновац. Послије је дошао председник Израела Рувен Ривлин први пут у посјету Србији и рекао Јасеновац је Аушвиц Балкана – рекла је Љиљана Никшић.

Љиљана Никшић нам је рекла да је велики допринос студије Гидеона Грајфа и да је имала велики одјек у свијету.

– Ова мултидисциплинарна студија је допринос свјетској историографији. Прва је у историји свјетске историографије која је направила компаративну анализу Јасеноваца и Аушвица и дала податак о 57 начина усмрћивања и тортуре у Јасеновцу – рекла нам је Љиљана Никшић.

Овог историјског дана, антифашистичке организације су се удружиле, с надом да ће добро побједити, а не зло. Надамо се да ће истина заиста бити снажнија од било које друге моћи.

ДРАГАНА БОКУН

У БАЧКОМ СОКОЛЦУ ОДРЖАНА ГОДИШЊА СКУПШТИНА УДРУЖЕЊА, ПОТОМАКА И ПОШТОВАЛАЦА СОЛУНСКИХ ДОБРОВОЉАЦА ИЗ 1912–1918.

САЧУВАТИ УСПОМЕНУ НА РАТНИКЕ И ОСНИВАЧЕ БАЧКОГ СОКОЛЦА

У Бачком Соколцу је 8. фебруара одржана годишња Скупштина Удружења потомака и поштовалаца Солунских добровољаца из Првог свјетског рата 1912–1918. године. Скупштини су присуствовала удружења из Бачког Соколца, Алексе Шантића, Растиња, Рате (Бајмока), Мишићева, Горње Рогатице, Бачке Тополе, Сомбора, Суботице и Карађорђево.

Скупштину је отворио домаћин, председник Удружења *Соколац* Душан Бањанин, и предложио Дневни ред –

Извјештај о раду удружења за 2018. годину, Финансијски извјештај за 2018. годину и текућа питања. Дневни ред је једногласно прихваћен. Први се јавио да поднесе извјештај о раду свога удружења председник Удружења *Краљ Петар Први* из Алексе Шантића, Душан Вулић. Послије њега су то учинили и сви председници удружења.

Удружење из Алексе Шантића је кровно удружење које има 10 секција Растина, Рата (Бајмока), Мишићево, Сомбор, Бачки Соколац, Сивац, Горња

Рогатица, Карађорђево, Бачка Топола (Мићуново) и Стапар. Председник кровног Удружења је Душан Вулић.

Како нам је рекао председник Удружења *Соколац* из Бачког Соколца Душан Бањанин тренутно највећа активност удружења је изградња споменика добровољцима оснивачима Бачког Соколца.

– Нови споменик биће код цркве, а састојаће се од бисте и плоче са именима оснивача Бачког Соколца. Спомен плоча са именима оснивача је завршена, а треба да се изваја биста, војник Драгутин Матић – *Око Соколово* – рекао је Бањанин. Он је додао како су прошле године на достојанствен начин заједно са црквом и војском обиљежили 100 година од пробоја Солунског фронта.

Удружење је основано 1937. године у Бачком Соколцу када је освештана и заставта удружења, а први пред-

» Председници Удружења потомака и поштовалаца Солунских добровољаца из Првог свјетског рата 1912–1918.

седник је био Манојло Егић. Послије Другог свјетског рата Удружење није функционисало, 1960-их је поново активиранио. Седамдесетих и осамдесетих година удружење није функционисало, накратко је обновљено деве-

десетих, а нови живот Удружења удахнут је прије пет година. Уредно је регистровано, има активно предсједништво и више од 50 чланова.

– У Дому културе направиле смо спомен собу у којој се налази табла са фотогра-

фијама добровољаца. Ту су изложени до сада сакупљени предмети из тог периода – рекао је Бањанин апоштофирајући да је основни циљ сачувати сјећање на добровољце 1912–1918. године.

ДРАГАНА БОКУН

ЛИЧАНИ СТИГЛИ 1921. ГОДИНЕ

Године 1921. настао је Бачки Соколац, када су се доселиле прве породице из Лике. Током неколико година касније, долазиле су и породице и појединци из Плитвица, Оточца, Купреса, и осталих крајева гдје су живјели Срби. Колонија Бачки Соколац оформљена је 1924. године. Колонисти су населили имања бивших велепосједника, а у деветнаестом вијеку, припадала су породици Фернбах. Многи Соколчани су као добровољци дошли из Русије и Америке и учествовали као борци на солунском фронту.

У БАЊИ ЈУНАКОВИЋ, ПОРЕД АПАТИНА, ОДРЖАНО ТРАДИЦИОНАЛНО 6. ЛИЧКО ПРЕЛО

ПРЕСЛИЦА ОД СРЦА ДАТА

Удружење Личана „Никола Тесла“ у сарадњи са општином Апатин, Туристичком организацијом града и ГКУД „Дунав“, организовало је 1. марта у Бањи Јунаковић, поред Апатина, 6. Личко прело које је тематски било посвећено преслици.

На тој веома једноставној, а са много љубави рађеној алатки, дариваној са кољена на кољено женској чељади, држала се вуна, а умјешне домаћице су влакна намотавале на вретено. Од тих нити – пређе, везле су се кошуље, плели џемпери и чарапе, а мало је одјевних предмета и опреме за удају код Личанки било, а да у њих та пређа није уткана. Овај народни обичај обрадио је Милан Бурсаћ са својим сарадницима, умјетнички руководиоц ГКУД „Дунав“, а у програм је „уплео“ и друге личке обичаје попраћене пјесмом и игром. Добро дошлицу на прело присутнима је пожелио председник општине Апатин и Удружења Личана „Никола Тесла“ Милан Шкрбић, уз здравицу и пјесму чланова групе „Звуци с камена“.

Више од 700 посјетилаца и учесника програма уживало је у овој вечери гледајући како вјеште преље упредају пређу на вретено, младих и дјевојке мотају вуну, женске и мушке пјевачке групе изводе старе личке пјесме, а фолклорни ансамбл игре из Лике.

Током вечери гости су се

сладили домаћим уштипцима и басом, купусом и месом, подсећајући се на стари крај већине житеља Апатина. На нешто новију историју подсетио их је Баја Мали Книнца дочекан и испраћен овацијама, прије свих млађег нараштаја, мада се његовим пјесмама често „прикључивала“ читава сала.

СВАКЕ ГОДИНЕ ТРАЖИ СЕ КАРТА ВИШЕ

Милан Шкрбић, председник општине Апатин, поздрављајући присутне традиционалним српским поздравом „Помаже Бог“, напоменувши да се по шести пут одржава „Личко прело“ подсећајући на организацију првог прела. Нагласио је да су се тада плашили колико ће гостију да дође на ово удружење, како се не би обрुकали да велика сала Бање Јунаковић остане полупразна.

– Те, прве, али и свих наредних, па тако и ове године, сва мјеста су попуњена и тада и вечерас тражила се карта

» Баја Мали Книнца

ЧУВАРИ ОБИЧАЈА И ЗАВИЧАЈА

Миодраг Линта је за ТВ Апатин рекао да је Личко прело у Бањи Јунаковић једна од највећих манифестација прекодринских Срба у Србији која доприноси очувању обичаја и традиције Лике и Личана. Он се захвалио на позиву председнику општине Апатин и Удружења Личана Никола Тесла Милану Шкрбићу и истакао да Личко прело и сличне манифестације имају веома важну друштвену улогу јер помажу у развијању и јачању свијести код младих људи да не забораве своје поријекло и коријене.

» Председник општине Апатин Милан Шкрбић са учесницима програма

више. Зато вам хвала на томе, али и многим онима који су помогли организацију ове вечери, али најалост, нису могли присуствовати вечерашњем прелу. Очување и његовање традиција је оно што сте препознали и због тога сте овдје, а о томе како су се некада чували наши обичаји нећу ја да причам, видјете то у програму који слиједи и зато умјесто мене говориће наше пјесме, рецитације, кола - рекао је Шкрбић и још једном се захвалио свим присутним представницима градских, покрајинских и републичких институција, а посебно је издвојио Миодрага Линту, председника Одбора за дијаспору и Србе у региону у Скупштини Србије, како је рекао дугогодишњег пријатеља који је стално са нама и лети на личким олимпијадама и прелима. Влади-мир Шушић Шуле, један од чланова групе „Звуци с камена“, одржао је пригодну здравицу, а затим је заједничком пјесмом отворена ова манифестација.

Непосредно након тога, готово два часа говорило се о преслици, како је дошла у ове крајеве заједно са досељеницима након Првог свјетског рата, а све то попраћено је пјесмом и игром. Није случај-

» Група Звуци с камена са Миланом Шкрбићем и Миодрагом Линтом

но, да је женска пјевачка група „Огњиште“ започела овај програм, јер се уз огњиште и прелило, и играло и пјевало, причало и препричавало, али и упознавало, касније женило и удавало...

Пјесмом „Бе је, бако, Лика“, млади и свестрани умјетник из Апатина Василије Зорић дочарао је разговор баке и унука о њеној највећој љубави – Лици.

Највише преслица кажу има у Банатском Карађор-

ђеву, гдје живи најпознатији њихов колекционар, сликар проф. Љубомир Кокотовић у чијој се колекцији налази више од 150 преслица, а за сваку од њих је везана и нека животна прича. Занимљиво да ниједна није млађа од 88 година, а има примјерака старијих од два вијека. Управо о прелима и обичајима говорила је и пјесма у извођењу мушке пјевачке групе „Унски бисери“.

ЈА СА ПРЕЛА, КУЈА ЛАЈЕ НА МЕ

Све вријеме трајања званичног програма, испред позорнице чланови ГКУД „Дунав“ су дочаравали како изгледа једно лично прело. Било је ту и сад већ неизоставне преслице, али и приче о томе како се до вуне дође, од шишања оваца, њеног прања, па чешљања на „гаргашама“. Тај дио приче је доста мукотрпан, како би се дошло до оног финалног „кућелице“. Е, кад се до тога дође онда дјевојка, мајка, бака узму игле у руке и том пређом исплету најтоплије чарапе и џемпере, али извезу и кошуље и украсе ношње. Баш онакве какве су носили углавном млади играчи из Апатина играјући Личко коло, а касније и Кукуњешће.

Само што је коло завршило, ускотрачном пругом стигла је пјевачка група ЗУ „Биро Дрвар –Личка Калдрма“. Жељко Бурсаћ ни овај пут није пропустио да упозна при-

сутне с овим удружењем које гаји традицију на последњу укинуту пругу која је спајала Лику и Босну, а била прозор у свијет Крајишницима овога краја. С њима, углавном Личанима, натпјевавали су се пјевачи ЗУ Срба из Босне „Петар Кочић“ из Апатина.

Потом су се, у нешто модернијој варијанти, представили „Звуци с камена“ из Новог Сада са неколико пјесама, затим је било још натпјевања мушких и женских пјевачких група да би све кулминирало заједничким наступом свих извођача програма. Они су започели, а цијела сала прихватила пјесму „Нема раја“ без које се тешко може замислити било које прело или сијело Срба са оне стране Дрине и Дунава.

И док је сјајни водитељски пар Јасминка Миљуш и Игор Радојчић одјављивао званични дио вечери и захваљивао се бројним спонзорима, на бину је изашао Добривоје Павлица и отпјевао сет личких пјесама.

Вредило је доћи, видјети, подсетити се на нека давна времена, на старе обичаје и традицију, на сјајно представљање преслице... Уживати у музици и игри, а што не рећи и личким кулинарским специјалитетима. До неке наредне прилике у највећем личком граду.

ТЕКСТ И ФОТОГРАФИЈЕ:
ЖЕЉКО ЂЕКИЋ

У БЕОГРАДУ ОДРЖАНО ЗАВИЧАЈНО ВЕЧЕ У ОРГАНИЗАЦИЈИ УДРУЖЕЊА ГРАХОВЉАНА И ПРИЈАТЕЉА БОСАНСКОГ ГРАХОВА

Дјелима доказују љубав према Грахову

Након успјешне прошлогодишње завичајне вечери када је обновљено, Удружење Граховљана и пријатеља Босанског Грахова поново је окупило земљаке 2. марта у ресторану *Језеро* на Ади Циганлији у Београду.

Ове године интересовање је било веће што потврђује чињеница да се тражила столица више у сали међу 600 гостију.

БРИГА ЗА НАЈМЛАЂЕ

Програм дружења отворио је Српско културно-умјетничко друштво *Гаврило Принцип* из Грахова, а гостима се затим обратио домаћин вечери председник Удружења Бранко Триван који је упознао окупљене земљаке са активностима Удружења.

– У априлу смо реализовали акцију за помоћ дјечаку Драгану Владушићу из села Тишковац. Отворили смо заједничку канцеларију са нашим братским Удружењем *Отијена Марија Ливанска* и Удружењем Дрварчана на Новом Београду. Љетос смо у Грахову одржали малу школу српског језика у оквиру пројекта који је подржало Министарство спољних послова Републике Србије и Управе за сарадњу с дијаспором и Србима у региону.

» Воислав Галић, Горан Вукобрат и Бранко Триван

Поклонили смо дјечи Грахова књиге, пројектор и додатну опрему за школску библиотеку – навео је Триван додајући такође да су уз помоћ сликара из Грахова Перице Ивановића, организовали изложбу слика у порушеном Дому културе *Гаврило Принцип*.

– Даровали смо Српском културно-умјетничком друштву *Гаврило Принцип* музичке инструменте и крајишке ношње у којима вечерас наступају, на шта смо посебно поносни. Ту је и акција куповине божићних паке-

тића за најмлађе становнике Грахова – подсетио је Триван нагласивши да све што је урађено не би било могуће да није људи великог срца који су се одазвали на све акције, а којима су на скупу уручене захвалнице.

Новости из Грахова пренио је в. д. начелник општине Босанско Грахово, Никола Чeko истичући да уз мало труда свих, велики туристички потенцијали, који се слабо користе, могу промијенити слику о Грахову. Он је најавио и обнову дјечјег вртића у Грахову.

» СКУД *Гаврило Принцип* из Грахова у дарованим ношњама

Према ријечима бившег начелника општине, а данас посланика у Дому народа у Сарајеву Душка Радуна, ситуација у Грахову доста се поправила у последње три године, а посебно се захвалио Удружењу Граховљана из Београда које је својом енергијом побољшало живот у родном крају – подвукао је Радун.

ЛИНТА: СКУП ОЗБИЉНИХ ЉУДИ

Скупу је присуствовао и председник Одбора за дијаспору и Србе у региону Скуп-

штине Србије Миодраг Линта, који је рекао за *Српско коло* да је Удружење Граховљана и пријатеља Босанског Грахова једно од активнијих завичајних удружења у Србији.

– Веома је позитивно што Удружење има озбиљно руководство које жели да помогне родном крају кроз разне акције, као и да допринесе чувању традиције и обичаја српског народа са подручја Босанског Грахова – нагласио је Линта.

Дружењу су присуствовали бројни истакнути гости, међу њима и министар у Влади Србије за заштиту животне средине Горан Триван, генерални секретар у Министарству спољних послова Републике Србије Вељко Одаловић, покрајински секретар Владимир Галић, новоизабрани начелник општине Босанско Грахово Милорад Глигић, парохијски свештеник у Босанском Грахову отац Савко Плав-

шић, парохијски свештеник у Ливну отац Предраг Црепуља, председници пријатељских Удружења, *Отијена Марија Ливанска* – Никола Петровић, Удружења Дрварчана – Стеван Бањан, Удружења Срба из Босанске Крајине у Федерацији БиХ – Драган Дивијак, Удружења *Бирач Дрина* – Драго Ашедрић, и бројни други.

У остатку програма Завичајне вечери Граховљана представили су се и познати Граховљак Миле Принцип са одломком из своје монодраме, Душан Јокић стендап комичар, а са правом крајишком пјесмом Граховљане је одушевио Дивномир Кукобат.

На крају вечери извучени су и добитници томболе, где је међу 16 вриједних награда, прва симболично била викенд у Грахову за двије особе.

За добро расположење током вечери био је задужен *No comment* бенд и Марко Козомора. **ВЕСНА ВУКОВИЋ**

» Борислав Јовић

ЈОВИЋ: МЕТАР МОГА СЕЛА АМЕРИКА ЦИЈЕЛА

Захвалница за допринос раду Удружења међу бројним Граховљанима, уручена је и Бориславу Јовићу који је дошао у Београд само због завичајног скупа Граховљана, чак из америчке државе Висконсин, где живи последњих 22 године. – У Грахову сам одрастао и живио до своје 16. године, али родни крај ми је остао у срцу. Кад год имам времена дођем да обиђем фамилију, пријатеље и родни крај. Тако је било и овај пут. Завичајно вече права је прилика доћи и срести фамилију, школске другове које нисам видео 28 година – испричао је Јовић за *Српско коло* уз све похвале за организацију дружења.

» Душан Лукач и Бранко Триван

ЗАВИЧАЈНО УДРУЖЕЊЕ *ПОДГРМЕЧ* ИЗ ЖИТИШТА ПО 12. ПУТ ОРГАНИЗОВАЛО ТРАДИЦИОНАЛНУ КУЛТУРНО-УМЈЕТНИЧКУ МАНИФЕСТАЦИЈУ

Православни извори у Житишту добротом напајају све људе добре воље

Завичајно удружење за његовање традиције и културе крајишких Срба *Подгрмеч* организовало је традиционалну манифестацију *Православни извори* која је одржана 2. марта 2019. у сали Дома културе у Житишту. Манифестацију су ове године отворили замјеник председника општине Житиште Ђорђе Жука и свештеник Борислав Ђурић.

СЈЕЋАЊЕ НА БОЈАНА КУКОЉА

Публика је уживала у културно-умјетничком програму, а наступали су поред домаћина Завичајног удружења *Подгрмеч*, Витомир Вулин, гуслар, иначе председник Завичајног удружења *Москови на Дрини* из Сремске Митровице, Удружење Сана из Старе Пазове, Изворна група *Кордун* Ивиђија, Пјевачка група Дар завичаја Младеново, Крајишка група Принцип и Удружење за његовање традиције Приједор.

Како нам је рекао председник Удружења Душко Кочалка Завичајно удружење за његовање традиције и културе крајишких Срба *Подгрмеч* – Житиште основано је 2007. године од стране групе ентузијаста поријеклом из тих крајева. Чине га људи који су колонизовани у равни и питоми Банат крајем четрдесетих

» Замјеник председника општине Житиште Ђорђе Жука и свештеник Борислав Ђурић отварају манифестацију *Православни извори*

година прошлог вијека из Босне и Херцеговине, кршевитог и брдовитог Грмеча, махом из општина Сански Мост и Босанска Крупа.

– У рад Удружења укључио се и велики број људи различите старосне доби из неколико мјеста општине Житиште, као и из општина Сечањ и Зрењанин. Удружење традиционално сваке године организује културну манифестацију *Православни извори* на којој учествују изворне пјевачке групе и културно-умјетничка друштва која његују изворну српску пјесму и обичаје – рекао је Душко Кочалка. Он је

додао да Удружење од прошле године организује *Дан сећања* на њиховог легендарног суграђанина Бојана Кукоља који води поријекло са Грмеча.

ВЕЛИКО КРАЈИШКО СРЦЕ

Удружење се бави и хуманитарним радом. Од 2015. године ЗУ *Подгрмеч* редовно помаже, у оквиру своје хуманитарне акције под називом *Деца Грмеча с љубављу*, рад школа у општини Оштра Лука (Будимлић Јапра и Марини), као и школама у општини Крупа на Уни (Хашани, Осредак, Бушевић, Доњи и Мали Дубо-

» ДЈЕЦИ ГРМЕЧА С ЉУБАВЉУ: Школа у селу Марини (општина Оштра Лука)

вик), али и српским школама које уче по програму Федерације Босне и Херцеговине – општина Босанска Крупа (Велики Радић) и општина Сански Мост (Лушци Паланка).

Удружење и у општини Житиште спроводи хуманитарну акцију, под називом *Нечије мало некоме значи многу* без обзира на националну и вјерску припадност.

– Помоћ смо однијели дјечи у основним школама у Житишту, у Честерегу, у Торку (већинско румунско становништво), у Банатском Двору (већинско мађарско станов-

ништво), као и школи из Јанковог Моста која припада општини Зрењанин (већинско румунско становништво) и дјечи предшколске установе *Десанка Максимовић* Житиште – рекао нам је Душко Кочалка и додао како нису заборавили ни на самохране мајке, сиромашну дјечу, а у значајној мјери су помогли и лијечење неколицини суграђана.

Помоћ се састојала у дјечјој гардероби, дјечјем прибору, средствима за хигијену, играчкама, слаткишима, школским и спортским реквизитима и новцу. **ДРАГАНА БОКУН**

ПОДРШКА ЗАХТЈЕВИМА ДЕМОКРАТСКОГ ФРОНТА У БОРБИ ЗА ПРАВА СРПСКОГ НАРОДА У ЦРНОЈ ГОРИ

Подржавам захтјеве Демократског фронта у борби за права српског народа у Црној Гори, изјавио је предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије Миодраг Линта.

Трагична је чињеница да се у Црној Гори спроводи дискриминација српског народа и да се угрожавају његова основна права. Важно је нагласити да су Срби у Црној Гори процентуално бројнији од Албанаца у Македонији који имају сва права. Албанци у Македонији су конститутиван народ и без њих се не може формирати власт. Срби у Црној Гори немају никакав статус јер нису нити мањина нити конститутиван народ и не могу да учествују у власти. Такође, српским језиком говори највећи проценат грађана Црне Горе, али он у Уставу није службени, већ се третира као језик другог реда. То потврђује поразна чињеница да је српски језик у суштини избачен из основних и средњих школа, као и из наставних планова и програма.

Линта сматра да Срби у Црној Гори требају добити статус конститутивног народа, а српски језик треба да постане службени језик. Такође, потребно је да се обезбеди пропорционално запошљавање Срба јер их у државној управи ради свега око седам одсто, а по попису их је трећина. Без рјешења уставноправног положаја Срба као конститутивног народа Срби тешко могу да Црну Гору истински доживе као своју државу.

КИТАРОВИЋЕВА НАСТАВЉА ДА ВОДИ НЕПРИЈАТЕЉСКУ ПОЛИТИКУ ПРЕМА СРПСКОЈ И СРБИЈИ

Одлука Колинде Грабар Китаровић да и даље понавља врхунске лажи да је деведесетих била великосрпска агресија на Хрватску и да се у Сребреници десио геноцид предсједник Савеза Срба из региона Миодраг Линта оцјењује као наставак непријатељске политике. Историјска је истина да је проушташки режим Фрање Туђмана извршио агресију на Југославију и Србе у Хрватској с циљем стварања Велике Хрватске без Срба. Тзв. Домовински рат није био одбрамбени, праведан и ослободилачки већ освајачки и злочиначки рат и наставак геноцидног рата који је НДХ водила против српског народа. Резултат проушташке политике јесте етничко чишћење српског народа са подручја данашње Хрватске, западне Херцеговине, западнокрајишких општина и босанске Посавине, као и бројни злочини над Србима и систематско пљачкање и уништавање српске имовине.

1. МАРТ, КОЈИ СЕ У ФБИХ ОБИЉЕЖАВА КАО ТЗВ. ДАН НЕЗАВИСНОСТИ БИХ, ЗА СРПСКИ НАРОД ЈЕ СИМБОЛ СТРАДАЊА И ЗЛА

Предсједник Савеза Срба из региона Миодраг Линта оцјењује да 1. март, који се у Федерацији БиХ обиљежава као тзв. Дан независности БиХ, за српски народ представља симбол страдања и зла. Због тога 1. март може да буде само празник Бошњака, али сигурно није, нити ће бити празник Срба и читаве Босне и Херцеговине. Добро је познато да је Алија Изетбеговић главни кривац за рат јер је у Скупштини изјавио да је спреман жртвовати мир за независност и стварање унитарне БиХ. Он је марта 1992. године одбацио компромисни план португалског дипломате Жозе Кутиљера који је претходно потписао и тиме изазвао рат и масовне жртве и разарања. Прихватање Кутиљеровог плана од стране српских представника потпуно негира безочну лаж бошњачке елите да су Србија и Срби започели рат и да су тобоже извршили агресију на БиХ јер су хтјели да праве Велику Србију.

Линта истиче да инсистирање Сарајева да се 1. март обиљежава као Дан независности БиХ потврђује да СДА и друге бошњачке странке и даље заступају ратну политику Алије Изетбеговића и сањају о стварању унитарне БиХ. То је политика која изазива тензије, нестабилност и продубљује неповјерење између Срба и Бошњака. Због тога није могуће да се постигне договор о датумима који би били прихватљиви за сва три народа

Крајње је вријеме за истину о страдању Срба и Бошњака у Сребреници и Срба у Сарајеву

Предсједник Савеза Срба из региона Миодраг Линта поздравља одлуку Владе Републике Српске о именовању чланова међународне Комисије за истраживање страдања свих народа у сребреничкој регији у периоду 1992–1995. године и Комисије за истраживање страдања Срба у Сарајеву од 1991. до 1995. године. Крајње је вријеме да група међународних стручњака коначно утврди праву истину која ће бити заснована на чињеницама везано за страдање Срба и Бошњака у сребреничкој регији и страдање Срба у Сарајеву.

Линта истиче да Сребреница од завршетка рата служи као средство сталних притисака на Републику Српску да се одрекне своје самосталности због непостојећег геноцида и да се утопи у унитарну БиХ. Борба за слободу српског народа у БиХ се константно оспорава и понавља се, у дијелу међународне заједнице и Сарајева, безочна лаж да је Република Српска тобоже настала на непостојећем геноциду. Јасно је да је Сребреница постала оруђе за одржавање антисрпске атмосфере на Западу и инструмент оцрњивања српског народа

као геноцидног. Линта наглашава да је током 1991–1995. у Сарајеву страдало преко 7.000 Срба, а око 180.000 Срба је било присиљено да напусти Сарајево. О терору Бошњака над српским цивилима и ратним заробљеницима у великом броју сарајевских логора постоје

бројни докази и обимна документација, која већ деценијама стоји у Тужилаштву Босне и Херцеговине. Због чињенице да је правосуђе БиХ етнички мотивисано, ништа се не предузима да се казне наредбодавци и починиоци свирепих злочина над Србима у Сарајеву.

Јовановић понавља неистине о одговорности Србије за ратове и геноцид у Сребреници

Предсједник Либерално-демократске партије Чедомир Јовановић у интервјуу за *Кликс.ба* изнио низ лажи – рекао је предсједник Савеза Срба из региона Миодраг Линта.

– Јовановић упорно понавља безочне лажи о главној одговорности Србије

за ратове деведесетих година и о тобожњем геноциду над Бошњацима у Сребреници. Он бесрамно подржава бесмислене тврдње хрватских и бошњачких политичара да су Србија и српски народ извршили агресију на Хрватску и БиХ и били злочиначка страна, а да су Хр-

вати и Бошњаци били тобоже жртве и водили ослободилачке ратове. Такође, Чедомир Јовановић заступа апсолутно неприхватљив став да је Косово тобоже независна држава и да Србија мора да прихвати тзв. реалност. На тај начин он дубоко вријеђа преко 1,2 милиона протјераних Срба са својих вјековних огњишта у Хрватској, Федерацији БиХ и на Косову и Метохији и српски народ који живу у Републици Српској, Србији, региону и дијаспори – рекао је Линта.

Он као лажну и малициозну оцјењује изјаву Чедомира Јовановића да је Сарајево пружило руку Београду. Добро је познато да се бошњачки политичари залажу да БиХ призна лажну државу Косово, да јавно говоре да је Србија била тобоже агресор на БиХ и да је учествовала у чињењу непостојећег геноцида у Сребреници. Истина је да се Београд залаже за добре односе са Сарајевом који су засновани на међусобном уважавању и поштовању изворног Дејтонског споразума, а не на лажним оптужбама, негирању територијалног интегритета Србије и покушајима ревизије Дејтонског споразума и слабљења Републике Српске.

Линта осудио став СДА да се у Републици Српској спроводи апартхејд према Бошњацима и Хрватима

Предсједник Савеза Срба из региона Миодраг Линта најоштрије осуђује ставове изнесене у закључцима Предсједништва Странке демократске акције (СДА) да се у Републици Српској спроводи дискриминација и апартхејд према Бошњацима и Хрватима и да ће СДА поднјети апелацију Уставном суду БиХ или ће покренути поступак пред Европским судом за људска права у Стразбуру с циљем да се промјени име Република Српска.

Линта сматра да је крај-

ње лицемјерно и цинично да о лажном апартхејду и дискриминацији говори странка која није учинила ништа да Срби у Федерацији БиХ буду равноправни; која је опструисала одржив повратак

протјераних Срба у ФБиХ, која није омогућила да Срби у ФБиХ слободно користе српски језик и ћирилицу, која спречава запошљавање Срба у државним органима и јавним предузећима у ФБиХ, која велича команданте тзв. Армије БиХ који су одговорни за злочине над Србима и која заступа бесмислену тезу да је на БиХ извршена агресија и да су Србија и Срби тобоже агресори, а Бошњаци жртве.

Линта истиче да је трагична чињеница да највећа бо-

шњачка странка СДА упорно наставља да води деструктивну политику која угрожава мир и стабилност, повећава међунационалне тензије и продубљује неповјерење између српског и бошњачког народа. СДА није спремна да прихвати неспорну истину да је поштовање изворног Дејтонског споразума, што подрумијева поштовање имена и дана Републике Српске, темељ мира и стабилности и један од важних предуслова за јачање разумијевања и повјерења између два народа.

ГРАД ПОЗНАТ ПО СРБОМРЖЊИ

Председник Савеза Срба из региона Миодраг Линта оцјењује да свиреп физички напад на ватерполисте Црвене звезде у Сплиту није изненађење ако се узме у обзир неспорна чињеница да је данашња Хрватска настала на темељима нацифашистичке НДХ. Линта подсећа да је Сплит један од многих градова у Хрватској гдје је током деведесетих година извршено брутално етничко чишћење Срба и отимање и уништавање српске имовине. У Сплиту, као и у осталим хрватским градовима, од доласка Туђмана на власт, а посебно од 1991. године, почињу масовна отпуштања Срба са посла, насилно избацивање Срба из станова, бацање бомби и минирање српских кућа, кафића и ресторана, искључивање телефона Србима, неиздавање докумената као што је домовница, насилна привођења Срба у злогласни сплитски логор Лора гдје су брутално премлаћивани и мучени на најразличитије начине и дио њих је убијен. Лора је од 1992. до 1997. године била логор смрти и кроз њега је голготу прошло преко 1.000 српских цивила, војника и ратних заробљеника, а утврђено је да је најмање 70 логораша убијено. Срби су стављени ван закона и нису имали заштиту јер је власт Фрање Туђмана имала за циљ стварање етнички чисте хрватске државе без Срба.

Напад на ватерполисте у Сплиту је злочин из мржње, а не хулиганство

Брутални физички напад на тројицу ватерполиста *Црвене звезде* у Сплиту је злочин из мржње, а не хулиганство – оцијенио је председник Савеза Срба из региона Миодраг Линта. Жалосно је да хрватска председница Колинда Грабар Китаровић пише неистину да се ради о хулиганству и да су грађани Сплита стали у одбрану идеала спорта. Све чињенице јасно говоре да се ради о националној нетрпељивости и мржњи. Ватерполисте *Црвене звезде* физички су напали следбеници усташа само из разлога јер су на себи имали мајице и тренера са обиљежјима клуба

из Србије и јер су нападачи сматрали да су Срби.

Линта истиче да је наведени догађај само један од многих догађаја широм Хрватске који укључују етничку нетрпељивост, слављење усташа и геноцидне НДХ, употребу усташких симбола и поздрава, негирање или умањивање српских жртава, увреде, пријетње, физичке нападе и говоре мржње усмјерене против Срба и свега што је српско. Власт у Хрватској не само да не чини ништа да сузбије бројне проушашке манифестације већ својим поступцима ради на рехабилитацији усташа и НДХ.

Линта сматра да, осим формалне осуде дијела хрватске јавности, почиоци бруталног физичког напада на ватерполисте *Црвене звезде* неће бити осуђени за злочин из мржње. Актуелна власт у Хрватској, као ни претходне, не предузима конкретне активности да се пронађу налогодавци и почиоци бројних говора мржње и насиља према Србима и оштро казне у складу са одредбама Кривичног закона. Линта тражи да Европска комисија предузме конкретне мјере против Хрватске јер крши темељне европске вриједности људска права, антифашизам и владавину права.

ПРОУШАШКО ПОНАШАЊЕ ХРВАТСКИХ ПОЛИЦАЈАЦА НА ОСТРВУ КРК ЈЕДАН ОД ПРИМЈЕРА МРЖЊЕ ПРЕМА СРБИМА

Председник Савеза Срба из региона Миодраг Линта оцјењује да проушашко понашање групе хрватских полицајаца у мјесту Врбник на острву Крк представља један од многобројних примјера говора мржње и нетрпељивости према Србима. Наведени инцидент у коме група полицајаца пријети мјештанима „Врбнички Срби, запалићемо вам град“ показује да у хрватској полицији раде србомрски који су спремни да се обрачунају са Србима на усташки начин. Овим је хрватска полиција послала злокобну поруку преосталим Србима да им је најбоље да се сесе из Хрватске а протјераним Србима да се не враћају на своја вјековна огњишта. Линта сматра да надлежни у хрватској полицији неће донијети рјешење којим би наведена група полицајаца била удаљена из службе и против њих покренут дисциплински поступак због тешке повреде службене дужности. Трагична је чињеница да су мржњу према Србима испољили млади људи који нису учествовали у рату. То је само један у низу доказа да је антисрпство темељ данашње Хрватске и хрватских институција. Линта поново апелује на Представништво Европске уније у Хрватској и амбасадоре земаља чланица у Загребу да јасно ставе до знања Влади Хрватске да је неприхватљиво да у хрватској полицији раде србомрски и отворени следбеници усташтва. Мноштво је примјера да Хрватска игнорише чињеницу да је заштита мањина једна од основних вриједности Европске уније и да је дискриминација по основу националне припадности националној мањини изричито забрањена у Повељи о основним правима Европске уније.

ЛИНТА ПОЗДРАВЉА ОДЛУКУ СУДА У СТРАЗБУРУ ДА ЈЕ ЗА ДОМ СПРЕМНИ НАЦИФАШИСТИЧКИ ПОЗДРАВ

Председник Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије Миодраг Линта поздравља одлуку Европског суда за људска права у Стразбуру да је *За дом спремни* нацифашистички поздрав. Он истиче да је добро што је Судско вијеће Европског суда за људска права одбацило тужбу бившег хрватског фудбалера Јосипа Шимића у којој је навео безочну лаж да је *За дом спремни* стари хрватски поздрав и да му се тобоже ограничава слобода говора. Наведена пресуда неће имати никаквог утицаја да Хрватска, по узору на Аустрију, Њемачку и Италију, донесе системски закон који би законски забранио и казном затвора кажњавао лица која величају нацистички, фашистички, а тиме и усташки режим те употребу њихових симбола, поздрава и пјесама. У Хрватској нема спремности за суочавање за злочиначком прошлосту, а Европска унија, Њемачка и САД толеришу рехабилитацију усташтва због геополитичких разлога. Линта наводи да је скандалозна чињеница да се у једној чланици Европске уније као што је Хрватска истицање нацистичке или усташке иконографије и узвицавање усташког поздрава *За дом спремни* и даље третира као прекршај у чак четири закона, а не као кривично дјело. У питању су Закон о прекршајима против јавног реда и мира, Закон о јавном окупљању, Закон о сузбијању дискриминације и Закон о спречавању нереда на спортским такмичењима. Важно је нагласити да се у великој мјери наведени закони не спроводе у пракси. Наиме, полиција у огромној већини случајева не подноси пријаве за величање усташтва. У случају да полиција ипак поднесе пријаву против појединих лица прекршајни судови их кажњавају минималним новчаним казнама од 30 до 100 евра или доносе ослобађајуће пресуде на које полиција не подноси жалбе. Линта подсећа да је Хрватска 2013. године донијела нови Кривични закон. У члану 325 јасно стоји да ће казном затвора до три године бити кажњен свако ко распирује мржњу и подстиче на насиље. Прошло је више од пет од усвајања наведеног закона, а у Хрватској по наведеном члану нико није кажњен. То је један од доказа проушашког карактера хрватске државе.

УЧЕСТАЛА ПОЈАВА УСТАШКИХ ГРАФИТА ЈЕДАН ОД ДОКАЗА ПРОУШАШКОГ КАРАКТЕРА СПЛИТА

Председник Савеза Срба из региона Миодраг Линта оцјењује да учестала појава усташких графита у другом по величини хрватском граду јесте један у низу доказа проушашког карактера Сплита. Усташки односно нацифашистички графити појавили су се у последња три дана у Сплиту на зидовима основне школе *Скалице* у истоименом насељу („Мрзим Србију“, „За дом“, „Мрзим школу и Србе“, „У“ с крстом), затим на зиду једног вртића у насељу Мертојак („У“ са крстом и „Смрт пандурима“) и коначно на зиду зграде у насељу Спинут („Максови месари“) којим се величају кољачи злогласног команданта фабрике смрти Јасеновац Макса Лубурића. Наведени усташки графити појавили су се након бруталног и смишљеног физичког напада групе усташа на ватерполисте *Црвене звезде* у Сплиту. Према Линти важно је

нагласити да су у наведеним сплитским насељима Скалице, Мертојак и Спинут прије рата у значајној мјери живјели официри и подофицири ЈНА са својим породицама. Почетком рата војна лица и њихове породице су насилно и незаконито избацивани из својих станова уз пријетње смрћу и физичке обрачуна. У отетим становима сада живе тзв. хрватски бранитељи који су реализовали Туђманов проушашки пројекат стварања етнички чисте хрватске државе без или са што мање Срба.

Линта истиче као велику лаж да је Сплит за вријеме бивше Југославије тобоже био пројугословенски град. У Сплиту су југословенски једино били команда и јединице ЈНА, малобројни Срби и понеки часни Хрват. Као доказ Линта наводи само неколико чињеница. У Сплиту и до доласка Туђмана на

власт нико није смио да се шета Ривом са клупским обиљежјима *Црвене звезде* и *Партизана*. Такође, није било препоручљиво да градом шетају војна лица у униформи ЈНА. У Сплиту, Задру, Шибенику и др. постојали су угоститељски објекти у које војна лица нису смјела да улазе јер није било безбједно. На познатом фестивалу забавне музике у Сплиту почетком седамдесетих година публика је отворено исказивала антисрпство и величала усташтво. Послије фудбалске утакмице *Хајдук – ОФК Београд* која је одиграна септембра 1970. године у Сплиту бијесна руља је аутомобиле са београдским таблицама превртала и бацала у море. Том приликом руља је бацала у море и гађала камењем четворицу питомаца средње подофицирске школе старости око 15 година који су једва извукли живу главу.

ХРВАТСКА ПОНОВО ОТИМА СТАНОВЕ СРБИМА

Председник Савеза Срба из региона Миодраг Линта истиче да Хрватска масовно врши ревизију станова који су додијељени српским повратницима на коришћење на основу чињенице да су имали станарско право прије рата, а које им је одузето на незаконит начин. Ревизија се спроводи већ годину дана, што се може закључити према доступним подацима, до којих шира јавност долази тек у последње вријеме. Циљ ревизије јесте да се што већем броју српских повратника одузму станови као што су им незаконито одузимани и отимани станови деведесетих година прошлог вијека на којима су имали станарско право. Многи повратници у Личко-сењској жупанији, али и цијелој Хрватској, су током октобра, новембра и децембра прошле године на својим вратима затекли обавијести о ревизији ко-

ришћења станова, према којима су дужни да се јаве у надлежну Канцеларију за стамбено збрињавање у року од 8 дана од стављана обавијести. Видљиво је да су обавијести стављене људима у зимском периоду када је велика већина старијих повратника код своје дјеце или родбине у Србији.

Линта истиче да су српски повратници веома узнемирени јер се плаше

одузимања станова које су добили на коришћење након вишегодишњег чекања и прикупљања скупе документације. Огромна већина људи којима су послане обавијести о ревизији коришћења станова није о томе обавијештена тако да им је прошао рок у коме су се требали јавити надлежној канцеларији. Због тога постоји оправдан страх да ће опет завршити на улици.

Линта тражи да наше Министарство спољних послова затражи званичну информацију од Хрватске и учини све да заштити српске повратнике од нове отимачине станова. Такође, наше Министарство спољних послова треба да тражи од Хрватске да српски повратници добију право да откупе наведене станове по истим цијенама као и остали грађани Хрватске који су то учинили током деведесетих година прошлог вијека.

Јањани у Војводини прославили крсну славу Светог Симеона Мироточивог и обиљежили јубилеј – 10 година постојања

Удружење Јањана у Војводини је 26. фебруара 2019. године у ресторану *Маријана* у Футогу свечано јубиларни десети пут прославило своју крсну славу – Светог Симеона Мироточивог.

У присуству више од 250 гостију свештеник Чедомир Арамбашић који већ дуже од двије деценије служи у Јању обавио је славски обред и благословио све оне које је живот одвео далеко од родног дома.

– Јањ се носи у срцу, и ма гдје били родни крај не може да се заборави – рекао је свештеник Арамбашић који је са сјетом поменуо и свој удаљени родни крај Скопље.

– Божјим промислом дошао сам у Јањ и захвалан сам што смо успјели да обновимо духовни живот и служимо литургије у манастиру Глоговац и у другим малим храмовима које смо посљедњих година саградили на мјесту страдања наших предака, светих мученика. То је оно што нас снажи и храбри. Иако је Јањ данас малобројан, имамо пред престолом Господа наше свете претке који нас заступају и ма гдје ми били, то је оно најважније заступништво – надахнуто је говорио свештеник Арамбашић.

СЛИКА ЦРКВЕ НА ПОКЛОН

Он је домаћину скупа и председнику Удружења Јањана у Војводини Зорану Црепуљи уручио слику на дрвету цркве рођења Пресвете Богородице у Стројицама. У овом мјесту сваке године свечано се слави Мала Госпојина, а управо ће Удружење Јањана у Војводини бити домаћин наредне крсне славе која се слави 21. септембра.

Црква у Стројицама доживјела је мученичку судбину и страдање баш као и њени парохијани. У лето 1941. године спалили су је Нјемци, а управо су се звона са ове цркве огласила 27. јула 1941. године што је био сигнал народу да се подигне на устанак против окупатора.

Након Другог свјетског рата црква се обнављала до 1970. године да би током посљедњег рата била опљачкана и оштећена. Хрвати су демантирали дрвени иконостас и однијели су све иконе у периоду између 12. септем-

» НЕМА РАЈА БЕЗ РОДНОГА КРАЈА: Мјешовита пјевачка група Јањана

бра 1995. и 4. фебруара 1996. године. Пљачке није био поштеђен ни парохијски дом.

ЦРЕПУЉА: ЗВОНИК ЦРКВЕ И ПОМОЋНОГ ОБЈЕКТА ЈЕ БРИГА УДРУЖЕЊА

Домаћин славе, председник Удружења Зоран Црепуља захвалио се на пригодном поклону и поздравио присутне госте. Он је у разговору за *Српско коло* рекао да је ово Удружење веома активно и броји више од 600 чланова. У склопу удружења поред Футога, формирани су и одбори у Обровцу (Бачка Паланка), Перлезу (Зрењанин), Банатском Новом Селу (Панчево), Равном Селу (Врбас) и Будисави (Нови Сад).

– Удружење ће уз помоћ Града Новог Сада завршити помоћни објекат и звоник цркве Светог Василија Острошког и Тврдошког у селу Прибељици коју је 2012. године освештао тадашњи владика бихаћко-петровачки Атанасије Ракита – рекао је Црепуља и истакао одличну сарадњу са покрајинском и градском влашћу.

ЧЕСТИТКА ГРАДОНАЧЕЛНИКА ВУЧЕВИЋА

Јањанима је крсну славу честитао и први човек Новог Сада, градоначелник Милош Вучевић. Он је у свом говору посебно истакао значај Светог Симеона Мироточивог у

години великог јубилеја 800 година аутокефалности Српске православне цркве. Вучевић је истакао значај Војводине која је у тешким временима широкогрудно примила Србе са свих простора.

– Захваљујући свима, Војводина је оно што је и била – српска – рекао је Вучевић и набрајајући истакнуте спортисте попут Радомира Антића, Дарка Миличића, Мирослава Радуљице, Николе Рађена истакао да је Јањ извједрио многе знамените људе чиме је задужио српство.

ЛИНТА: ЦВИЈИЋ ЈЕ НАЈБОЉЕ ОПИСАО ЈАЊАНЕ

Јањане и њихове пријатеље поздравио је и председник Одбора за дијаспору и Србе у региону Миодраг Линта који је истакао да су се многи Јањани доселили у мајку Србију још прије седам деценија, али да никад нису запустили своје коријене.

– Чувени српски научник Јован Цвијић је давно рекао да су Јањани један здрав, виталан, издржљив народ који је веома постојан и одан својој нацији и вјери. Ове Цвијићеве ријечи најбоље свједоче о каквим се Србима ради – рекао је Линта.

У програму који су водили Александар Добрић и Милан Степанов наступили су КУД

Јањ из Стројица које је предводио Миленко Ђукић. Учешће у програму узели су Браниша и Милош Ђукић, Боро Вујиновић, крајишка изворна група *Момци са Совића* за добро расположење побринули су се *Звуци Вишорота*.

ИМПРЕСИВАН БРОЈ АКЦИЈА

Током вечери истакнуто је да је Оснивачка скупштина одржана 28.2.2009. године у мотелу Оморика у Каћу, уз присуство више од 600 Јањана из Војводине.

За првог председника удружења Јањана једногласно је изабран Милан Маријанац из Новог Сада, а за председника Скупштине др Дане Маријанац из Зрењанина, а за његовог помоћника Боро Лазукић из Новог Сада. За секретара изабран је Цвијан Савковић из Ветерника.

За председника Извршног одбора Удружења изабран је Горан Ракита из Новог Сада.

Од оснивања до данас Удружење је организовало бројне активности. Изграђено је или је обновљено 10 чесми и корита широм Јања. Уз помоћ Библиотеке у Новом Саду, донирано је 550 књига школским библиотекама у Јању, опремљен је кабинет за информатику са столловима и столицама у школи у Стројицама, а у Удружењу су посебно поносни на традиционалну организацију Јањског вишебоја у Футогу и Јањског сабора у манастиру Глоговац. Удружење је помогло и издавање великог броја ДВД-а, као и монографије *Благо Јања*.

Издали су и девет бројева илустрованог годишњег часописа *Јањски гласник*, а захваљујући Удружењу снимљено је четрдесет пресама које говоре о Јању и Јањанима, а изводе их познате крајишке мушке и женске пјевачке групе. У протеклих десет година сви већи скупови у организацији ЗУЈ-а: скупштине, сабори и вишебоји имали су хуманитарни карактер. На свакој од тих манифестација прикупљано је и до 5 хиљада евра. Сав тај новац, најчешће је коришћен за стипендирање јањске школске дјеце. Један дио је дијељен социјално и здравствено угроженим Јањанима, како у Јању, тако и у Војводини. Такође, дио новца дат је као помоћ институцијама у Јању: црквама, школама, КУД-у Стројице...

МИЛЕ ШАПИЋ

» Председник Удружења Зоран Црепуља са сликом цркве рођења Пресвете Богородице у Стројицама

» НЕКА ЈЕ ГОСПОД ПОСРИЈЕДИ НАС: У славу Светог Симеона Мироточивог

ИМЕ ЈЕ ЗНАМЕЊЕ: ГЛАС ХОЛМИЈЕ ЈЕ БРДО У СРПСКОЈ КУЛТУРИ

Из штампе је изашло ново, тридесет и осмо издање часописа за књижевност, историју и културу *Глас Холмије*, који излази на српском језику и ћириличном писму у Беранама од јуна мјесеца 2012. године, чији је оснивач и издавач Српско историјско-културно друштво *Никола Васојевић* – Беране.

Главни и одговорни уредник Горан Киковић је рекао да су многи ствараоци ван граница Васојевићке области подржали *Глас Холмије*, као израз могућности културних прилика, тако што га читају, сарађују са часописом, критикују, али и похвале.

– Као и у ранијим издањима, часопис тежи да представи велику зграду наше духовности и културе – истакао је Киковић.

Публициста Миличко Трифуновић, каже да се *Глас Холмије* прихватио одговорног задатка, чувања и заштите српске националне свијести у Васојевићима.

– Васојевићи заслужују да имају свој часопис, ради одбране свог идентитета и традиције. Јер се посљедњих година из црногорске историје, црногорске свакодневице, црногорске духовне и есхатолошке азбуке избацује и преформулише све што је на српском језику написано и за српство урађено.

Глас Холмије број 38 доноси и најновије вијести из области стваралаштва, које нису за један дан, које трају и које ће трајати, које се, дакле, прикључују традиционалним вриједностима – закључак је публицисте и пјесника Давида Лалића.

Овај је 38. број добро конципиран и садржајан је и са правом може да носи епитет да је *Глас Холмије* како је казао и публициста Михаило Перовић да „... онима који још држе до традиције и своје часне историје *Глас Холмије* је драгоцен подсетник, а за младе нараштаје специјални уџбеник историје...” – истакао је Цимбаљевић.

У КАЋУ ОДРЖАНО ТРАДИЦИОНАЛНО 12. ВЕЧЕ ЗМИЈАЊАЦА И ПРИЈАТЕЉА

» Драгослав Вуковић, Вукашин Плавшић, Милош Вучевић, Ђорђе Пантелић, Недељко Чубриловић и Томислав Николић

» Пјевачка група Синови Мањаче

Пантелић: Наша је обавеза да Змијање буде препознатљиво у матици Србији!

Завичајно удружење *Змијање* организовало је 9. фебруара 2019. године у хотелу *Оморика* у Каћу, код Новог Сада, дванаесто традиционално змијањско вече које је окупило око 500 Змијањаца и њихових пријатеља.

На почетку вечери свештеник Илија Проле благословио је скуп. У својој бесједи нагласио је важност очувања завичаја и то не само због предака чији су гробови остали у старој постојбини.

– Немамо право да заборавимо завичај због својих потомака којима морамо оставити у аманет обичаје које смо наслиједили од претходника – рекао је свештеник Проле са којим је цијела сала заједно изговарала молитву *Оче наш*.

Председник Удружења Змијањаца Ђорђе Пантелић захвалио се свим гостима који су се одазвали и придружили овом завичајном сусрету. Он се посебно захвалио на присуству градоначелнику Новог Сада Милошу Вучевићу, председнику Скупштине РС Недељку Чубриловићу и председнику Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије Миодрагу Линти.

Пантелић је у поздравном говору посебно истакао и земљаке који су стигли из Бањалуке предвођени председником тамошњег удружења Винком Лолићем.

– Наше удружење по традицији организује ликовно саборовање, као и *Дане змијањске културе* у Војводини – рекао је Пантелић за *Српско Коло*. Он је додао да се изложбена етно збирка смјештена у Змијањској кући у Каћу стално допуњује. Поред ових активности Удружење организује и одласке на Петровдан у Соколову, као и Кочићев збор у Стричићима.

ВУЧЕВИЋ: ХВАЛА ШТО СТЕ ВОЈВОДИНУ САЧУВАЛИ ГДЈЕ ЈОЈ ЈЕ И МЈЕСТО

Градоначелник Новог Сада Милош Вучевић није крио задовољство што је ово вече провео са својим суграђанима који су родом и поријеклом са подручја планине Мањаче. Он се у свом говору осврнуо на период прије сто година када је српски народ донио слободу на ове просторе.

– Прије 100 година страдали смо као ниједан народ, да би нас данас они којима смо

донијели слободу оптужили да смо их окупирани. Српски народ је тада тешко страдао, да би данас дочекали да нас прозивају и протјерују са наших огњишта – рекао је Вучевић, молећи да свако појединачно има свијест да је у кључним моментима најважније сачувати јединство.

– Најважнија веза између Српске и Србије су управо наши људи који су поријеклом из региона, а који живе у Србији. Сплетом околности захваљујући и тим људима Војводина је у Србији, заправо, тамо гдје је и прије 100 година одлучила да буде. Живјела Србија, живјела Република Српска! – закључио је свој говор Вучевић.

ЧУБРИЛОВИЋ: НАЈБОЉИ ЈЕ ОСЈЕЋАЈ КАД СИ МЕЂУ СВОЈИМА

Председник Народне скупштине Републике Српске Недељко Чубриловић истакао је да је веома срећан што је поново гост код својих земљака. Он је истакао, ма како је други звали, да је „Република Српска млада држава“ која из године у годину има све бољу и плодноснију сарадњу са матицом Србијом.

– Тој сарадњи својим пријатељствима и дубоко укоријењеним везама доприносите ви који овдје живите. Надам се да ћемо тим

путем наставити и да ће Република Српска, Србија и Војводина бити заиста једно. То је наша жеља, а жеље нам нико не може забранити – рекао је Чубриловић који је истакао да у згуснутом календару пуном обавеза једноставно је морао да пронађе вријеме да буде са својим земљацима.

– Човјек се пријатно осјећа међу својима. Надам се да ће нас сваки пут бити све више, како у Војводини, тако и на Кочићевом збору – рекао је Чубриловић преносећи поздраве из Републике Српске.

НИКОЛИЋ: ДВОЈНО ДРЖАВЉАНСТВО ЈЕ НАЧИН ДА САЧУВАМО СРПСКО ИМЕ У ФБИХ

Почасни председник Удружења Томислав Николић осим поздрава изнио је и неке конкретне приједлоге којима би се значајно унаприједио живот Срба повратника у Федерацији БиХ. Он је апеловао на све земљаке да узимају двојно држављанство и користе своје бирачко право што би било веома значајно, посебно у повратничким срединама на територији Федерације БиХ.

– Када би се на неким наредним изборима нпр. у Кључу одазвали сви они који имају право да гласају значајно би се промијенила слика и околности по наше повратнике. Узмите држављанство, јер ако нас нема

у тамошњим књигама и сами пристајемо на нестајање. Наша је обавеза да памећу сачувамо завичај – поручио је Николић.

ЛИНТА: ЉУДИ ДОБРЕ ВОЉЕ

Председник Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије Миодраг Линта рекао је за *Српско коло* да је Удружење *Змијање* једно од најактивнијих завичајних удружења које реализује бројне спортске, културне и друге активности у Змијању, Новом Саду и шире. Он је посебно нагласио да је поносан што међу члановима Удружења има бројне пријатеље који часно и поштено раде да се сачува и афирмише култура, традиција и обичаји Змијања које је у цијелости насељено српским становништвом.

У културно-умјетничком програму посебно је био надахнут првак Српског народног позоришта глумац Миодраг Петровић. Казујући стихове Мике Антића он је све присутне позвао да одају почаст минутом ћутања свима онима који су страдали бранећи своја вјековна огњишта у Крајини.

ПРИЗНАЊЕ ЗА ПРИЈАТЕЉЕ

Удружење Змијањаца уручило је и плакете својим дугогодишњим пријатељима, Удружењу Јањана, Удружењу Петровчана и КУД-у *Младен Стојановић* из Бачког Јарка.

Захваљујући се на указаној части Боро Кнежевић из КУД *Младен Стојановић* апострофирао је да потомци Крајишника који живе у Војводини морају бринути о завичају.

– Кад год сте у прилици свратите у завичај и тамо не идите сами, већ поведите и комшије Бачване, Банаћане, Сремце, Словаке, Мађаре... Будимо домаћини онакви какве су нас учили наши стари, прави Крајишници широког срца, људи који воле и дијеле оно што им је Бог дао – поручио је Кнежевић.

У програму поред КУД *Младен Стојановић*, учествовали су и чланови КУД-а *Свети Сава* из Каћа, као и гуслари Жељко Хајдер и Витомир Вулин. Програм је надахнуто водила Вујка Квргић. За обро расположење били су задужени *Синови Мањаче*, па је весеље потрајало до јутарњих сати. Завичајно скупу Змијања у Каћу присуствовали су представници покрајинске, градске и локалне власти, као и представници блиских завичајних удружења. **М. ШАПИЋ**

Хиљадити број недјељника *Новости*

Редакција недељника *Новости* и Српско народно вјеће (СНВ) као издавач обилежили су хиљадити број тог листа који је први пут изашао крајем 1999. године.

На свечаности у загребачком Новинарском дому, главни уредник Никола Бајто казао је да су се *Новости* профилисале као један од ријетких медија које критички коментаришу хрватску стварност те да, како је истакао,

та стварност из перспективе листа изгледа битно другачије од оне службене коју прописује политика, али и десничарски кругови из којих су редова због критичких текстова током година често долазили притисци на редакцију, али и на СНВ као издавача, пренијела је Хина.

Председник СНВ-а Милорад Пуповац истакао је како се не слаже са тезом да су мањинске заједнице и поли-

тичко новинарство немогућа мисија, а нарочито мањинске заједнице попут српске у Хрватској.

Скupu се обратио и председник Хрватског новинарског друштва, Хрвоје Зовко који је нагласио како су *Новости* одавно прерасле оквире мањинског гласила похваљујући њихово истраживачко новинарство које је, како је нагласио, и даље сметња многим.

ПОЗИЦИЈА	ПРВИ СРБИН КОЈИ ЈЕ ПРЕДЛОЖИО ГРАДЊУ ХРАМА СВЕТОГ САВЕ НА ВРАЧАРУ (СА СЛИКЕ)	ЕЛИМИНАЦИЈЕ, ОДСТРАЊИВАЊЕ	ВЈЕШТАЧКА ЗАМЈЕНА ЗА ШЕЋЕР	ОРГАН ЗА ВАРЕЊЕ, ЖЕЛУДАЦ
НАСЕЉЕ КОД ДУБРОВНИКА, РОДНО МЈЕСТО ДИПЛОМАТЕ СА СЛИКЕ	РЕЗИДЕНЦИЈА ШПАНСКИХ КРАЉЕВА	СЛОВЕНАЧКА КРЕАТОРКА МАЈА	ЧЕШКО М. ИМЕ МЈЕСТО У БАЧКОЈ	
РОМАН ПИСЦА ДАНИЛА КИША				
АУТОМОБИЛИСТА ГУТИЈЕРЕЗ (ФОРМ. 1)				УСТАНОВЕ ЗА ЧУВАЊЕ ЗДРАВЉА
ТКАЧ				СЈЕВЕР ИСПРЕКИДАНО ПЛАКАЊЕ
ПЛАНИНА У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ				
ПАРИСКИ ДНЕВНИ ЛИСТ			НОВАЦ У ЈАПАНУ ОРАНИЦА	
ВЈЕШТАЦ (МН.)				
ОРГАНИЗАЦИОНА ЈЕДИНИЦА		ВОЈИСЛАВ ИЛИЋ МОЛИБДЕН		КОЊ У НАРОДНОЈ ПЈЕСМИ АВЕНИЈА
ЖИВЉЕЊЕ У САМОЋИ				
ТВОРАЦ РЕЛТИНГА У ШАХУ, АРПАД			УТВАРА, САБЛАСТ	

РЕШЕЊЕ: МЕСС, алат, Тихо, имам, Јира, Пешчаник, Естебан, ткалац, С, Романија, "Ороп", "н, вилењаци, ОЈ, Ви, ат, самоуважење, Еро, авет

ЈОШ ЈЕДНА УСПЈЕШНА АКЦИЈА ЗАВИЧАЈНОГ УДРУЖЕЊА САЊАНА ГРМЕЧ

ЈОШ ЈЕДНОМ ОСВОЈЕН ГРМЕЧ

Још један планинарски подвиг освајања Грмеча остао је иза нас.

Овогодишњи величанствени Грмечки марш 8. по реду, окупио је 10. фебруара више од 700 ентузијаста и љубитеља природе, од којих 600 активних планинара.

– Под покровитељством општине Дринић и Планинарског савеза Републике Српске, а у организацији Завичајног удружења Сањана Грмеч и ПАОК Бања Лука и уз велику подршку локалних становника села Бравско којима дугујемо велику захвалност и ове године у знак сјећања на херојску борбу народа Грмеча и Подгрмеча походили смо стопама наших предака – кажу учесници.

Велику захвалност дугују и свима који су их подржавали, а посебно планинарима који су испењали Црни врх, а који су из друштва: ПУ Абнос Бања Лука, ПД Козара Бања Лука, ПД Мањача Бања Лука, ПД Гора Бања Лука, ПД Корак више Прњавор, ПД Клековача Приједор, ПД Виленска врела Кнежево, ПД Видејша Србац, ПСД Пеција Козарска Дубица, ПСД Паирија Градишка, КЕС Црни врх Босански Петровац, ПД Грмеч Б. Крупа, ПД Кључ...

И, наравно, ЗУС Грмеч и ПАОК Сумић Бања Лука.

Видимо се догодине на 9. Грмечком маршу, поручују планинари.

СЈЕДНИЦА СКУПШТИНЕ УДРУЖЕЊА БОРАЦА, ПОТОМАКА И ПОШТОВАЛАЦА НОР-А, 6. ЛИЧКЕ ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ НИКОЛА ТЕСЛА И 35. ЛИЧКЕ УДАРНЕ ДИВИЗИЈЕ

Удружење бораца тражи да Београд добије улицу хероја Ђоке Јованића

У Сали Дома РВИ Београда, 30. јануара 2019. године, као дио Програма: „Његовање традиције ослободилачких ратова Србије, првенствено НОР-а 1941/45 и у истом улога и значај 6. и 35. Личке дивизије”, чију је реализацију подржао Секретаријат за социјалну заштиту градске управе града Београда, за период реализације април 2018/март 2019. године, Удружење је одржало редовну радну сједницу Скупштине удружења и свечану сједницу Удружења, поводом обиљежавања 75. јубиларне годишњице формирања 35. Личке ударне дивизије, која је формирана 30. јануара 1944. године.

Преко 100 присутних чланова удружења и „гостију”, након завршетка Радне Сједнице Скупштине и Свечане сједнице удружења, наставило је са дружењем и евоцирањем успомена из родног краја и завичаја, уз скромно послужење.

Удружење је припремило и Информатор са свим реализованим активностима у 2018, као и Планом и Програмом рада за 2019. годину.

Радно предсједништво су чинили Милан Шашић, Душан Узелац, Снежана Михајловић и предсједавајућа Марија Обрадовић, предсједница удружења.

На сједници се говорило о извјештају о раду за 2018. годину, извјештају о финансијском пословању за 2018. годину, План и Програм рада и активности Удружења за 2019. годину, избор члана Надзорног одбора и избор два члана Управног одбора Удружења.

Удружење је реализовало 117 активности, 99 редовних и 27 додатних, уз учешће преко 2.000 корисника.

План и Програм за 2019. годину изложио је Вељко Жигић и најавио да удружење планира посјете Пригревици, Опленцу, Тополи и Крагујевцу.

Удружење је поднијело и захтјев да једна улица у Београду добије назив прослављеног Ђоке Јованића, народног хероја и легендарног команданта 6. Личке дивизије, који је уједно и поријеклом из Лике.

Присутнима се обратио и Бора Ерцеговац, предсједник Градског одбора СУБНОР-а Београда који је рекао да брошуре овог Удружења имају вриједност уџбеника.

Предсједник статутарне комисије Исо Рапајић се пожалио да Удружење нема одредбу о признањима и наградама и нада се да ће се и то будуће исправити.

Душан Вукојевић Марс потпредсједник Удружења ратних војних и мирнодопских инвалида Србије апеловао је на присутне да се укључе у рад часописа *Војни инвалид*.

Понос 6. Личке је свакако 95-о годишњи, Милан Шашић, Борац НОР-а, носилац Партизанске споменице 1941. године и Борац 6. Личке дивизије који је у свом обраћању изразио и више него незадовољство односом државе, али и грађана према борцима НОР-а, али и према НОР-у 1941/45. у цјелини.

Душанка Лукић Хавел, члан предсједништва Републичког одбора СУБНОР-а, похвалила је рад Удружења и понудила сарадњу са листом *Борац*.

Скупштина је донијела и нека кадровска

» Вељко Жигић

рјешења, па је тако Душан Рапајић изабран за новог члана Надзорног одбора. Такође, за чланове УО Удружења изабрани су Душан Сурла и Милена Вурдеља.

Жељко Бурсаћ из Завичајног друштва *Биро Личка Катрмла – Дрвар*, али и члан УО удружења, додијелио је плакете за 10. Лички вишебој у Србу. Прошлогодишњи вишебој су помогли и Шумуља Весна, Рапајић Исо и Рапајић Душан, активни чланови удружења.

Бурсаћ се захвалио Вељку Жигићу и Милораду Ђалићу који су доста помогли организатору Вишебоја Рајку Кесићу. Бурсаћ није изоставио да се захвали и Стојану Кепчици на помоћи приликом обиљежавања 400 година цркве Светог Георгија у Плавном.

Тридесетпета личка ударна дивизија НОВЈ формирана је 30. јануара 1944. године наредбом Главног штаба НОВ и ПО Хрватске. При формирању, у њен састав су ушле Прва и Друга бригада Оперативног штаба за Лику. У њеном саставу налазили су се још и Лички партизански одред, батаљон Плави Јадран и Артиљеријски дивизион.

При формирању је имала 2.662 борца. Била је у саставу Једанаестог хрватског корпуса НОВЈ.

У фебруару и марту 1944. дивизија је изводила мање нападе у реону Оточца. Оштре борбе против усташа и Нијемаца водила је код Рамљана, Широке Куле и Гостоваче. Дијелови дивизије су 22. априла одбили напад дијелова 846. пука њемачке 392. легионарске дивизије и 19. усташке бојне код Бабиног Потока, од 26. априла до 2. маја водили жестоке борбе на простору Црна Власт, Врховине и Залужница, 5. маја разбили 35. усташку бојну и ослободили Рамљане. Концентричним нападом из Госпића, Перушића, Врховина, Бихаћа, Лапца и осталих мјеста према Крбавском пољу, непријатељ је привремено овладао слободном територијом Лике и опустошио ју. Јединице 35. и 8. Дивизије, 20. маја поновно заузеле Крбавско поље и Кореницу. У тим је борбама око 200 рањеника и преко 12.000 цивила спасено пребацивањем на Велебит.

ДРАГАНА БОКУН

БАТАЈНИЦА ДОМАТИН ПРВОГ САБОРА ВРЛИЧАНА КРАЈИНЕ У СРБИЈИ

Динаро, српска горо, долазим ускоро

У суботу, 23. фебруара 2019. године, у Батајници је успјешно организован први сабор српског народа Врличке крајине у расијању. Да, у расијању, јер Динарац ако није око и надомак Динаре свуда је на туђем, па био и у крилу матере Србије. Истине ради треба нагласити и да је прије двије године у ресторану *Језеро* у Београду одржано прво Врличко вече.

Састали се Срби из Врлике и врличких села Цивљана, Кољана, Отишића, Маовица, Гарјака, Подосоја, Косора... али и из Равних Котара и Бенковца, Грахова и Лијева, састали се и запјевали. Изразито лијеп и стамен народ каквог нема нигдје изван Српства. Цијела једна српска земља у једној свечаној дворани.

Програм је био богат и разнолик. Српској Крајини су орно запјевале групе изворног српског стваралаштва: *Плишвице* и *Маовичанке*, а Драгана Томић пјесмом је споменула *Ройсиво Јанковић Стојана*. Српски гуслар поријеклом са Цетине, Дејан Баришић поклонико се гласом уз гусле непокору Старца Вујадина. Прочитано је пристигло писмо Владе Росића, поријеклом из Отишића, а који данас живи у Атини. „Ој Врлико ко те не волио, челични га метак погодио!”, поручио је овај Врличанин из туђине. Чула се и жива ријеч Влада Маринка, Србина из Кољана који се из Србије вратио

пјешке у завичај. Александар Васиљевић, по мајци поријеклом из овог краја, одржао је слово о Цетини присјетивши се времена подно Динаре пред Први свјетски рат. Кроз забаван приказ оживљене су „женске ћакуле” покрај стада и омара у изведби Радмиле Арамбашић, Гордане Попадић и Јелене Гајић, али и дух српског тежака кога неправда и мука гоне, приказом глумца и хумористе Милана Малбаше. Млада Љепосава Малбаша академским гласом је отпјевала двије савремене српске химне: *Сини јарко сунце са Косова* и *Пукни зоро*, а Гордана Попадић из Отишића и Босиљка Перић из Цивљана стиховима су оживјеле љепоте Врлике. Програм је одважно и лијепо водила Слободанка Росић, поријеклом из Отишића.

Крајишку пјесму је започело *Јангрино јашио*. А онда је стигао чудесни Баја, мали из Губина, и све је постало весеље, крајишка химна и хук Динаре...

„Динаро, српска горо, долазим ускоро!”, загрми Баја, а народ за њим наизуст понавља као да се заветује.

Нека тако буде!

Нек' Господње небо чује свој прогнани облак на земљи и нека му не да заборава док се не врати на извор Цетине и на крило Динаре.

ГОРАН ЛУЧИЋ

Због вјештачког језера раселили Србе

*Ја сам тебе загледао мала,
на Цетини кад си ноге прала!
Мој драгане, миловање моје,
крај Цетине ће се овце поје!
(српска народна пјесма
из Цетинске крајине)*

„У Далмацији на сухој земљи (осим самога приморја и острва), гдје је било срце Хрвата, данас нема никога народа који би се по језику разликовао од Срба, али на острвима и у приморским мјестима, из којих су се људи слабо мијешали с онима са суше земље (као нпр. у Трогиру и у Омишу), говори се језиком мало друкчијим од српскога, и ја мислим да су ови приморци и острвљани остаци или потомци старијих Хрвата” – одломак из дјела *Срби сви и свуда*, Вука С. Караџића (Беч, 1849).

Осим Вука, кроз Цетинску крајину су прошли и Доситеј Обрадовић као монах и учитељ и Лазар Лаза Костић као пјесник. Сви они су понијели утиске здравости, чистости и снаге српског народа под Динаром, у крашким пољима око тока Цетине. Плодна грана србинска рађала је богато и златно, било је порода за кућу, за манастир и за државу.

Најчистији српски језик у Далмацији, по Вуку, говорио се на врелу Цетине. Са овог

врела потећи ће и велики богослов и тумач православне Далмације, далматински владика Никодим Милаш.

Ту српску народносни и језичку бистроћу Далматинске Загоре послјије пропасти српског царства отворено су мутили сви окупатори и завојевачи, највише Млечани, нешто блаже Французи, а најсуровији су били Аустријанци. Сви они су обилато користили латинску, римску вјерску мисију, не би ли ту силовишту српску живоносну ријеку пресливили и наврнули на своја млинарска кола. Добро су знали да Србе нико није покорио у рату, али да их је врло лако подјармити у миру.

Латињење, духовно осипање, расељавање и однорођење текло је Цетинском крајином без застоја, али се ова српска жила стално и занављала са извора Херцеговине и Босне, баш као што и Цетина своје најјаче воде добија са тих страна. И све је могло некако претећи до усташког затирања које ће гро српског народа повући у смртни бездан.

Што тада нису успјели Хрвати – усташе довршили су касније Срби – комунисти, највише мирнодопским сеобама. На Светог Николу 1945. године из Врлике и Сиња је отпремљено шест српских

транспорта у околину Сомбора, око 1.500 душа у село Станишић на самој граници са Мађарском. А добро су знали да је Динарац њежна биљка када се из постојбине ишчупа, да без камена упола рађа, да је као маслина у мочварној Панонији.

Но највеће расељавање српског народа из долине ријеке Цетине започело је 1956. године градњом вјештачке акумулације Перућа на Цетини. Тада је исељено мноштво Срба из најљепших и најпотомијих крајева Цетинске крајине. И након свега дошао је судњи час.

Српски народ Далмације, Цетинске крајине и Тромеђе попут облака је кренуо те страшне 1995. године. Било је то баш у данима када је српски манастир Драговић, православни бисер Цетинске крајине, славио шест вјекова од свог постања крај рајског тока живе Цетине.

И стадоше ови српски облаци над пустом равницом у околини Београда. Уоставише се у муци да послуша тишину Срема и шум дунавске воде. Неки одоше пут туђег свијета, а већина се привеза за ово парче српског неба.

Ту је данас цијела једна Врличка крајина, живи надомак Авале, а сања под небом испод Динаре. Г.Л.

ЛИНТА ПОМОГАО ИЗБЈЕГЛИЧКОЈ ПОРОДИЦИ КОШЕВИЋ ЗА ДОКУМЕНТА

Помоћ за три породице са КиМ

Послије готово три деценије током којих је била суочена с недаћама и губитком својих чланова, нада у боље дане се напокон уселила у избјеглички дом породице Кошевић. Тешка судбина бака Косе (85) и њених синова Златка (35) и Слободана (47), избјеглих из Бенковца у Хрватској у околину Зубиног Потока, исписана на страницама нашег листа, дотакла је хумане људе у дијаспори. Захваљујући хуманитарној акцији коју је покренула Радмила Савић из Беча, Кошевићи су добили нов намјештај, а ускоро ће бити замијењен и кров на њиховој избјегличкој бараци који прокишњава.

– Жељели смо да бака Коси и њеним синовима помогнемо да од сада живе бар у пристојнијим условима. Зато сам са својим тимом организовала донаторску акцију у оквиру које су прикупљена средства за куповину ствари које су им неопходне – каже, за “Новости”, Радмила Савић, која је хуманитарну акцију намиренила и за још две косметске породице. Од средстава која су прикупљена током акције “Хуманост на дјелу”, бака Коса и њени синови добили су нове кревете, плакаре, комоде, постељину и основне животне намирнице.

– Хвала Ради и свим људима који су мислили на нас. Јер, иако нам је избјеглиштво много тога одузело, сада се, захваљујући хуманим људима, осјећамо достојним живота – уз плач је говорила бака Коса када им је помоћ, обезбидијену захваљујући средствима прикупљеним у Бечу, допремила Љиљана Перовић, хуманитарца из Зубиног Потока. Иако ће сада лакше и удобније спаваати, бака Коса каже да ни на трен не заборваља чланове породице које је изгубила. Прво су јој војници КФОР-а јуна 1999. године убили сина Душка (42), а потом је од

ПРЕКО НОГИ СВЕ СЕ ПРОМИЈЕНИЛО

КАДА сам и сама избјегла из свог града Загреб, схватила сам колико се у трену живот може драстично промијенити. Зато ме је дотакла судбина Кошевића, који су, притом, преживјели прави пакао – јавила нам је Радмила Савић из Беча, која је са својим сарадницима организовала хуманитарну акцију у којој је прикупљено око 2.500 евра за помоћ трима породицама.

– Најтеже ми је због синова, који су без посла и било какве радости. Старији Слободан психички је оболио, а Златко повремено ради за надницу како бисмо преживјели – прича, кроз сузе, бака, захвална свима који су јој помогли, а највише Љиљани Перовић, која је предочила њихову тешку судбину.

туге за братом умрла и њена ћерка Милка (45). Ни бакин супруг Јован није издржао, од туге је преминуо прије четири године.

Није лако ни Цаврићима из Брестовика код Пећи. У повратничкој кући коју им је саградило косовско Министарство за повратак, Драшко (44), са супругом Дијаном (34) из Албаније, његује осмогодишњег Јована и петогодишњег Александра, обољелог дјечака за чије лије-

чење немају довољно новца, чак не знају ни праву дијагнозу његове болести.

– Супруга ми је на дијализи већ шест година јер су јој отказала оба бубрега. Срећом, у болници у Пећи имају разумијевања и одвозе је на терапије. Међутим, колико бринем због њене болести, толико сам забринут и због млађег Александра, који је ометен у развоју – прича Драшко, захвалан на новчаној помоћи коју су добили из Беча, а о чијим је недаћама репортажу снимиио Радио Гораждевац.

И самохрана мајка Маргарита Томашевић (45), такође из Албаније, удата у Сувом Грлу у општини Србица, којој је супруг преминуо прије три године, брине о седмогодишњем Јовану и години дана старијој Јелени. У кући са дјевером Иваном, који је старатељ дјечи, живјела је без основног покућства, које им је сада купљено захваљујући помоћи хуманих људи из Беча.

– Сада имамо нови сто и столице, кухињу, плакаре, радни сто – радосно је набрајао добијени намјештај мали Јован, весели дјечак који одраста са болесном мајком и сестрицом, без очеве заштите. **ИЗВОР: НОВОСТИ.РС**

ЛИНТА ПОМОГАО ЗА ДОКУМЕНТА

Захваљујући ангажовању Миодрага Линте, представника Срба из Хрватске, бака Коса Кошевић и њени синови су коначно добили српска документа.

– Од избјеглиштва 1991. године до сада, што због недаћа које су нас сналазиле, што због новца и остале папирологије, нисмо могли да набавимо српска документа – говоре Кошевићи, који су истовремено добили и ново покућство. Иако живе у туђој викендици, надају се да ће с временом и њихов статус бити ријешен и да ће добити свој дом.

БЕСПЛАТНО РЕЗЕРВИШИТЕ

СРПСКО КОЛО

Уколико желите редовно да добијате свој примјерак „Српског кола“ на кућну адресу (у Србији) довољно је да позовете број дописништва у Новом Саду **021/66 13 600**
Радно вријеме: понедељак, сриједи и петак од 9 до 16,
уторак и четвртак од 12 до 19 часова.

У КАЋУ ОДРЖАН ХУМАНИТАРНИ ТУРНИР У БАСКЕТУ 3 НА 3

И ЈА СЕ БОРИМ!

У Основној школи Ђура Јакшић у Каћу, 3.3.2019. године одржан је хуманитарни турнир у баскету који је организовало Удружење српско-руско пријатељство Каћ на челу са Душаном Дикићем, док је суорганизатор било Национално удружење родитеља дјеце оболеле од рака (НУРДОР).

Сав приход од турнира намијењен је дјечи оболелој од рака, а на турниру се такмичило 20 екипа из различитих клубова. Сви су нагласили да су дошли да се друже и да им није битан исход већ да

помогну оболелој дјечи. Учешће у турниру узели су Српско-руско удружење *Русофил*, Српско-руско удружење из Ветерника, Удружење грађана *Змијање* – Каћ, на челу са Ђорђем Пантелићем, Свесловенски савез *Свети Серафим Саровски*, Удружење ратних војних инвалида и бораца Војводине.

Скупљено је 111.000 динара. Сав приход је прикупљала организација НУРДОР са својим штандом и кутијом, саме екипе су имале котизацију 3.000 за учешће, а остали износ су грађани скупили. Помоћ

поред спонзора је стигла и од Мјесне заједнице Каћ, као и од Спортског савеза Града Новог Сада.

Поред баскета посетиоци турнира су могли да се упознају и сазнају нешто више о Средњовјековној Србији и витештву. Српска витешка дружина *Чувари змаја* су у оквиру манифестације демонстрирали витешке вјештине и уручили најбољем играчу мач који је реплика српског најтраженијег мача у средњем вијеку.

Приказ умијећа гађања стријелом су омогућили Стреличарско

друштво из Новог Сада као и каћки витез Јован Бјелановић.

Како нам је рекао организатор и председник Удружења српско-руског пријатељства Каћ, Душко Дикић хол хале красила је изложба стрип-илустрација Горана Ђукића Горског *Српски виђешки код*, *духовна снага српске државе*, на великим паноима нашли су се цртежи историјских тренутака од Светог Саве до Карађорђа.

– Циљ витештва је племенитост и хуманост, то нам је све остало од Светог Саве. Шта је људска душа

без добрих дјела, с чим ћемо пред Бога – поручио је Душан Дикић и додао како њихово Удружење постоји већ 6 година и да су од самог почетка ставили акценат на рад с дјецом и промоцију правих вриједности и хуманости.

Поред прикупљања средстава Национално удружење родитеља дјеце оболеле од рака је овом приликом упознало грађане са њиховим радом. И како би рекао њихов слоган:

И ја се борим!

ДРАГАНА БОКУН

» Душан Дикић и Горан Ђукић Горски

» Витешка српска дружина *Чувари змаја*

ЗЕМЉАЦИ КОЈЕ СПАЈА ТАРА ОДИГРАЛИ ШАХОВСКИ ТУРНИР

Пљевљаци матирали Дурмиторце

У просторијама београдског Шаховског клуба Раднички 2.2.2019. године, Пљевљаци и Дурмиторци су одмјерили снаге у шаху.

Прије почетка турнира шахистима и гостима су се обратили организатор турнира председник Удружења *Дурмиторца* из Београда Мирчета Јокановић и председник Завичајног удружења Пљевљака *Брезник* Цмиљанић Бајо.

– Ово је традиционални сусрет наше двије екипе, размишљамо да га проширимо и удружимо и нека друга сродна и братска удружења. Надам се да ће бити квалитетна борба и пријатељски меч – рекао је Мирчета Јокановић и најавио коктел послје турнира.

Своје задовољство што његово удружење учествује на турниру исказао је и председник Завичајног удружења Пљевљака *Брезник* из Београда Цмиљанић Бајо.

– Кажу Дурмиторци гдје ћете ви са нама иза нас стоји висока планина Дурмитор, а ми

ДУРМИТОРЦИ - ПЉЕВЉАЦИ 6:14

Ненезић Марко – Шаренац Давид	0:2
Влаховић Светозар – Михајић Бојан	0:2
Војводић Павле – Шкарић Ђуро	0:2
Раичевић Стево – Марковић Милан	0:2
Војводић Андрија – Чарнић Дејан	0:2
Делибашић Гаврило – Бабић Мићо	1:1
Ненезић Горан – Ризнић Љубомир	1:1
Милутиновић Милан – Јеловац Благоје	2:0
Бадњар Петар – Роћен Здравко	1:1
Бадњар Пуниша – Роћен Јован	1:1

Пљевљаци кажемо шта ћете са нашом дивотицом Љубишњом, они кажу какве су наше дивне ливаде, а ми кажемо да нема дичних косаца затараца, питање, би ли биле покошене, е онда они трећи пут узвраћају ми имамо Тару, а ми одговарамо, ваљда Тара има двије

стране, лијеву и десну, тако да је заједничка. Како нас Тара зближава, тако су Пљевљаци и Дурмиторци нераздрвојни пријатељи – рекао је Бајо Цмиљанић. Дурмиторци су изгу-

били од Пљевљака са 6 према 14, али то их није омело да наставе даље дружење уз послужење, да би се на крају и запјевало, јер Тара их спаја, а не раздваја. **ДРАГАНА БОКУН**